

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

YETİŞKİN BİREYLERİN CİNSİYET ROLÜ ALGILARI
VE
TECAVÜZ MİTLERİNİ KABUL DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER

Yüksek Lisans Tezi

Kübra Güneş KARAMAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

İstanbul – 2022

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Kübra Güneş KARAMAN

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rolü Algıları ve Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 07.07.2022

Sayfa Sayısı : 103

Tez Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

Dizin Terimleri : Cinsel Şiddet, Tecavüz, Tecavüz Mitleri

Türkçe Özet : Bu çalışmanın amacı yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerini demografik özellikleri açısından incelemek ve yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algısı ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiyi saptamaktır. Araştırma sonucunda katılımcıların toplumsal cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında anlamlı, pozitif ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Kübra Güneş KARAMAN

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

YETİŞKİN BİREYLERİN CİNSİYET ROLÜ ALGILARI
VE
TECAVÜZ MİTLERİNİ KABUL DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ YORDAYICI İLİŞKİLER

Yüksek Lisans Tezi

Kübra Güneş KARAMAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

İstanbul – 2022

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Kübra Güneş KARAMAN

.../.../2022

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Kübra Güneş KARAMAN'ın Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rolü Algıları ve Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Deniz YILDIZ

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN

(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 20..

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerini demografik özellikleri açısından incelemek ve yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algısı ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiyi saptamaktır. Araştırmada gönüllük esasına dayalı olarak erkek ve kadın olarak 315 kişi katılmıştır. Araştırmada verileri toplamak amacıyla bireylerin cinsiyet rollerini belirlemek için Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği (TCRÖ), tecavüz mitlerine kabul düzeylerini araştırmak için Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği (ITMKÖ) ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel analizi SPSS 23.0 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde iki boyutlu ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için t Testi kullanılmıştır. İki'den çok grupların örneklem ortalaması arasında farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Ayrıca araştırmanın bağımsız değişkeni olan toplumsal cinsiyet rolü ile bağımlı değişkeni tecavüz mitlerini kabul arasındaki ilişki basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Araştırmada hata payı .05 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın sonucuna göre katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmamaktadır. Katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Özellikle genç yaş grubu ile orta yaş ve üstü denilebilecek grup arasındaki farkların anlamlı olduğu gözlenmiştir. Genel olarak da yaş arttıkça tecavüz mitlerine kabul düzeyi ortalamalarının yaşla birlikte arttığı görülmektedir.

Bu araştırmadaki bir başka sonuç katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı şeklindedir. Evli katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin bekarlarından önemli ve anlamlı ölçüde yüksek olması dikkat çekici ve üzerinde çalışılması gereken bir sonuçtur.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların yaşadıkları yerleşim birimine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Büyükşehirlerde yaşayan bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri daha küçük yerleşim yerlerine göre oldukça düşüktür.

Araştırmada katılımcıların eğitim düzeylerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre yükseköğretim kurumlarından mezun olan katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri ortaöğretim ve daha alt kademelerde eğitim düzeyine sahip katılımcılarınkinden anlamlı bir şekilde daha düşüktür. Bu durum eğitim düzeyinin yükselmesinin bu konudaki bakışı olumlu etkileyebileceği yönündedir.

Bu araştırmada katılımcıların gelir seviyelerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Gelir düzeyinde olduğu gibi katılımcıların çalışma durumları ve çalıştıkları sektör açısından da tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Araştırmada katılımcıların cinselliğe bakış açılarındaki farklılık (“Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır”, “Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir”, “Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır”) tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir şekilde farklı çıkmıştır. “Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır.” şeklinde görüşü olan grubun tecavüz mitlerini kabul düzeyleri diğer iki gruptan anlamlı olarak daha düşüktür.

Araştırmada katılımcıların toplumsal cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında anlamlı, pozitif ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur. Tecavüz mitlerini kabul düzeylerine ilişkin toplam varyansın %58’inin toplumsal cinsiyet rolü algısı ile açıklandığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Rolü, Tecavüz, Cinsel şiddet, Tecavüz Mitleri

SUMMARY

The aim of this study is to examine the acceptance levels of rape myths of adults in terms of demographic characteristics and to determine the predictive relationship between adult individuals' perception of gender role and acceptance levels of rape myths. 315 people, male and female, participated in the study on a voluntary basis. In order to collect data, the Gender Roles Scale (TCRÖ) was used to determine the gender roles of individuals, the Illinois Rape Myths Acceptance Scale (ITMKÖ) to investigate the acceptance levels of rape myths and the Personal Information Form prepared by the researcher.

Statistical analysis of the data obtained from the research was carried out with the SPSS 23.0 package program. In the analysis of the data, the t-test was used to test whether the difference between the two-dimensional unrelated sample means was significant. One-way analysis of variance (ANOVA) was applied to test whether the difference between the sample mean of more than two groups was significant. In addition, the relationship between gender role, which is the independent variable of the research, and acceptance of rape myths as dependent variable, was examined by simple linear regression analysis. The margin of error in the study was determined as .05.

According to the results of the study, the acceptance levels of the rape myths of the participants do not differ significantly according to their gender. It is seen that the level of acceptance of rape myths of the participants differs significantly according to age groups. It was observed that the differences between the young age group and the middle-aged and above group were significant. In general, as the age increases, it is seen that the average acceptance level of rape myths increases with age.

Another result of this study is that the acceptance levels of the rape myths of the participants differed significantly according to their marital status. The fact that the acceptance level of the rape myths of the married participants was significantly and significantly higher than that of the singles is a remarkable result that needs to be studied.

According to the results obtained in this study, the level of acceptance of rape myths differs significantly according to the settlement area of the participants. The

level of acceptance of rape myths by individuals living in metropolitan areas is quite low compared to smaller settlements.

In the study, it was concluded that there was a significant difference in the acceptance levels of rape myths according to the education level of the participants. Accordingly, the acceptance level of rape myths of the participants who graduated from higher education institutions is significantly lower than the participants with secondary education and lower education levels. This indicates that an increase in the level of education can positively affect the perspective on this issue.

In this study, it was found that there was no significant difference in the acceptance levels of rape myths according to the income levels of the participants. It has been determined that there is no significant difference in the level of acceptance of rape myths in terms of the working status of the participants and the sector they work, as in the income level.

In the study, the difference in the participants' perspectives on sexuality (“The willingness of the parties is essential in sexual intercourse” “Partner may be forced to have sexual intercourse from time to time” “Forcing the partner to sexual intercourse is inevitable”) was found to be significantly different in the level of acceptance of rape myths. “The willingness of the parties is essential in a sexual relationship.” The acceptance level of rape myths of the group with the opinion of the same is significantly lower than the other two groups.

In the study, a significant, positive and moderate relationship was found between the gender role perceptions of the participants and their acceptance of rape myths. It has been determined that 58% of the total variance in acceptance levels of rape myths is explained by gender role perception.

Keywords: Gender Role, Rape, Sexual Violence, Rape Myths

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ.....	xi
ÖNSÖZ	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM TEZİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri	3
1.2. Araştırmanın Önemi	4
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.5. Tanımlar	5

İKİNCİ BÖLÜM KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Cinsel İstismar.....	7
2.2. Cinsel Şiddet	7
2.3. Cinsel Taciz.....	8
2.4. Cinsel Şiddetin Bir Türü Olarak Tecavüz	11
2.5. Gerçekleşme Biçimine Göre Cinsel Şiddet ve Tecavüz Türleri	13
2.5.1. Yabancı Tecavüzü ve Tanıdık Tecavüzü	14
2.5.2. Evlilik İçi Tecavüz	14

2.5.3. Sevgili / Flört Tecavüzü	16
2.6.Tecavüz Olgusuna İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar	17
2.6.1.Psikanalitik Kuram.....	17
2.6.2.Psikopatolojik Yaklaşım	18
2.6.3.Sosyal Öğrenme Kuramı	18
2.6.4. Biyolojik Yaklaşımı	19
2.6.5.Feminist Yaklaşım	20
2.6.6. Evrimsel Yaklaşım.....	22
2.6.7. Sosyal Psikolojide Cinsel Şiddet ve Tecavüz.....	23
2.7. Tecavüz Mağduruna İlişkin Tutumların Belirlenmesi “Mağdur Suçlayıcılık.....	25
2.8. Cinsel Saldırının ve Kurbanla Fail Arasındaki İlişkinin Niteliği.....	28
2.9. Tecavüz Mitleri.....	28
2.9.1. Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıp Yargılar.....	32
2.9.2. Cinsel Muhafazakarlık	33
2.9.3. Düşmanca Cinsel İnançlar ve Kadına Karşı Düşmanlık.....	33
2.9.4. Kişilerarası Şiddetin Kabulü	34
2.10. Tecavüz Mitlerinin Kabul Edilmesinde Tutum Değişkenleri.....	35
2.10.1. Toplumsal Cinsiyet Rollerini	35
2.10.2. Ataerkil Sistemde Tecavüz Mitlerine Bakış	39
2.10.3. Ataerkil Cinsellik Anlayışı ile Cinsel Şiddet Arasındaki İlişki	44
2.11. İlgili Araştırmalar	46

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	49
3.2. Çalışma Grubu	49

3.3. Verilerin Toplanması	50
3.4. Veri Toplama Araçları	51
3.4.1. Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (İTMKÖ –KF)	51
3.4.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği (TCRÖ)	51
3.4.3. Kişisel Bilgi Formu (KBF)	52
3.5. Verilerin Analizi.....	52

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Bulgular.....	54
--------------------	----

TARTIŞMA, YORUM VE SONUÇLAR	63
--	-----------

KAYNAKÇA.....	75
----------------------	-----------

EKLER.....	80
-------------------	-----------

KISALTMALAR

ADİ	: Adil Dünya İnancı
BM	: Birleşmiş Milletler
CETAD	: Cinsel Eğitim Tedavi Araştırma Derneği
CİSED	: Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
İTMKÖ KF	: Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
KBF	: Kişisel Bilgi Formu
TCRÖ	: Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
Vb	: Ve Benzeri
Vd	: Ve Diğerleri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Yetişkin Bireylerin Demografik Özellikleri.....	50
Tablo 2. İtmkö–Kf ve Tcrö’ün Basıklık (Skewness) ve Çarpıklık (Kurtosis)Değerleri.....	52
Tablo 3. Yetişkin Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Tecavüz Mitlerini kabul düzeyleri.....	54
Tablo 4. Yetişkin Bireylerin Yaşlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	54
Tablo 5. Yetişkin Bireylerin Yaşlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Anova Sonuçları.....	55
Tablo 6. Yetişkin Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Tecavüz mitlerini kabul düzeyleri.....	56
Tablo 7. Yetişkin Bireylerin Yaşadıkları Yerleşim Birimine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzelerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	56
Tablo 8. Yetişkin Bireylerin Yaşadıkları Yerleşim Birimine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzelerine İlişkin Anova Sonuçları.....	57
Tablo 9. Yetişkin Bireylerin Eğitim Durumlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul düzeyleri	57
Tablo 10. Yetişkin Bireylerin Gelir Seviyelerine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyi Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler.....	58
Tablo 11. Yetişkin Bireylerin Gelir Seviyelerine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Anovasonuçları.....	59
Tablo 12. Yetişkin Bireylerin Çalıştıkları Sektöre Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerinde İlişkin Betimsel İstatistikler.....	59
Tablo 13. Yetişkin Bireylerin Çalıştıkları Sektöre Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Anova Sonuçları.....	59
Tablo 14. Yetişkin Bireylerin Cinselliğe Bakış Açlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	60

Tablo 15. Yetişkin Bireylerin Cinselliğe Bakış Açıklarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Anova Sonuçları.....	60
Tablo 16. Yetişkin Bireylerin Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Sonuçları.....	61
Tablo 17. Toplumsal Cinsiyet Rolü Algısının Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyini Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon analizi sonuçları.....	62

EKLER LİSTESİ

EK-A. Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (ITMKÖ- KF).....	80
EK-B. Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği (TCRÖ)	81
EK-C. Kişisel Bilgi Formu (KBF).....	82
EK-D. Ölçek Kullanımı İzin Yazışmaları.....	83
EK- E. Etik Kurul İzni.....	85

ÖNSÖZ

Öncelikle araştırmamın her aşamasında bana bilgi ve tecrübesinden yararlanma fırsatı veren ve yardımcı olan danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi Ekrem Sedat ŞAHİN'e teşekkürlerimi sunarım.

Tüm lisansüstü eğitim sürecim boyunca desteklerini her an hissettiğim her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim. Çalışmam boyunca yanımda olan desteğini eksik etmeyen her an yanımda sevgili annem Havva Karaman'a, sevgili babam Sebahattin Karaman'a ve eğitim hayatım boyunca her zaman yanımda olan sevgili kardeşlerim Yunus Emre Karaman'a, Yusuf Emir Karaman'a ve şuan yanımda olamasa da sevgili kardeşim İlyas Karaman'a ithaf ediyorum.

Kübra Güneş KARAMAN

GİRİŞ

Tecavüz dünyada ve ülkemizde yaygın olan toplumsal bir sorundur. Alanyazın incelendiğinde, toplum tecavüz mağduru kadınları tecavüz nedeniyle suçlama eğiliminde olduğunu ortaya koymaktadır. Toplumun kadınların maruz kaldığı bu durumu normalleştirilmesi, kadınları cinsel şiddete maruz kalmaya açık hale getirmektedir.

Bir şiddet biçimi olan cinsel şiddet, bireyin ruhsal ve fiziksel bütünlüğüne en fazla zarar veren suçlardan biridir. Berges ve Searles (1987) cinsel şiddeti, karşılıklı uzlaşmayı içermeyen, vücuda zarar verme tehdidiyle ve güç kullanarak yapılan oral, anal ya da vajinal penetrasyon olarak tanımlamışlardır. Cinsel şiddet eylemleri koşullara, gerçekleşme biçimine fail ile mağdur arasındaki ilişkinin boyutuna göre değişiklik göstermektedir. Brownmiller (1984), cinsel şiddet bedeninin cinsel yönden zorla kuşatılması, özel ve kişisel iç alanın kişinin rızası olmaksızın saldırıya uğraması zorlamasıdır. Sonuçlarına psikolojik ve fiziksel açıdan bakıldığında tecavüz bunların en ağırıdır (Çamaş ve Meşe, 2016). Kısacası; birçok yoldan ve birçok yöntemden biri kullanılarak gerçekleştirilerek duygusal, bedensel ve bilişsel bir bütünlüğün bilerek bozulmasına neden olan bir saldırdır. Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanan “Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporu” nda cinsel şiddet (sexual violence); cinsel bir eylem gerçekleştirme, istenmeyen cinsel sözler söyleme, cinsel yaklaşım ve tekliflerde bulunma ya da bir kişiyi ticari amaçla cinsel olarak kullanma gibi eylemlerin tamamını kapsamakta olup, cinsel şiddet mağduru (kurbanı) ile fail arasındaki ilişkiye bakılmaksızın, kurbanın evi ya da işyeri ile sınırlı tutmadan her türlü koşulda bir kişinin cinselliğine karşı dolaylı ya da direkt olarak ve zorlamayla yapılan cinsel bir eylem olarak tanımlamıştır (DSÖ, 2002). Bu bağlamda cinsel şiddet aralarındaki ilişki ne olursa olsun ev ya da işyeri ile sınırlı kalmaksızın her koşulda bir bireyin cinselliğine karşı dolaylı ya da zorlamayla yapılan cinsel bir eylem, fiziksel zorlamanın dışında psikolojik yıldırma (işten atma, işe alınmama gibi), tehditler ile gerçekleşebileceği gibi bireyin zihinsel olarak onay veremeyeceği zamanlarda da gerçekleşebilir (Çoklar, 2007). Cinsiyet rollerindeki eşitsizlik ve toplumda geleneksel yapının varlığını koruması sonucu, feminist hareketin savunucuları tecavüzün ortaya çıktığını toplumda var olduğunu ileri sürmüşlerdir

(Rose, 2018). 70'li yıllarda ortaya çıkan feminist hareket, kadına yönelik şiddete farkındalık getirmiş ve yeni yollar açmıştır (Çelik Ok, 2019).

Tecavüz mağdurları hakkındaki yanlış inanışlar tecavüz mitleri olarak tanımlanmış ve bu inançların ortaya çıkması için birçok araştırma yapılmıştır. Araştırmacılara göre, mağdurun rızası olmadan tecavüzün mümkün olmadığı, erkeğin arzularının kontrolsüzlüğünden dolayı böyle bir eylemi gerçekleştirdiğini öne süren mitler toplum tarafından kabul görmektedir. Eğer bir kadın geleneksel cinsiyet rollerine uymuyor, açık ve tahrik edici giyinip alkol alıyorsa tecavüze uğradığında toplum tarafından bunu hak etmiş sayılır (Çoklar, 2007) şeklindeki görüşler nedeniyle tecavüz mitlerinin geliştiği söylenebilir. Toplumun bireye ve onun cinsel kimliğine bakışı, bireyin birçok duygu, düşünce ve davranışını etkilediği gibi tecavüze ilişkin algılarını da etkileyebilir. Bu bağlamda yetişkin bireylerin cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitleri arasındaki ilişkinin incelenmesinin önemli olduğu söylenebilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerini demografik özellikleri açısından incelemek ve yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algısı ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkiyi saptamaktır. Bu kapsamda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

1.1.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri yaş açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

3: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri medeni durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

4: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri yaşadıkları yerleşim birimi açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

5: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

6: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri gelir seviyesi açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

7: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri çalıştıkları sektör açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

8: Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinselliğe bakış açılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

9: Yetişkin bireylerin cinsiyet rolü algıları tecavüz mitlerini kabul düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.2.Araştırmanın Önemi

Araştırmada yetişkin bireylerin demografik özelliklerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerini incelemek ve ayrıca yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algıları ve tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında ilişki olup-olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Cinsel saldırı suçu insanlık tarihi boyunca her kültür, dini inanç, sosyo-ekonomik düzey ve yaş grubundaki insanı tehdit eden, insanın ruhsal bütünlüğüne, fiziksel ve cinsel dokunulmazlığına karşı işlenen en önemli suçlardan birisidir.

Cinsel şiddet ve tecavüz kişinin kendi rızası dışında herhangi bir cinsel eyleme maruz kalması ya da buna kalkışmasıdır (Akbaş, Sakallı Uğurlu 2013). Feminist kuramcılara göre kadına yönelik cinsel şiddeti, erkeğin kadın üzerinde tahakküm kurmasının ve kadını baskı altına almasının yollarından birisi olarak varsaymak ve temellerini patriyarkadan aldığına inanmaktadır. Her iki cinsiyet için de geçerli olduğu gibi, herkes cinsel şiddete maruz kalabilir ve hiçbir zaman cinsel şiddet mağdurun suçu değildir. Kim olduğunuz, ne iş yaptığımız, günün hangi saatinde, nerede olduğunuz, ne giyinip nasıl davrandığınızın bir önemi yoktur; hiçbir durum mağdurun kendini suçlamasını gerektirmemektedir. Tecavüz, tecavüzcü ve tecavüz mağduru hakkında sahip olunan önyargılı, kalıplaşmış ya da yanlış inançlar toplum içinde tecavüz mitlerini oluşturur. Tecavüz mitleri, cinsiyetçiliğin, cinsiyet rolleri kalıp yargılarının, kadına karşı düşmanlığın, kişilerarası şiddetin kabulünün ve cinsel muhafazakarlığın bileşenlerini içeren sosyal normların bir sonucudur (Yancı Sağlam, 2019).

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki şekildedir:

1. Araştırmanın örnekleme evreni temsil etmektedir.
2. Katılımcılar ölçekleri içtenlikle ve dürüstçe cevaplamışlardır.
3. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ölçmek istenilen özellikleri ölçmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda verilmiştir:

1. Yapılan araştırma “ Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği (TCRÖ) ” ve ” Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği ve “Kişisel Bilgi Formu” nun ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.
2. Yapılan araştırma 18- 65 yaş arasındaki bireyler ile sınırlıdır.

1.5.Tanımlar

Bu araştırmada kullanılan kavramların tanımları aşağıda sunulmuştur.

Toplumsal Cinsiyet: Cinsiyetlere toplum tarafından yüklenen anlam cinsiyetlerden beklentiler ve cinsiyetlerin psikolojik özelliklerini gösterir. Toplumdan topluma farklılık gösterir. Cinsiyet (sex), kadınlar ve erkekler arasındaki biyolojik (hormonal ve genetik) farklılıklara karşılık gelmektedir (Kaşdarma, 2018).

Toplumsal Cinsiyet Rolü: Bir başka ifade ile biyolojik farklılıklara bağlı olarak dişi ya da erkek olmanın ötesinde, toplumdaki makro ve mikro yapılarda sosyalizasyon süreciyle edinilen psikososyal özelliklerin tümü toplumsal cinsiyet terimi ile ifade edilir (Yancı Sağlam, 2019).

Cinsel şiddet: Mağdur olan kişiyle ilişkisi ne olursa olsun, herhangi bir kişi tarafından ev ve iş dahil ve bunlarla sınırlı kalmamak üzere herhangi bir ortamda, cinsel bir eylem, istenmeyen cinsel yorum için yapılan her türlü cinsel teşebbüs veya bir kimsenin cinselliğini kullanarak ticaret yapmak için yapılan eylemler, baskı kullanma, zarar verme tehdidi veya fiziksel güç kullanma olarak tanımlanmaktadır (Kaşdarma, 2018).

Tecavüz: Tecavüz, hem cinsel hem şiddet içerikli bir suç olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bireyin rızası dışında gerçekleşen bir cinsel birleşme olan tecavüz (Çelik Ok, 2019) yaygın toplumsal bir sorundur. Mağdurların genellikle kadın, faillerin de erkek olduğu tecavüz olgusu, literatürde kadına yönelik şiddet türlerinden biri olarak ele alınmakta ve bu bağlamda tanımlanmaktadır (DSÖ, 2002).

Tecavüz mitleri: Tecavüz mitleri bireylerin doğup yaşadıkları toplumlar içerisinde öğrendikleri ve deneyimledikleri birer sosyal normdur. Tecavüz, tecavüzcü ve

tecavüz mağduru hakkında sahip olunan önyargılı, kalıplaşmış ya da yanlış inançlar olarak tanımlanan normlardır (Çelik Ok, 2019).

İKİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, cinsel şiddet, tecavüz, tecavüz mitleri ve yetişkin bireylerin tecavüz mitlerine bakışı ile ilgili kavramlar açıklanmış ve konuyla ilgili yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilmiş araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.Cinsel İstismar

Cinsel istismar suçu; çocuğun cinsel yönden sağlıklı gelişimini büyük ölçüde olumsuz etkilediği ve çocukta ağır travmalara yol açtığı için kanun koyucu tarafından cinsel saldırı suçundan ayrı olarak ele alınmaktadır. Cinsel istismar suçu Türk Ceza Kanunu'nun 103. maddesinde düzenlenmiş olup cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar arasında yer almaktadır. Cinsel istismar deyiminden anlaşılması gereken çocuğun bedenine temasta bulunmak suretiyle gerçekleştirilen her türlü cinsel davranıştır. Bir yetişkinin veya daha büyük bir çocuğun, bir çocukla yaptığı her türlü cinsel eylem çocuğun cinsel istismarı olarak nitelendirilir. Otorite ve ihtiyaç ilişkisi kurulan kişilerin bu konularının getirdiği güvenilirlik ve gücü kullanarak kişilerden cinsel olarak faydalanması da istismardır (Yancı Sağlam, 2019).

Çocuk cinsel istismar ile karşılaştığında bunun kendisi için ne kadar riskli ve zarar verici olduğunu fark edemez ve nasıl karşı koyacağına ilişkin yeterince bilgiye de sahip olmayabilir. Bu nedenle hem çocukların hem de yetişkinlerin bu konuda bilinçlendirilmesi çocuğun cinsel istismarını önemli ölçüde azaltabilir.

2.2.Cinsel Taciz

Cinsel taciz, cinsellik içeren ve içermeyen sözel, fiziksel davranışları kapsar. İstenmeyen dokunma, bakış ve mimikler; telefon, elektronik posta veya benzeri iletişim araçları kullanarak cinsel içerikli mesajlar ve/veya talepler iletmek; istenmeyen cinsel içerikli şakalar cinsel ilişki ısrarı gibi davranışların hepsi cinsel tacizdir (Çoklar ve Gülgün, 2016). Bir kadın işyerinde, istemediği halde uğradığı çimdikleme, okşama, laf atma ve tecavüz gibi tüm cinsel tacizler bu kapsamda ele alınmaktadır. İş yerinde cinsel taciz hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde her türlü iş ortamında, gizli kalmış bir sorun olarak karşımıza çıkar. Çoğunlukla güvencesiz çalışma koşullarında işini yitirme tehdidi altında olan kadınlar bu konuda

bir yakınmada bulunmaz. Avrupa topluluğuna üye ülkelerdeki araştırmalarda, çalışan kadınların %35-84'ünün iş yerinde cinsel tacize uğradıkları saptanmıştır.

ABD'de ise,1985-87 yıllarında kadınların %42'sinin işyerlerinde cinsel tacize uğradıkları belirlenmiştir. Filipinler'de genç kızların işlerinden atılma kaygısıyla işyerlerinde cinsel tacize katlanmak zorunda kaldıkları tespit edilmiştir (Bolak, 2000). Bir kerelik bir olaydan bahsedebileceğimiz gibi süreklilik kazanan, belli bir kişinin hedef seçerek düzenli bir şekilde rahatsız ettiği davranışlar da söz konusu olabilir. Tüm bu davranışlar, yalnızca rahatsız edici hareketler olmakla kalmayıp, aynı zamanda Türk Ceza Kanunu'nda da karşılık bulmakta ve failleri cezalandırılmaktadır. Bu kişilere karşı şikâyetle bulunup cezalandırılmaları sağlanabileceği gibi cinsel tacizin süreklilik taşıdığı durumlarda yargılamadan önceki süreçte, önleyici tedbir kararı talep ederek, mağdura yaklaşmamları, iletişim kuramamları türünden yasaklamalar uygulamaya konulabilmektedir.

2.3.Cinsel Şiddet

Şiddet, asırlardan bu yana yaşamın içinde var olan ve süregelen travmatik yaşam olaylarının en başında gelen bir olgudur (Cinsel Sağlık Enstitüsü Derneği, 2012). Şiddet, sözlük anlamı itibariyle, karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, bir hareketin, bir gücün derecesi, yeğlilik, sertlik, kaba güç olarak tanımlanmıştır (BM, 1993). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlanmaktadır. Aile içi şiddet çocuk, yaşlı ve özellikle partnerin kadına uyguladığı şiddeti kapsayan bir terimdir. Şiddet hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde önemli bir halk sağlığı problemidir. Kadına yönelik şiddette tüm dünyada önemli bir problemidir.

Şiddetin pek çok farklı türü bulunmaktadır ve bireyin ruh ve beden sağlığını büyük oranda etkilemektedir. Cinsel şiddet, kişinin temel hak ve özgürlüğüne, bireysel özgürlüğüne ve bütünlüğüne yöneltilmiş en ağır saldırıdır. Cinsel şiddet kavramı topluma ve kültüre göre farklılık gösteren evrensel sorundur. Cinsel şiddet, ruh ve beden sağlığı açısından en sarsıcı türlerinden biridir (Akbaş ve Sakallı Uğurlu, 2013). Cinselliği bir tehdit, sindirme ve kontrol etme aracı olarak kullanılması

şekilde de tanımlanabilir (Erler, 2008). Berges ve Searles (1987) cinsel şiddeti, karşılıklı uzlaşmayı içermeyen, vücuda zarar verme tehdidiyle ve güç kullanarak yapılan oral, anal ya da vajinal penetrasyon olarak tanımlamışlardır (Avrupa Konseyi, 2017). Brownmiller (1984), cinsel şiddet bedeninin cinsel yönden zorla kuşatılması, özel ve kişisel iç alanın kişinin rızası olmaksızın saldırıya uğraması zorlamasıdır. Kısacası; birçok yoldan ve birçok yöntemden biri kullanılarak gerçekleştirilerek duygusal, bedensel ve bilişsel bir bütünlüğün bilerek bozulmasına neden olan bir saldırdır. Cinsel şiddet Gise'ye (1988) göre, bir çeşit cinayet kişinin iç ve en özel kısmının ihlalidir. Cantürk'e (2010) göre, rızası olmayan veya herhangi bir sebepten dolayı (yaşının küçük olması, akıl hastalığının bulunması gibi) rızası kabul edilmeyen bir kadın veya erkeğe fiziksel güç kullanarak, tehdit, korku hile ve kandırma gibi zorlamalarla cinsel doyumunu amaçlayan, toplumca kabul edilmeyen bir davranışta bulunulması olarak tanımlanabilir (Yancı Sağlam, 2019).

Cinsel saldırıda büyük oranda hedef kadındır. Karşı taraf üstünde kontrol ve güç kullanmak suretiyle kişiyi istemediği yerde, istemediği zamanda ve istemediği biçimlerde cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlarına zarar vermek, çocuk doğurmaya, kürtaja, enseste, fuhuşa zorlamak, zorla evlendirmek, telefonla, mektupla ya da sözlü olarak cinsel içerikli ve rahatsızlık verici davranışlarda bulunmak, zorla porno içerikli öğeler izletmek gibi çok geniş spektrumda davranışları ve kadına cinsel bir nesne gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik davranışları göstermek (Yancı Sağlam, 2019). Cinsel şiddet, şiddete uğrayan kişinin evi ya da iş yeriyle sınırlı kalmaksızın her türlü koşulda gerçekleşen, şiddete uğrayan kişi ile fail arasındaki ilişki her ne olursa olsun, bir kişinin cinselliğine karşı doğrudan ya da dolaylı olarak, zorlamayla yapılan her türlü cinsel eylemi içermektedir (Avrupa Konseyi, 2017). Her yaştan, cinsten cinsel yönelimden, sınıftan, etnik kökenden ve yaşam tarzından kişi cinsel şiddetin hedefi olabilir (Berges ve Searles, 1987). Baskı ve zor kullanma düzeyleri her boyutta ve derecede olabilmektedir (Yancı Sağlam, 2019). Bu baskı ve zorlama, fiziksel bir zorlamanın ötesinde psikolojik yıldırma ve tehditleri de kapsamaktadır (Erler, 2008).

Evlilik içi gerçekleşen eş tecavüzü, sevgili/ flört tecavüzü, yabancı tecavüzü, savaşlar sırasında gerçekleşen sistematik tecavüzler, cinsel taciz, fiziksel ve zihinsel

engelli bireylerin cinsel istismarı, çocuğun cinsel istismarı, zorla evlendirme ve çocuk yaşta evlendirme, zorla kürtaj, zorla kadın sünneti, zorla yapılan bekaret denetimleri ve cinsel sömürü amacıyla kadınların fuhuşa zorlanması cinsel şiddet türleri arasındadır (Erler, 2008). Cinsel şiddet, fiziksel ve ruhsal sağlığın üzerinde derin etkiye sahiptir. Fiziksel yaralanmalara neden olabilmesinin yanında cinsel sağlık ve üreme sağlığında da riskler barındırmaktadır (Krahé, 2000).

Cinsel şiddeti takiben intihar ya da intihar teşebbüsü, HIV enfeksiyonu ya da cinayet (cinsel saldırı sırasında mağdura yönelik ya da sonrasında “namus” cinayeti şeklinde) ortaya çıkabilmektedir. Mağdurlar, aileleri ve toplum tarafından damgalanmak ve dışlanmaktadır. Cinsel şiddet içeren davranışlar toplumların gelenek, görenek, ahlaki değerler ve yasal yaptırımlarına bağlı olarak farklı biçimlerde değerlendirilir (Erler, 2008). Cinsel şiddet, genel anlamda “kişinin rızası olmayan bir nedenlerden dolayı veya yaşının küçüklüğü, akıl hastalığı gibi nedenlerden dolayı rızasının varlığı da kabul edilmeyen bir kişinin, fiziksel bir güç kullanımı da olmak üzere tehdit, korku, hile ve kandırma gibi zorlamalar cinsel içerik taşıyan bir davranışa maruz kalması” şeklinde ifade edilir (Yancı Sağlam, 2019). Cinsel saldırı olarak ifade edilen davranış cinsel amaçlı bir dokunuştan ırza geçmeye kadar geniş bir alan için de değerlendirilir. Cinsel şiddet her türlü cinsellik içeren şiddet biçimini ifade ettiği gibi içinde fiziksel şiddette bulundurur (Erler, 2008). Cinsel şiddet uygulayan kişi bir yabancı olabileceği gibi eş, sevgili, arkadaş, akraba gibi yakın bir kişi de olabilir (Yancı Sağlam, 2019). Öyle ki sokakta cinsel şiddete maruz kalan bir kadın bu saldırının adını kolaylıkla koyabilir, ancak kendi evinde eşi tarafından cinsel şiddete maruz kalan bir kadın buna karşı koyabilir ve bunu kendi kendine ifade edemeyebilir. Cinsel şiddet her yaşta, her yönelimden, her sınıftan, cinsten, etnik kökenden ve yaşam tarzından kişiyi hedef alabilir. Tacizci aynı cinsten ya da karşı cinsten kişiler bir ya da birden fazla kişi de olabilir.

Cinsel şiddete maruz kalan kişide sorumluluk aranması ya da yaşadığı eylemden dolayı suçlanması, şiddeti uygulayan(lar)ın ve şiddet eyleminin etkisizleştirilmesini de beraberinde getirecek, böylece failin sorumluluğu ve eylemin boyutu azımsanacaktır. Bu durum kadına yönelik şiddetin normalleştirilmesine ve artarak devam etmesine neden olabilmektedir. Kadının başına gelen eylemden dolayı

kendini sorumlu tutması veya suçlu hissetmesi, olaya ilişkin sağlık kuruluşlarından yardım alma olayı adli mercilere bildirme olasılığını düşürmektedir. Cinsel saldırı suçunun daha meşru görölmeye başlaması, failin alacağı cezanın düşmesine varan sonuçlara sebebiyet verebilmektedir. Cinsel şiddet kavramı meşrulaşır ve cinsel şiddet kavramı duruma ve bağlama göre hafife alınır ve cinsel ilişkiye girebilmek için zor kullanma da daha kabul edilebilir olarak algılanabilir ve istenmeyen cinsel ilişkinin sonuçları göz ardı edilebilir (Yancı Sağlam, 2019).

2.4. Cinsel Şiddetin Bir Türü Olarak Tecavüz

Tecavüz, cinsel şiddet içerikli bir suç olarak kavramsallaştırmaktadır. Mağdurların genellikle kadın, failerin de erkek olduğu tecavüz olgusu, literatürde kadına yönelik şiddet türlerinden biri olarak ele alınmakta ve bu bağlamda tanımlanmaktadır (WHO, 2002). Fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde önemli etkileri olan kadına yönelik şiddet dünyada ve Türkiye’de yaygın bir sorun olarak varlığını korumaktadır. Burt (1987), kadınların erkekler tarafından tecavüze uğramalarının kökleri ataerkil toplumlara dayanmaktadır ve tecavüz, bir sınıf olarak erkeklerin kadınlar üzerindeki baskılarını sürdürmelerinin bir aracı ve göstergesi olduğu için toplum tarafından tolere edilmektedir (Yancı Sağlam, 2019).

Kadınların fiziksel korunma, ekonomik destek ve siyasal temsil açısından erkeklere bağımlı olmaları öğretilmiştir, bunun sonucu olarak tehlikeye açık bir hale gelmeleri sağlanmışır. Tehlikeye açık olma aynı zamanda, tecavüzün ne olduğu, kurban olmasından ötürü kadını suçlama gibi yanlış öğretilerden kaynaklanmaktadır ve kadınlar bu nedenle yaşamlarında tecavüzle ve tecavüze uğramamış olsalar dahi tecavüz tehdidiyle kendi kendilerini baş etmeye çalışmaktadır. (Çelik Ok, 2019).

Toplumsal düzeyde tecavüz, eşitsizliğin bir sonucu ve daha zayıf bireylerin, çoğunlukla kadınların, çocukların tahakküm altına alınma mekanizması olarak görölmektedir (Yancı Sağlam, 2019). Gillan (1993), tecavüzün daha çok heteroseksüel bir saldırı biçimi olarak ortaya çıktığını, cinsel şiddetin özellikle kadınlara karşı zor kullanılarak işlenen bir suç olduğunu belirtmiş, tecavüze uğrayan erkeklerin de bulunduğunu, ancak bu tür saldırılarda örüntünün genellikle bir güç oyunu şeklinde olduğunu, hapisane yaşantısı gibi durumlarda eşcinsel tecavüzlerin

meydana geldiğini, güçlü olan mahkûmların güçsüz olanın ırzına geçtiğini ileri sürmüştür. Brownmiller (1984), kadınların bu şiddete maruz kalmamak için kendilerine bazı erkekleri koruyucu seçmek gibi bir zorunluluk hissetmesini ve bu zorunluluğun sonuçlarının neler olduğunu tartışır. Kadınların bu zorunluluk hissiyle hareket etmesi, yalnızca tarihsel olarak kadınların korunmasını yükleyenlerin (koca, baba, erkek kardeş, klan) kadının bedenine sahip olmasına değil, aynı zamanda kadınların toplumdaki yerinin taşınır mal düzeyine indirilmesine neden olmuştur (Çelik Ok, 2019).

Godenzi (1989), cinsel şiddetin eşitsiz güç ilişkilerinin bir ifadesi olduğunu ve bireysel değil, sosyal ve politik bir sorun olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, tecavüzün şiddete dayalı cinsellik olarak değil; cinsel görünümlü bir şiddet olarak ele alınması gerektiğini ifade etmektedir. Cinsel saldırıya uğrayan kişi, onay vermek ya da vermemek durumunda değildir, yeterli bir bilinç seviyesine sahip olmadığı için bu tür ihlaller, mağdur uyurken ya da durumu doğru bir şekilde algılayamayacağı bir hastalıktan dolayı zehirlenme sırasında meydana gelebilir. Tecavüzün güncel tanımları, artık suçu kadın mağdurlarla, vajinal girme ve şiddet içeren durumlarla sınırlandırılmaktadır. Söz konusu tanımlar esas olarak üç unsurdan oluşmaktadır. Bunlar tecavüzün gerçekleştirilmesinde kullanılan araçlar olarak fiziksel güç kullanımı, bedensel zarar tehdidi ve rızayı sakatlayan haller, mağdurun rızasının mevcut bulunmaması ve cinsel girmedir (Çoklar, 2007).

Yancı Sağlam (2019), tecavüz eylemi meşrulaşırsa, tecavüz kavramı duruma ve bağlama göre hafife alınırsa cinsel ilişkiye girebilmek için zor kullanma da daha kabul edilebilir olarak algılanır ve istenmeyen cinsel ilişkilerin, tecavüzün sonuçları göz ardı edilebilir bir noktaya gelir. Krahe (2000), toplumun tecavüzü ciddi bir travma olarak görmemesi ve tecavüze uğrayan kadınlara yönelik olumsuz tutumları, “ikincil tecavüze” maruz kalmalarına neden olmakta ve kendilerini daha güçsüz, damgalanmış ve mahcup hissetmesine yol açmaktadır. Campbell (2008), tecavüz ile diğer cinsel ilişki arasındaki farkın, arzu duyup duymama yerine rıza olarak belirlenmesi, cinsiyetler arasındaki ilişkilerdeki toplumsal eşitsizliği ortaya koymaktadır. Zira rıza tabiri, erkeğin teklifine karşılık olarak gelişen bir cinsel ilişki fikrine zemin hazırlamakta, kadın ve erkeğin pasif ve aktif rollerini varsayılmaktadır.

Bu bakımdan Rozee ve Koss (2001) “rıza” (consent) yerine “tercih” (choice) ifadesinin kullanılmasının daha yerinde olduğunu savunmaktadır.

Feminist bakış açısına sahip bireyler, tecavüz eylemini değerlendirilirken başvurulan rıza kavramının kadınların içinde bulunduğu koşulları göz önüne alınarak değerlendirilmesi gerektiğinin üzerinde durmuşlardır. Zira erkek egemenliğine dayalı koşullarda kadınların bazı durumlarda gönüllü olarak tercih etmedikleri cinsel ilişkileri yaşamak zorunda bırakıldığını söylemişlerdir. Başka bir deyişle, kadınlar tarafından katlanmak zorunda kalınan cinsel ilişkinin rızaya dayalı cinsel ilişki olarak değerlendirilmemesi gerektiğini dile getirmişlerdir (Çoklar, 2007). Bazı durumlarda erkeklerin zorlamaları sonucu kadınların direnme imkanları bulunmadığından istemedikleri cinsel ilişkileri kabul etmek zorunda kaldıkları veya onay vermek zorunda kaldıklarının altını çizmişlerdir. Bu durumda rıza kavramının önemli bileşenlerinden biri olan gönüllü tercihten bahsedilemeyeceğini belirtmişlerdir (Çoklar, 2007).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bir tecavüz vakası hakkında yaptığı değerlendirmede “tecavüz suçunun ana öğelerinin, vücudun belli bölgelerinin mekanik bir şekilde tanımlanmasıyla sınırlı tutulamayacağını” belirterek, tecavüzün yalnız fiziksel saldırıdan ibaret bulunmadığını ve psişik unsurunun bulunduğunu vurgulamıştır. Mağdurun kendisi tarafından, cinsel olarak yorumlanma ölçütü ile fiilin, mağdurun zihninde yarattığı anlamın öne çıkarılması elzemdir (Avrupa Konseyi, 2017) .

2.5. Gerçekleşme Biçimine Göre Cinsel Şiddet ve Tecavüz Türleri

Cinsel şiddet eylemleri ve tecavüz oldukça geniş bir kapsamda farklı konular altında ortaya çıkmakta, gerçekleşme biçimine fail ile mağdur arasındaki ilişkinin niteliğine göre farklılık göstermektedir. Cinsel saldırı ile ilgili çeşitli tasnifler mevcuttur. Örneğin, Dünya Sağlık Örgütü’nün (WHO, 2002) yayınlamış olduğu “Şiddet ve Sağlık Konusundaki Dünya Raporunda cinsel şiddet (sexual violence) türleri Fail ile mağdur arasındaki ilişkiye göre cinsel saldırılar dört farklı şekilde ele alınmıştır. Bunlar tanıdık tecavüzü (acquaintance rape), yabancı tecavüzü (stranger rape), evlilik içi tecavüz (marital rape) ve sevgili/flört tecavüzü (date rape)’dür (Sakızcıoğlu, 2019).

2.5.1.Yabancı Tecavüzü ve Tanıdık Tecavüzü

Cinsel saldırı olayında fail ve kurban birbirini tanımıyorsa bu duruma yabancı tecavüzü, fail ile kurban arasında daha önceden komşuluk, akrabalık, iş veya okul arkadaşlığı gibi ilişkiler varsa bu duruma da tanıdık tecavüzü denilmektedir (Çoklar, 2007). Tanıdık birinin tecavüzü uzun yıllar gerçek bir tecavüz veya suç olarak tanımlanmıştır. İnsanlar cinsel saldırıları genellikle karanlık bir sokakta, saldırganın aniden kurbanına saldırması sonucu gerçekleştiğini düşünmektedirler, ancak yapılan bazı araştırma sonuçları birçok cinsel saldırı olayında saldırganın yabancı olmadığı, aksine %75 ile %90 arasında fail ve kurbanın birbirlerini tanıdığını göstermektedir. Yapılan araştırmalarda tecavüzün en sık yaşanan türünün tanıdık tecavüzü olduğu ortaya çıkmıştır (Çoklar, 2007). Pek çok araştırmada tanıdık biri tarafından tecavüze uğrayan kadınların çoğunlukla kendilerini tecavüz kurbanı olarak görmedikleri saptanmıştır.

Kadınlar, tanıdık tecavüzünün daha sık yaşandığını dile getirmekte, ancak yabancı birinin tecavüzünden tanıdık tecavüzünden daha fazla korktuklarını belirtmektedirler (Sakallı Uğurlu, 2002). Yapılan çalışmalar, tanıdık tecavüzü ve yabancı tecavüzü sonrasında kadınlarda görülen psikolojik stres ve uyumsuz davranışların aynı oranda olduğunu, bazen de tanıdık tecavüzünde yabancı tecavüzünden daha güçlü olumsuz etkiler ortaya çıkabildiğini göstermektedir. Burada tanıdık tecavüzü kan bağı olan kişiler olabileceği gibi, aynı ortamda çalıştığı, aynı ortamda eğitim aldığı kişiler de olabilirler (Sakallı Uğurlu, 2002). Tanıdık eş/sevgili tecavüzüne maruz kalan kadınlar, yabancı tecavüzüne maruz kalan kadınlara göre daha fazla suçlanmaktadırlar (Çoklar, 2007).

2.5.2. Evlilik İçi Tecavüz

Kadınların çok sık maruz kaldıkları suçlardan biri olan evlilik içi tecavüz, eşler arasında güç kullanımı ve tehdit ile kadının rızası dışında gerçekleşen cinsel ilişki ve penetrasyon (vajinal, anal veya oral) olarak tanımlanmıştır (Sakızcıoğlu, 2019). Bir kocanın hukuki eşi ile onun rızası olmaksızın cinsel ilişkide bulunması “evlilik içi tecavüz” (marital rape) olarak değerlendirilir (Sakallı Uğurlu, 2002). Cinsel ilişki evliliğin doğal sonuçlarından birisidir. Ancak eşler, evlilik bağıyla yalnızca karşılıklı

rızanın bulunduğu bir cinsel ilişkiyi kabul etmişlerdir. Karşılıklı rızanın bulunmadığı cinsel ilişkiler kişinin cinsel özgürlüğüne karşı yapılmış bir saldırdır ve evlilik bağı, rızaya dayanmayan zorla cinsel ilişkiyi suç olmaktan çıkarmaz. Bu durum tamamen ‘erkeğin eşine tecavüzü’ ile eşdeğer olduğu varsayılmaktadır (Sakızcıoğlu, 2019). Türkiye’de, aynı yatakta uyumalarına rağmen eşi tarafından tecavüze uğrayan çok fazla kadın vardır. Kadına yönelik cinsel şiddetin özel bir biçimi olan evlilik içi tecavüz, bireylere atfedilen toplumsal cinsiyet rolleri gereği ülkemizde genellikle normal karşılanmakta ve özel hayat mahremiyetinin ön planda tutulduğu ülkemiz koşulları içerisinde gizli tutulmaktadır (Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırmaları Uygulama Ve Araştırma Derneği, 2012).

Evlilik içi tecavüz, toplumumuzda yaygınlığı tam olarak bilinmeyen ve özel hayat mahremiyetinin bir parçası olarak aile içinde gizli kalması gerektiği düşünülen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Evlilik içi tecavüz, bunun gerçek anlamda bir suç teşkil edip etmediği konusunda mağdurun tereddüde düşmesi gibi pek çok sebepten dolayı çoğunlukla ihbar edilmemektedir. Evlilik içi tecavüzler karşılıklı uzlaşmayı içermeyen, vücuda zarar verme, güç kullanılarak yapılan oral, anal, vajinal şekilde gerçekleşir (CİSED, 2012).

2.5.2.1. Tamamen Yıkıcı Tecavüz

Koca, tecavüz etmeden birkaç dakika önce eşini dövmüştür ve bunun hemen arkasından onunla cinsel ilişkiye girer. Daha doğrusu tecavüz eder, tecavüz esnasında da fiziksel şiddet uygulamaya devam eder. Burada erkeğin temel amacı cinsel ilişki ve doyum değil karısını her açıdan yıkmak, sarsmak ve öfkesini kusmaktır. Cinselliği bir cezalandırma aracı olarak kullanır. Kadının uğradığı fiziksel ve duygusal şiddetin devamı olan bir saldırı amaçlı tecavüzdür (CİSED, 2012). Bu tecavüzün, fiziksel ve ruhsal açıdan oldukça yıpratıcı ve incitici bir süreç olduğu ifade edilebilir.

2.5.2.2. Güç Amaçlı Tecavüz

Bu durumda fiziksel bir şiddet yoktur. Amaç, erkeğin eşi üzerindeki güçlülüğünü ona cinsel olarak gösterme çabasıdır. Bu tecavüz türü, karısının cinsel ilişkiyi istememesi ya da reddetmesi durumunda, erkeğin zorla cinsel ilişkiye girmek

istemesisidir (CİSED, 2012). Bu tecavüzün erkek egemen kültürün bir yansıması olduğu söylenebilir. Erkek burada egemenliğini ispatlama ve sürdürme peşinde olabilir.

2.5.2.3. Patolojik Tecavüz

Cinsel ilişki şiddet içerikli ve olağandışıdır. Bu erkekler çoğunlukla hayat kadınları ile olan ilişkilerinde bunu daha rahat ve sınırsızca yapma eğilimindedir. Örneğin; izleyebilmek için karısının başka bir erkekle ilişkiye girmesini istemesi, eşini grup seks yapmaya zorlaması, cinsel ilişkiyi çocuklarının önünde gerçekleştirmesi, sadomazoşist içerikli cinsel ilişkiler yaşamak istemesi patolojik tecavüz grubunun içinde yer almaktadır (CİSED, 2012). Burada gerçekleştirilen tecavüz aracılığıyla erkeğin sapkın düşüncelerini eşi üzerinden tatmin etmeye çalıştığı söylenebilir.

2.5.3. Sevgili / Flört Tecavüzü

Fail ile mağdur arasında sevgili ya da flört ilişkisi olduğu durumlarda gerçekleşen tecavüz sevgili/flört tecavüzü olarak adlandırılmaktadır. Sevgili ve eş tecavüzü sık sık “gizli tecavüz” olarak da adlandırılmaktadır (Çoklar, 2007). Kadınların sevgilileri veya eşleri tarafından tecavüze uğradıkları durumda, yaşadıkları olayla ilgili yetkili mercilere başvurduklarında ciddiye alınmayacakları, tecavüz faili hakkında dava açılması ve faile ceza verilmesi olasılığının düşük olduğu düşüncesinden dolayı polise bildirim oranları düşüktür (Sakızcıoğlu, 2019).

Flört ilişkisi ile ilgili yapılan tanımlar tıpkı şiddet ile ilgili yapılan tanımda olduğu gibi farklı biçimlerde değerlendirilmiştir. Bu konuda çalışma yapan bazı araştırmacılar flört şiddetinin birden fazla saldırı çeşidini barındırdığını (örneğin bedensel, sözel ve duygusal) söylerken, bazı araştırmacılar ise sadece fiziksel saldırıyı ön planda tutmuşlardır. Başka uzmanlar ise dedikodu ve toplumsal anlamda yapılan engellemeleri de bir tür flört şiddeti olarak görmektedirler. Çelik Ok (2019), flört ilişkisinde yaşanan şiddeti, “birbiri ile duygusal veya yakın ilişki içinde olan veya olmuş iki kişi arasında ortaya çıkan şiddet durumu” şeklinde tanımlarken, “yakın bir ilişki içerisinde olan iki birey arasındaki bedensel, ruhsal ve cinsel şiddet” olarak da tanımlamıştır. Çelik Ok (2019), flört ilişkide yaşanan şiddeti “duygusal ilişki yaşanırken partnerlerden birinin diğerine bilinçli bir şekilde cinsel, fiziksel ve

psikolojik olarak saldırması” şeklinde açıklar. Ayrıca flört ilişkilerde görülen ve partnerlerin birbirlerine karşı uyguladıkları bedensel, cinsel ve psikolojik zararların tümü istismar etme veya şiddet uygulama şekli olarak tanımlanmaktadır (Yancı Sağlam, 2019). Flört şiddeti sözel şekilde taciz etmekten öte bireyin ölümüne kadar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilmektedir. Ancak flört ilişkilerinde görülen şiddet ile ilgili yapılan tanımlar incelendiğinde şiddetin biyolojik, psikolojik ve cinsel olmak üzere üç boyutu daha çok öne çıkmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü’nün 2013 yılında yayınlamış olduğu raporda, dünyanın neredeyse her yerinde kadınların %30’nun flört ilişki yaşadıkları bireylerden bedensel veya cinsel şiddete maruz kaldıklarına değinilmiştir (WHO, 2013).

2.6.Tecavüz Olgusuna İlişkin Kuramsal Yaklaşımlar

Cinsel saldırı davranışının neden ortaya çıktığına ilişkin yapılan incelemelerde, tek bir etkenin değil, çeşitli faktörlerin bu davranışın ortaya çıkmasında etkili olduğu görülmüştür (Erlor, 2008). Her kuram kendi bakış açısından bu suç davranışının neden ortaya çıktığını açıklamaya çalışmıştır. Tecavüz olgusuna ilişkin farklı disiplinlerin farklı yaklaşımları bulunmakta, bunların bir kısmı fail, bir kısmı da mağduru temel almaktadır.

2.6.1.Psikanalitik Kuram

Psikanalitik kuram, erken çocukluk dönemindeki deneyimlerin, bireyin kişiliği üzerinde bıraktığı etkiye odaklanmıştır. Freud, çocuğun kişiliğini etkilediğine inandığı beş psikoseksüel gelişim döneminden (oral, anal, fallik gizil ve ergenlik) geçtiğini savunur. Her bir dönemde değişen haz kaynağına göre çocuğun haz aldığı davranış şekli de değişmektedir. Gizil dönem ile birlikte cinsel dürtü artışı, taşması meydana gelir. Eğer kişi bu dürtüler üzerinde hakimiyet kuramazsa cinsel suçlar işlenmesi kaçınılmazdır (Özdemir, 2010).

Psikanalitik kurama göre kişilik id, ego ve süperegö olmak üzere üç temel yapıdan oluşur. Ego ve süperegö cinsellik ve saldırganlık dürtülerini denetim altında tutmak için gelişmiştir. Tüm insanların doğuştan getirdiği cinsellik, haz almaya yöneliktir ve ahlak gelişimi ile birlikte toplumsal kurallara uygun bir şekilde dönüşüme uğrar. Toplumlar, saldırganlığın ve cinselliğin bir arada olmasını yasaklayan bir takım ahlaki standartlar getirmiştir. Bu ahlaki standartları bilmeyen ve

uymayan kişinin, cinsel içerikli şiddet davranışları gösterme olasılığı da yüksektir (Özdemir, 2010).

Freud' un takipçilerinden Karen Horney ve Helene Deutsch gibi psikanalistler, cinsel saldırıyı erkekler tarafından gerçekleştirilen bir eylem olarak ele almamışlardır. Aksine, mazoşistik kadınların yaşamlarındaki tecavüz fantezilerinin rolü üzerinde odaklanmışlardır. Bu görüşe göre, gerçek fiziksel tecavüz, acı çekmek isteyen kadınların cezalandırıcı psişiklerinin doğal bir sonucudur (Çoklar, 2007).

2.6.2.Psikopatolojik Yaklaşım

Psikopatolojik yaklaşım, cinsel saldırı olgusunu saldırganın psikopatolojik durumuyla açıklamaya çalışır. Saldırganın zihinsel anlamda sorunlu ve duygusal olarak bozuk olduğunu savunur. Taciz veya cinsel saldırıda bulunan kişiyi “hasta” olarak değerlendiren bu yaklaşım, cinsel şiddet uygulayan erkeği; teşhirci, sübyancı ya da röntgenci gibi bir sınıflandırmaya tabi tutarak, böyle bir erkeğin normal bir erkekten ölçülebilir farklılıklara sahip olduğunu öne sürer ve farklılıkları ortaya koymaya çalışır (Çoklar, 2007).

Psikopatolojik yaklaşımı eleştiren Scully (1994), cinsel saldırı bir hastalık olarak görüldüğünde saldırganın hasta olduğu kabul edilir ve buradan saldırgan davranışın bireyin kontrolü dışında ortaya çıktığı sonucuna ulaşılabileceğini ifade eder. Böylece cinsel şiddet, günlük “normal” dünyanın dışına itilir ve özel bir davranış türü olarak kabul edilir. Bunun sonucunda cinsel şiddet uygulayan erkekler “istisna ” sayılmakta ve “normal” erkeklerle herhangi bir ortak yanları ya da benzerlikleri olması ihtimali saf dışı bırakılmaktadır.

2.6.3. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal öğrenme kuramının en önemli temsilcisi Bandura, saldırganlığın bir içgüdü ya da engellenmenin yol açtığı bir dürtü olduğu şeklindeki anlayışı reddetmekte ve saldırganlığın diğer öğrenilmiş tepkilerden farklı olmadığını öne sürmektedir. Saldırganlık, gözlem ya da taklit yoluyla öğrenilebilir; bu öğrenilen davranışlar ne kadar pekiştirilirse meydana gelme olasılığı da o kadar yüksek olur (Çoklar, 2007). Sosyal öğrenme teorisi, kadına karşı öğrenilmiş saldırgan davranışın bir parçası olan cinsel saldırıyı, birbiri ile bağlantılı dört süreç üzerinden tanımlar. Bu

süreçler; Cinsellik-şiddet bağlantı etkisi, Model etkisi, Tecavüz miti etkisi, Duyarsızlaşmadır. Bu dört süreç cinsellik ve şiddet arasında güçlü bir bağlantı olduğunu ortaya koyar. Tecavüz, tekrarlanan tecavüz sahnelerine maruz kalma sonucunda ortaya çıkar.

Bu durum, erkekleri kadına karşı şiddet davranışlarına alışkın hale getirir. Maruz kalma aynı zamanda, erkekleri cinsel saldırı eylemlerinde acı, korku ve aşağılamaya karşı da duyarsızlaştırır. Bunun için bu kuram, erkeklerin tecavüzü sıradan bir olay olarak algılayabileceklerini ve bundan dolayı kadına ve kadın bedenine saygı duymaya bileceklerini öne sürer (Çelik Ok, 2019). Pornografi konusunda yapılan araştırmalara göre, şiddet içerikli pornografi izleyen kişilerin kadınlara yönelik saldırgan tutumlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Allen, Emmers, Gebhardt ve Giery, 1995). Buna bağlı olarak izlenen ve öğrenilen cinsel şiddetin, izleyici tarafından model alınarak kurbanlara uygulandığı söylenebilir (Çelik Ok, 2019).

2.6.4. Biyolojik Yaklaşım

Biyolojik yaklaşım suç davranışını açıklamada biyolojik özellikler ve genetik anormallikler üzerinde durmuştur. İlk pozitivistlerden Ferri, Garafalo ve Lombroso suçlunun anatomik özellikleri içerisinde tanımlayabileceğini ileri sürmüşler, kalıtsal kökenli olan geniş elmacık kemikleri, yassı burun ve kalın kaşlar gibi fiziksel anormallikleri suça eğilimli olmanın bir işareti olarak ele almışlardır (Çelik Ok, 2019).

Cinsel saldırganlığın biyolojik nedenlerini araştıran çalışmalar son yıllarda vücut özelliklerine değil, beyindeki işlev bozukluklarına odaklanmıştır. Beyin üzerine yapılan bazı araştırma sonuçları, cinsel saldırganlık ile frontal ve temporal lobdaki bozulmaların ilişkili olduğunu göstermiştir. Pedofililerin yüksek bir oranının beyin hasarları ile bağlantılı olduğunu öne sürmüşlerdir. Ancak bu konuda yapılan diğer araştırma sonuçlarına bakıldığında bu yöndeki kanıtlar oldukça zayıftır (Çelik Ok, 2019). Bu alanda yapılan karşılaştırmalı çalışmalar oldukça az sayıdadır. Bu az sayıdaki çalışmalardan birinde pedofili ile cinsel saldırganlık davranışı olmayan birey karşılaştırılmıştır. Bu kişiler nöropsikolojik değerlendirmeye alınmış ve 14 kişilik bir alt grup beyin glikoz metabolizmasının ölçülmesi için Pozitron Emisyon

Tomografisi (PET) taramalarına alınmıştır. Bu kişilerin PET taramaları ve nöropsikolojik bulguları arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir (Çelik Ok, 2019). Bazı bireylerde beyin travması önemli olmasına rağmen, beyin hasarının cinsel saldırganlığa etkisi olduğuna dair halen kesin bir kanıt yoktur (Yancı Sağlam, 2019).

Cinsel saldırganlığı biyolojik açıdan ele alan araştırmacıların odaklandığı diğer bir özellik ise kişilerin androjen seviyeleridir. Bu konuda yapılan bazı çalışmalar fiziksel androjen seviyeleri ile erkek cinsellik davranışları arasındaki ilişkiyi göstermiştir (Christiansen, 1998). Ancak testosteron seviyesi ve cinsel dürtü seviyesi ile cinsel davranışın bağlantılı olup olmadığı net değildir (Sakızcıoğlu, 2019). Kadın ve erkekler arasında testosteron seviyeleri ile kendine zarar verme davranışı arasında pozitif bir ilişki bildirilmiştir (Yancı Sağlam, 2019). Bu sonuç tüm araştırmacılar tarafından doğrulanmamıştır (Çelik Ok, 2019). Cinsel saldırganlığı biyolojik açıdan açıklamaya çalışan bir diğer araştırma konusu genlerdir. Cinsel saldırganlıkta genlerin oynadığı rol hakkında çok az sayıda araştırma bulunmaktadır. Genlerin ve X kromozomunun çevresel etkileşiminin, saldırganlığın gelişimi üzerinde önemli olabileceğine dair bazı bulgular vardır. Buna örnek olarak özellikle genetik olarak duyarlı bireylerin şiddet dolu çevre koşullarına maruz kalması sonucunda saldırganlık göstermesi veya antisosyal eğilimleri olan bir insanın antisosyal davranışların daha yaygın olduğu ortamlara ve durumlara karışabilme olasılığının artması gösterilebilir (Çelik Ok, 2019).

Bu bulgular görece limitlidir ve öncelikle cinsel saldırganlık üzerine odaklanmıştır. Saldırganlığa yol açan kalıtsal bir element olduğuna dair genel bir kanı olmasına rağmen genleri ve genlerin yol açtığı çevresel etkileşimleri inceleyen daha az bulgu vardır (Çelik Ok, 2019).

2.6.5. Feminist Yaklaşım

Feminist yaklaşıma göre, çocuklara ve kadınlara yönelik yapılan cinsel saldırganlık, ataerkil toplumlarda erkek egemenliğinin bir unsuru olarak ortaya çıkmaktadır (Çoklar, 2007). Feminist teorisyenler tecavüzün, erkek üstünlüğü ve kadın istismarının köklü geleneklerinin bir sonucu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Tecavüzün, esas olarak farklılaşmış ve eşit olmayan cinsiyet rolleri ve sosyal

stratejilerin bir sonucu olduğu üzerinde durmuşlardır (Çoklar, 2007). Eşitsizlikle ilgili tutumlar, normlar, değerler ve geleneklerin “tecavüzü destekleyen” bir dünya görüşü oluşturduğu öne sürülmüştür. Brownmiller’a (1975) göre cinsel saldırı, erkeklerin kadınları sindirmek amacıyla, onları sürekli korku içinde tutmak için kullandığı bir süreçtir. Feminist teoriye göre cinsel saldırı, ataerkil toplumlardaki sosyal kontrolü sağlamada kullanılan gücün bir ifadesidir. Ataerkil toplumlarda kadınlar daha az değer ve daha düşük statüye sahiptirler. Feminist yaklaşım bu durumu kadınların politik ve ekonomik anlamda güçsüzlüklerinden kaynaklandığını belirtmektedir (Özdemir, 2010).

Feminist yaklaşım, kadına yönelik şiddetin ataerkil toplumun bir parçası olduğunu; tecavüzün de erkek baskınlığının ve kadın sömürsünün bir geleneği olduğunu ileri sürmektedir. Feminist teorisyenler tecavüzü, kural koyucu erkek davranışının bir türevi, ataerkil toplumlarda erkek rolünü tanımlayan değer ve ayrıcalıklara uyumun bir sonucu olarak görme eğilimindedirler (Özdemir, 2010). Feminist literatür güç teması üzerinde odaklanmaktadır. Feminist yaklaşıma göre; tecavüz, kadınların sosyal, politik ve ekonomik alanda erkeklerden güçsüz olmaları yönünde bir fonksiyona sahiptir. Tecavüz, yalnızca güç farklılıklarından ortaya çıkmaz, cinsel şiddet de statükoyu sürdürmeye hizmet eder.

Cinsel şiddet korkusunun farkında olan pek çok kadının davranışları bu nedenle engellenmekte ve kısıtlanmaktadır (Yancı Sağlam, 2019). Feminist araştırmacılar, cinsel şiddeti analiz ederken sosyoloji ve politikadan olduğu gibi psikoloji biliminden de yararlanmışlar, tecavüz olgusunda sosyal öğrenme teorisinin etkisinden de söz etmişlerdir. Buna göre tecavüz yalnızca sosyal tabakalamanın bir sonucu değil, aynı zamanda farklılaşmış cinsiyet rollerinin ve sosyalleşmenin sonucudur. Bu yaklaşım, ataerkilliğin sosyal bağlamını çevreleyen toplumsal cinsiyet ile ilgili davranışların kazanılması sırasında erkeklerin saldırgan, kadınların da kurban olmayı öğrendiklerini ileri sürmektedir. Sosyal kontrol açısından değerlendirildiğinde ise tecavüzün bir cinsellik suçundan öte, düşmanlık ve şiddet suçu olduğu üzerinde durulmuştur (Özdemir, 2010). Feminist teori ve feminist hareket kadına yönelik şiddetin analizini yaparken, kadının masum erkeği ayartan kişi olduğu görüşünü değiştirmiş, kadına karşı şiddet suçunun işlenmesinde

eylemlerinden ötürü erkeklerin sorumlu tutulmaları gerektiği anlayışını ortaya koymuştur (Yancı Sağlam, 2019).

Feminist araştırmacılar, cinsel şiddeti analiz ederken sosyal öğrenme teorisinin etkisinden de söz etmişlerdir. Buna göre cinsel saldırı sadece sosyal tabakalamanın bir sonucu değil, aynı zamanda farklılaşmış cinsiyet rollerinin ve sosyalleşmenin de bir sonucudur. Bu yaklaşım, ataerkilliğin sosyal bağlamını çevreleyen toplumsal cinsiyet ile ilgili davranışların kazanılması sırasında erkeklerin saldırgan, kadınların da kurban olmayı öğrendiklerini ileri sürmektedir. Ayrıca sosyal kontrol açısından ele alındığında ise cinsel saldırının bir cinsellik suçundan öte, düşmanlık ve şiddet suçu olduğu ifade edilmiştir (Yancı Sağlam, 2019).

Feminist yaklaşımın cezai adalet sistemi içerisinde cinsiyet eşitliği konusunda ilerleme kaydedilmesini sağladığını belirtmişlerdir. Feminist etkinin belki de en açık göstergesinin tecavüzün ağır cezayı gerektiren bir suç olarak ciddi biçimde ele alınması olduğunu belirten yazarlar, kadının cinsel eyleme katılma koşullarını belirleme hakkı olduğuna, bu hakkın tecavüz eylemiyle elinden alınmasının kadın hareketinin erken devrelerinden itibaren feminist hareketin merkezi konusu olduğuna işaret etmişlerdir (Özdemir, 2010).

2.6.6. Evrimsel Yaklaşım

Palmer (1989) tecavüzün evrimsel kalıtımın bir ürünü olarak ortaya çıktığını ve doğal, biyolojik bir olgu olduğunu ileri sürmektedir. Bu perspektiften bakıldığında tecavüz düşük statüdeki erkeklerin üreme açısından başarılı olabilecekleri bir üreme stratejisidir. Erkekler döllenme zamanı ile sınırlı olmaksızın mümkün olduğunca çok dişiyle birlikte olabilme ihtiyacına sahiptirler. Bu nedenle eğer bir erkek dişinin isteğiyle onunla birlikte olamıyorsa güç kullanmak zorundadır (Çoklar, 2007). Bu bakış açısı çeşitli biçimlerde eleştirilmiştir. Evrimsel yaklaşımı eleştiren yazarlardan olan Faust (1986), insanlarda yılın ancak belli aylarında çiftleşme zorunluluğunun ortadan kalkmasının kültürün doğmasına yol açtığı, kültürün de cinsellik, saldırganlık ilişkisinin güçlenmesine ya da zayıflamasına neden olduğunu belirtmiştir. Fuat'a (1986) göre insan davranışı, yaşamı sürdürme tasesından o kadar uzaktır ki; saldırganlık gereksiz hatta üremeye karşı bir engeldir. Yazara göre bazı kültürler, saldırganlığı cinsel ilişkilerden tamamen çıkarır. Faust, bu konuda örnek

olarak; Yeni Gine’de yaşayan Arpeshler ile Avustralya’daki Aborjinler’in cinsellikte saldırganlık ve tecavüzden haberdar bile olmadıklarını ileri sürmüştür (Yancı Sağlam, 2019).

Evrimsel bakış açısına göre cinsel saldırı, türün devamı için erkeğin çiftleşme çabası olarak görülmekte açıdan erkek suçludan ziyade bir mücadeleci olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda mağdurlar bile suçlu durumuna düşürülebilir. Tecavüzü evrimsel bakış açısıyla değerlendirmek, toplumsal süreç açısından tehlikeli sonuçlara neden olabilir (Çoklar, 2007).

2.6.7. Sosyal Psikolojinin Cinsel Şiddet ve Tecavüze Bakışı

Sosyal bir gerçek olan tecavüz olgusunu araştırırken insanların tecavüz, tecavüz kurbanı ve tecavüz faili hakkında yapacakları değerlendirmeleri ve verecekleri tepkileri etkileyen süreçlerin incelenmesi sosyal psikolojinin alanına girmektedir. Tecavüz, gerçekleştiğinde kendinden menkul bir sonucu oluşturmakta, toplumsal cinsiyet normlarının uygulanmasının bir aracı ve cinsiyetler arası hiyerarşik ilişkilerin bir devamlılığını oluşturmaktadır (Çoklar, 2007). Sosyal psikoloji perspektifi ile tecavüz olgusunu toplumsal ve bireysel yönleriyle ele alan araştırmalar hem gözlemcilerin hem de olayın aktörlerinin yaşanan durumu nasıl anlamlandırdıklarını açıklamaya çalışmaktadır. Dolayısıyla tecavüz olaylarında insanların kadını yargılamalarını etkileyen tecavüz hakkındaki gayriihtiyarî kabul edilen kalıp yargılar ve tutumlara odaklanmaktadırlar.

Bireylerin tecavüzle ilgili tutumlarının oluşturulması sürecinde toplumlarda kadın-erkek ilişkilerinin nasıl olması gerektiğine, bu ilişkilerde hangi tür cinsel davranışların uygun görüldüğüne ve ilişkiye giren tarafların nasıl davranacaklarına ilişkin var olan belli ön kabuller önemli bir rol oynamaktadır (Yancı Sağlam, 2019). Araştırmalar, cinsel senaryolara ve ilk randevuda yapılması gerekenlere dair, farklı senaryolara sahip olan kadın ve erkek arasında bir anlaşma olduğunu vurgulamaktadır (Yancı Sağlam, 2019). Toplumda var olan bu cinsel senaryolar erkeğe, ilişkiyi başlatıcı aktif bir rol verilirken kadına ise ilişki teklifine cevap veren daha pasif bir rol verilmektedir (Bolak, 2000). Bireyler de, diğerlerinin davranışlarını değerlendirirken bu cinsel senaryolardan faydalanmakta; tecavüz olayına, kadına ve erkeğe tepkilerini bu senaryolardan hareketle şekillendirmektedirler.

Yapılan araştırmalar insanların tecavüze ilişkin tutumları üzerinde kadının özellikleri (örneğin, medeni durum, giyim, saygınlık), erkeğin özellikleri (örn, sosyal statü, çekicilik), kadın ile erkek arasındaki ilişkinin niteliği (örn, yabancı, tanıdık, sevgili, eş), gözlemcilere ilişkin özellikler (örn, demografik karakteristikler, bilişsel ilişkiler, duygusal ve kişilik özellikleri) birçok faktörün etkili olduğunu ileri sürmektedir (Yancı Sağlam, 2019). Örneğin, gece geç vakitte dışarıda kışkırtıcı biçimde giyinmiş bir halde rastgele davranarak, yalnız başına iki içerek ve şüphelinin evine giden ya da arabasına binen geleneksel cinsiyet rollerine uygun olmayan davranışlar sergileyen bir kadının yaşadığı tecavüz olayını hak ettiği düşünölmektedir. Tecavüz deneyiminin hırpalayıcı etkilerinden ötürü psikologlar ilk olarak saldırının kurban açısından duygusal sonuçlarını anlama amacıyla çalışmalar yapmışlardır. Bu araştırmalar sonucu kazanılan bilgiler doğrultusunda kurbanların çoğunu etkileyen ve saldırıdan sonra uzun bir süre kurbanların psikolojik işlevselliklerine zarar veren “tecavüz travma sendromu” tanımlanmış ve bu sendrom geniş çapta kabul görmüştür (Yancı Sağlam, 2019). Sosyal psikologlar da konuya aynı değerde bir başka bakış açısı getirebileceklerinin farkına varmışlardır.

Tecavüz ve cinsel saldırı konularında farklı bir sosyal psikolojik ilgi ihtiyacı, “atıf kuramı” tarafından karşılanmış, bu kuram tecavüz için kavramsal bir çerçeve oluşturmuştur. Bununla birlikte, kurbanı ve de faile sorumluluk atfetmek bir tecavüz olayıyla ilgili izlenim oluşurmada önemli bir süreçtir. Temel bir teorik yönelim olarak, alandaki araştırmacılar sorumluluk atıflarının yargısal bir sürecin son ürünü olduğu ve bu atıfların söz konusu olayın ardındaki pek çok faktörden etkilendiği fikrini paylaşmaktadırlar. Bu faktörlerin kökleri örneğin cinsel şiddet, güvenilirlik ve cinsiyet rolleri ile ilgili daha genel sosyal inançlara dayanmaktadır. İnsanlara anlatıldıktan sonra tecavüz eylemi bir suç eylemi olmanın ötesinde “sosyal bir gerçek” halini almaktadır. Bu durumda tecavüz eyleminin kurbanı olan bir kişi, bu durumu yakınlarıyla paylaştığında, tıbbi ve psikolojik profesyonellerden yardım aldığında, durumu polise ihbar ettiğinde ve mahkeme salonunda duruşmaya çıktığında diğer insanların tecavüz olayı, kendisi ve saldırgan hakkında yapacakları değerlendirmelere bağlı olarak farklı tepkiler alacaktır.

Krahé (2000), bir suç eylemi olarak tecavüzün iki farklı neden olduğunu, tecavüzün tipik olarak erkek tarafından kadın üzerinde gerçekleştirilen bir eylem olduğunu, böylelikle de kurbanın ve suçlunun rollerinin toplumsal cinsiyet rolleri düzleminde birbirinden ayrıldığını öne sürmüştür. Böylelikle de kurbanın ve suçlunun rollerinin toplumsal cinsiyet rolleri düzleminde birbirinden ayrıldığını öne sürmüştür. Göz önünde bulundurulması gereken ikinci nokta ise tecavüz eylemlerinde genellikle suçlunun ya da mağdurun ifadesini doğrulayabilecek bir tanığın bulunmamasıdır. Krahé bu nedenle tecavüz kurbanlarının iddialarının çoğunun gerçeklik şüphesi taşıdığını, bu belirsizliği çözebilmek için de bireylerin sezgisel davrandıklarını belirtmiştir.

Bu yaklaşımlar incelendiğinde, tecavüze uğrayan kadının tecavüz nedeniyle suçlanması oldukça yaygın bir durumdur. Yapılan çalışmalarda mağdurun tecavüz öncesi ve sonrasındaki davranışlarına, saygınlığına ve statüsüne dikkat edinilmiştir (Çelik Ok, 2019). Bu noktada tecavüz mağdurlarının çeşitli özelliklerinin ölçülmesi önem kazanmaktadır. Alinyazın incelendiğinde tecavüz mağdurlarının saldırgan ile olan ilişkisi suçlamalarında ilişkilidir (Çelik Ok, 2019). Bu konu yabancı, tanıdık, sevgili ve evlilik tecavüzü üzerinde durulmuştur. Tutum ve algı mağdur ve saldırgan birbirini ne kadar fazla iyi tanıyorsa mağduru o kadar suçlama artmaktadır. En çok ölçülen özellikler arasında kadının tecavüz öncesi alkol alması açık ve baştan çıkarıcı giyinmesi tecavüze uğraması için en başta olarak görülen tutum ve algılardır (Çelik Ok, 2019) .

2.7.Tecavüz Mağduruna İlişkin Tutumların Belirlenmesi “Mağdur Suçlayıcılık”

Tecavüz olaylarında hem saldırıya hem saldırgana ve hem de saldırıya maruz bırakılan yönelik toplumsal ya da kültürel bazı kalıp yargılar, yanlış inançlar kullanma ya da rasyonalize eden bir açıklama bulma eğilimi söz konusudur. Tecavüz olgusunda, tecavüzcü erkeğe, tecavüze maruz bırakılan ise kadına atıfta bulunmaktadır. Büyük oranda mağduriyet “kadın” olarak yapılandırılmıştır, çünkü resmi kayıtlarda tecavüze maruz bırakılanların kadın olma olasılığı daha yüksektir (Yancı Sağlam, 2019).

Mağdur terimi kadını, saldırgan terimi ise erkeği çağırıştırır. En çok bildirilen vakalar kadın mağdurlar ve erkek failer şeklindedir. Tecavüzün en yaygın etkileri; korku, aşağılanma, utanç, kendini suçlama, inkâr, öfke, çaresizlik, savunmasızlık, intikam duyguları gibi duygusal tepkilerdir. Travma ile başa çıkmanın bir yolu olarak, bazı insanlar uyuşturucu ve alkol bağımlılığına başvururlar ve yardımın sağlanamadığı durumlarda, bu davranışlar intihar gibi ölümcül sonuçlara yol açabilir (Yancı Sağlam, 2019). Özellikle kadınlara yönelik olan cinsel saldırı suçunda saldırganın sorumluluğundan ziyade kadının nasıl giyindiği, kimlerle, hangi saatte olay yerinde bulunduğu gibi noktalar üzerinde durulmaktadır. Bu, toplumda bulunan cinsiyetçi tutumların ve insanlar neyi hak ederlerse hayatlarında onu gördüklerine dair inançlardan ötürü geldiği düşünülmektedir. Bu tutumlar toplumun her kesimini tehdit eden cinsel saldırı suçunun meşrulaştırılmasına ve cinsel saldırı mağduru kadınların yaşadığı olayın travmatik sonuçları cinsel şiddet mağdurlarının ikincil bir mağduriyet yaşamasına neden olmaktadır.

Tecavüze maruz bırakılan kadınlar, cinsel şiddetin kendilerinde yarattığı olumsuzluklarla baş edebilmek adına sosyal destek arayacakken çoğu zaman kendilerini olumsuz sosyal tepkilerin hedefi olarak görürler ve yaşadıkları saldırının ötesinde çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalırlar (Yancı Sağlam, 2019). Yaşanılan bir saldırıda çeşitli gerekçelerle suçu tecavüze maruz bırakılan kişiye yükleyerek faili aklama eğilimi sık kullanılan bir tutumdur ve bu İngilizce de “victim-blaming” olarak tanımlanmaktadır. Polisler, avukatlar, hakimler gibi pek çok kişi tecavüze maruz bırakılan kişiyi suçlar ve belki de en çok zarar vereni saldırıya maruz bırakılan kişinin ailesi ve arkadaşlarının da mağduru suçlamasıdır (Yancı Sağlam, 2019). Yalnızca toplumun değil, polis, yargı sistemi, sağlık personeli, aile ve arkadaşlar gibi sosyal destek yapılarının da yaşanan olaydan dolayı tecavüze maruz bırakılan kişiyi suçlaması ve sorumlu tutması, tecavüzün neden olduğu olumsuz etkileri daha da kötüleştirerek, bu kişinin kendisini suçlamasına ve saldırıdan dolayı utanç duymasına neden olabilmektedir (Özdemir, 2010). Mağdur kavramı, genel olarak kadın için kullanılan bir kavram olarak değerlendirildiğinde, suçlayıcı tutumların büyük oranda kadına yönelik olduğu görülmektedir. Tecavüze maruz bırakılan kişinin suçlandığı korkusuyla bildirimde bulunmadığı görülmektedir. Toplum tarafından suçlandığını düşünen kişi, kendisini çok daha yalnız ve değersiz hissedebilir, yargılanacağını ya

da yaftalanacağını düşünerek hak aramak için başvuru yapmaktan kaçınabilir. Toplumun cinsel saldırı mağdurlarına bakışının, cinsel saldırı mağdurunun ikincil bir mağduriyet yaşamalarına ve cinsel saldırı suçunun toplumsal zeminde meşrulaştırılmasına etki ettiğine inanılmaktadır (Krahé, 2000). Yapılan araştırmalar tecavüze maruz bırakılanların, diğer şiddet mağdurlarına oranla yaşadıkları bu örseleyici, yargılayıcı deneyimi daha fazla gizleme eğiliminde olduklarını, suçu adli mercilere bildirim oranlarının daha düşük olduğunu göstermektedir (Özdemir, 2010). Böylece saldırgan, cinsel şiddete maruz bıraktığı kişinin kendisini daha çaresiz ve güvensiz hissedeceğini, dolayısıyla suçun rapor edilmeyeceğini, söylemeyeceğini ya da sosyal algıların da etkisiyle eyleminin cezasız kalacağını düşünülmektedir. Toplumsal algıların bu şekilde devam etmesi, adli mercilerin cinsel şiddete ilişkin suçları yeterince iyi araştırmasına da zemin hazırlayabilmektedir (Özdemir, 2010).

Tecavüze maruz bırakılan kişiyi suçlama eğilimi, o kişinin yaşadığı saldırıdan kendisini sorumlu tutmasına ve kendisini daha da suçlu hissetmesine neden olmaktadır. Toplumun mağdura yönelik bu olumsuz yaklaşımlarının birçok cinsel saldırı suçu mağduru kadının yaşanan olayı adli makamlara yansıtmasına ve olayın gizli kalmasına neden olmaktadır. Tecavüze maruz bırakılan kişinin benzer koşullarda farklı şekilde davranabileceği, yaşanan saldırıyı kontrol edebilme gücünün kendisinde olduğu konusunda ikna edilmesi, kişinin kendisini koruyabilmek adına yapabilecekleri olduğunu ancak yeterince doğru davranmadığını düşünmesine neden olacaktır. Böylece saldırıya maruz bırakılan kişinin suçlanması, tecavüz gibi olaylardan korunma, tedbir, güvenlik ve kontrol duygusu ile yakından ilişkili olmakta ve suçlayanlara bu kişiye büyük oranda sorumluluk yüklemektedir (Yancı Sağlam, 2019).

Tecavüze maruz bırakılan kişinin içinde bulunduğu durum ve davranışlarının (ne giydiği, nerede olduğu, mesleği, yaşı, medeni hali vb.) sorgulanması, eylemin meşrulaşmasına hizmet eden bir durum halini almakta ve böylece kişinin maruz kaldığı cinsel şiddeti tekrar hatırlamasına iyileşme sürecinin sekteye uğramasına sebep olabilmektedir. Weiss ve Borges (1973) göre, tecavüze maruz bırakılan kişinin yaşı da o kişiye yüklenen suçlama düzeyini etkilemekte, daha genç olan kişiye daha yaşlı olana oranla daha fazla suçlama eğilimi gözlenmektedir. Bu argüman, yaşça

daha genç olan birinin kendisini savunma şansının yaşlı birine oranla daha fazla olduğu ya da yaşça büyük olan birine karşı daha fazla saygı duyuluyor olabileceği temeline dayanmaktadır (Yancı Sağlam, 2019).

Genç bir kadının kışkırtıcı olma ve baştan çıkarma potansiyelinin daha fazla olabileceği mitinden beslenerek, genç kadınlara daha fazla sorumluluk yüklemiştir. Genç bir kadının kayıplarını telafi etmek için önünde daha fazla zaman olabileceği, yaşlı bir kadının cinsel saldırıdan daha fazla fiziksel hasar almış olabileceği şeklinde değerlendirilmiştir. (Yancı Sağlam, 2019).

2.8. Cinsel Saldırının ve Kurbanla Fail Arasındaki İlişkinin Niteliği

Saldırganla tanışıklığı bulunan kurbanların, yabancı biri tarafından saldırıya uğramış kurbanlardan daha fazla sorumlu tutuldukları, evlilik içi tecavüz ile yabancı tecavüz mağdurlarıyla kıyaslandığında; katılımcılar arasında gerçekleşen tecavüz olayında kurbanın haklarının daha az ihlal edildiğine inandıkları saptanmıştır (Özdemir, 2010). Araştırmanın sonucunda katılımcıların, yabancı bir saldırganla, tecavüz ettiği kişiyi tanıyan bir saldırgandan daha fazla ceza verilmesini uygun gördüklerini bulmuşlardır. Tecavüzde insanların kalıp olarak inandığı mitler bulunmaktadır. Bu mitler, genellikle yalnızca açık ve iddialı giyinen kadınlar tecavüze uğrarlar, pek çok kadın gizliden gizliye tecavüze uğramayı ister, erkekler bunu yapmayı istemezdi ama çok fazla tahrik oldu, tecavüz sıradan bir olaydır gibi toplum tarafından kabul gören normlardır (Çoklar, 2007).

2.9. Tecavüz Mitleri

Tecavüz mitleri ilk olarak Burt (1987) tarafından, “tecavüz, tecavüze uğrayan kadın ve tecavüzcü hakkındaki önyargılı, kalıp yargısal ve yanlış inançlar” olarak tanımlanmıştır. (Yancı Sağlam, 2019) ise tecavüz mitleri kavramının kavramsal açıdan netleşmesi ve kuramsal gücünün artması için tanımın işlevsel bir bileşen içermesi gerektiğini vurgulamış ve tecavüz mitlerini “genellikle yanlış olmasına rağmen yaygın bir biçimde ve sürekli olarak kabul gören ve erkeklerin kadınlara yönelik cinsel saldırganlığını inkâr edip haklı çıkarmaya hizmet eden tutumlar ve inançlar” olarak tanımlamanın daha doğru olacağını belirtmişlerdir. Tecavüze ilişkin tutumların ve kültürel inançların çekirdeği olan ‘tecavüz mitleri’ (rape myths), tecavüz, tecavüzcü ve tecavüz mağduru hakkında, önyargılı, kalıplaşmış ya da yanlış

inançlar olup (Burt, 1987); cinsiyet rollerine ilişkin baskın, edilgen, rekabetçi kalıp yargıları (stereotypes) olan toplumların mantıksal süreçlerinin sonucu olarak gelişirler (Yancı Sağlam, 2019). Cinsel saldırganlığı inkâr etme ve haklı çıkarma” şeklinde işlevsel bir bileşenin, tecavüz mitlerini, tecavüze yönelik empati veya daha genel olarak tecavüze yönelik tutumlar gibi ilişkili kavramlardan ayıracağını öne sürmüşlerdir. Lonsway ve Fitzgerald (1994) ise tecavüz mitleri kavramının kavramsal açıdan netleşmesi ve kuramsal gücünün artması için tanımın işlevsel bir bileşen içermesi gerektiğini vurgulamış ve tecavüz mitlerini “genellikle yanlış olmasına rağmen yaygın bir biçimde ve sürekli olarak kabul gören ve erkeklerin kadınlara yönelik cinsel saldırganlığını inkâr edip haklı çıkarmaya hizmet eden tutumlar ve inançlar” olarak tanımlamanın daha doğru olacağını belirtmişlerdir.

Mitler, erkeği korumaya yönelik özel bir kültürel işleve sahiptirler. Tecavüz mağdurlarına karşı aslında gizli bir düşmanlığı yansıtan bu inançlar, tecavüzün toplumda yaygınlık kazandırır (Yancı Sağlam, 2019). Tecavüz mitlerini kabul ile ilgili araştırmalar, erkeklerin tecavüz mitlerini kabul düzeyinin kadınlarınkinden daha yüksek olduğunu göstermektedir (Yancı Sağlam, 2019). Ayrıca tecavüz mitlerinin, cinsel saldırganlık, geleneksel cinsiyet rolleri, ırkçılık, cinsiyetçilik, homofobi, yaşçılık, sınıfçılık ve dinsel hoşgörüsüzlük, muhafazakâr olma, tecavüz eğilimi, kadına yönelik düşmanca cinsiyetçilik ve tecavüzü polise şikâyet etmeme ile pozitif olarak ilişkili olduğu bulunmuştur (Yancı Sağlam, 2019). Bohner (1993), tecavüz mitlerinin; gerçek bir tecavüzün, tecavüze uğrayan kadının ve saldırganın özelliklerinin ve davranışlarının nasıl olması gerektiğine dair öznel tanımlamalar sağlayarak kadını suçlama eğilimine katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Örneğin, “tecavüzün, kadının tanımadığı, yabancı biri tarafından gerçekleştirildiği” mitiyle tutarlı olarak, birbirini tanıyan veya romantik bir ilişki içindeki kişiler arasında yaşanan cinsel saldırı olaylarının tecavüz olarak değerlendirilme olasılığının daha düşük olduğu bulunmuştur (Sakızcıoğlu, 2019).

Gerçek tecavüz miti ise; güvenilir bir kadının, rızası dışında ve bütün direnme çabalarına rağmen, bir yabancı tarafından zor kullanılarak ve ansızın gerçekleşen bir cinsel birleşme yaşamasını, kadının yaralanmış olmasını ve olayın hemen arkasından polise başvurmasını içerir (Çelik Ok, 2019). Bu bağlamda daha önce değinilen ikincil

tecavüzün nedenlerinden birinin tecavüz mitleri olduğu söylenebilir. Toplumun tecavüze ilişkin yanlış inançları, tecavüz sonrasında kadının gereken desteği görmemesine, tam tersine suçlanmasına yol açmakta ve onun şikâyetçi olma olasılığını düşürmektedir. Bütün bunları göze alıp şikâyetinde bulunan kadınlar ise zorlayıcı ve yıpratıcı bir süreçten geçmekte, sosyal çevrenin yanı sıra adli süreçte iletişim kurmak zorunda oldukları meslek elemanlarının da suçlayıcı muamelelerine maruz kalmaktadır (Yavuz,1997).

Tecavüz mitlerine bazı örnekler şunlardır: Kadınların seksi konuşmaları ve seksi hareketlerde bulunmaları, tecavüzü davet eder. Bir kadın tecavüze uğradıysa, dikkatsiz davranıp kendini tecavüze davetkâr pozisyona düşürmüştür. Eğer bir kadın vücudunda çürüklere ve izlere sahip değilse, yaşadığının bir tecavüz olduğu söylenemez. Tecavüz kişisel bir problemdir, sosyal faktörlerden etkilenmez. Tecavüz ani gelişen bir eylemdir, plansız meydana gelir. Erkekler, sekse aç olduklarından dolayı tecavüz ederler. Tecavüz sonrasında kadına ilişkin değerlendirmeler genel olarak toplumsal cinsiyet kalıp yargılarına yönelik beklentiler doğrultusunda şekillenmektedir. Bu kalıp yargısal beklentiler, tecavüz sonrasında kadının suçlanmasına hizmet eden kalıp yargısal inançlar olan tecavüz mitleri ile ilişkilidir. Tecavüz miti kavramının, tecavüz kalıp yargıları şeklinde formüle edilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür (Bohner, 1993). Tecavüz mitlerini doğrudan etkileyen cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar, toplumsal yaşama, esasen var olmayan, bir homojenlik yükler (Sakallı Uğurlu, 2002).

Kişiler, toplumun belirli bir cinsiyetten beklediklerini bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde yerine getirirken, olumlu-olumsuz özellikler taşıyan kalıp yargıların devamını sağlarlar. Erkekler daha güçlü benlikleri yansıtan ve istenir kalıp yargılarla (güçlü, kendine güvenli, korkusuz, bağımsız, gerçekçi); kadınlar ise daha zayıf benlikleri yansıtan kalıp yargılarla (bağımlı, pasif, kararsız, duygusal) tanımlanırlar (Sakallı Uğurlu, 2002). Kalıp yargılara dayalı cinsel ayrımcılık (sexism), kendini 'düşmanca' ve kadını erkekten daha zayıf kabul etmesi nedeniyle 'koruyucu' olmak üzere iki şekilde gösterebilir (Sakallı Uğurlu, 2002). Kalıp yargılar, 'gerçek' tecavüzün ve 'ideal' mağdurun (Yancı Sağlam, 2019) ne olduğuna dair sınırlandırıcı bir anlayış sunarken, tecavüzden görülen zararın hafife alınmasını sağlar. Aynı

zamanda kadının bedenini kendi kullanımına tahsis eden erkek egemen zihniyete göre, tecavüzden sonra bu mülkiyet kullanıldığından, kadın artık daha az değerlidir inancı hâkim olur. Türkiye’de yapılan çalışmada (Yancı Sağlam, 2019), tecavüz mitlerinin kabulü ile kadınların sosyal rollerini ve haklarını kısıtlayıcı inançlar arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir.

Tecavüz hakkındaki en genel mitler; tecavüz hakkındaki genel inançların çok çeşitli işlevleri bulunmakla birlikte, bu konuda yapılan çalışmalarda tecavüz mitlerinin temel olarak kurbanı suçlamaya, faili temize çıkarmaya, erkeklerin kadınlara karşı cinsel şiddetini inkâr etmeye, önemsizleştirmeye ve meşrulaştırmaya; yani “toplumda kadınların yerini göstermeye hizmet ettiklerinden söz edilmektedir (Çelik Ok, 2019). Böylelikle bir anlamda tecavüz mitlerinin birçoğu, gerçeğe aykırı oldukları gibi (genellikle davetkâr giyinen kadınlara tecavüz edilir); bir kısmını çürütmek de olanaksızdır (örneğin, “birçok kadın gizliden gizliye tecavüz edilme arzusu duyar”). Tecavüze yönelik kültürel mitlerin kabulü, iki önemli duruma, tecavüzün etkisizleştirilmesine (neutralization) ve mağdurun damgalanmasına (stigmatization) hizmet ederler. Etkisizleştirme, tecavüze yönelik suç davranışını açıklamada önemli bir yaklaşım olup, belirli şartlar altındaki cinsel şiddet biçimlerini haklı çıkarır. Bu şartlar; Mağduriyetin inkârı, bunu hak etti, gerçekte o istedi, bundan hoşlandı. Verilen zararın inkârı; gerçekte kimse incinmedi, önemli bir şey olmadı. Sorumluluğun inkârı; provoke edildim-kışkırtılmış, kendimi kontrol edemedim (Çamaş ve Meşe, 2016) şeklindedir. Bunların ilk ikisi, tecavüz mağdurunu damgalayan mitler, üçüncüsü ise tecavüzcüyle ilişkili mitlerden olup, ‘sadece psikopat ya da cinselliğini kontrol edemeyen bireyler tecavüz eder’ mitlerini destekler (Yancı Sağlam, 2019) niteliktedir. Bir diğer etkisizleştirme tekniği olan ‘damgalama’ ise, geleneksel cinsiyet rollerine uygun olarak, tecavüzün kadının hatası olduğuna, tecavüz edilmiş kadının artık daha az cazip biri olduğuna, erkeklerin doğaları gereği cinselliğe daha çok ihtiyaç duyduğuna ve cinselliklerini kontrol edemediklerine dair inançtan beslenir. Kadına karşı olumsuz tutumlara sahip insanlar, tecavüze uğramış kadını daha fazla damgalar ve tecavüzcüye daha fazla sempati duyarlar. Erkeklerin cinsel etkileşimlerde güç kullanmak istediklerinde diğerlerini incitmeye karşı olan sosyal yasaklardan sapmalarına izin veren tecavüz

mitleri, “psikolojik etkisizleştiriciler” olarak işlev görmekte ve bireysel düzeyde cinsel saldırganlığı kolaylaştırmaktadır (Çamaş ve Meşe, 2016).

Tecavüz mitlerini kabul etmenin alt bileşenleri arasında, mitleri kabul edenin geçmiş yaşantısı, geçmiş deneyimleri, kişiliği ve tutumları sayılabilir (Yancı Sağlam, 2019). Kişinin yaşı, ırkı, dini, medeni hali, eğitimi, mesleki durumu, ikamet ettiği yer (şehir-köy), geçmiş yaşantılar bakımından önem taşır. Kişinin ailesinde tanık olduğu şiddet, önceki mağduriyet durumu, kendini mağdur etme riski ve içinde bulunduğu toplumun saldırganlığı destekleyici etkisi ise önemli diğer değişkenlerdendir. Kişinin kendi cinsiyet rolüne dair performansından duyduğu tatmin, kendi cinsel davranış ve deneyimlerinden duyduğu tatmin ve genel özsaygı gibi kişilik özellikleri ise, kişinin tecavüz mitlerini daha az kabul etmesine yol açar (Yancı Sağlam, 2019).

Tecavüz mitlerini onaylamayan bir kadın tecavüzün kendisi de dâhil bütün kadınlar için gerçekçi bir tehdit olduğunu anlamakta ve kendi kontrolünün çok da fazla olmadığını görmektedir. Dolayısıyla “sadece belirli kadınların tecavüze uğrayacağı” miti bütün kadınların kişisel savunmasızlığını inkâr ve örtbas ederek benlik koruma işlevini sağlamakta; kadınların tecavüz tehdidinden kurtulmak ve korunmak için “kontrol yanılması” benimsemesine izin vermekte ve böylelikle de kadınları olumsuz duygulardan korumaktadır (Çoklar, 2007). Kadının yaşı, güzelliği, becerisi, cinselliği, çok konuşması gibi özellikleri üzerine yapılan şakalar, cinsiyetçi kalıp yargısal inançlardan beslenen kadına karşı düşmanlığın örtülü bir ifadesi haline gelmiş (Çoklar, 2007), buna bağlı olarak değişen modern tecavüz mitlerini de mağduru daha az suçlayan ama tecavüzcüyü de daha az sorumlu tutan bir şekle dönüştürmüştür (Çoklar, 2007).

Mitler, kadının cinsel mağduriyetini haklı çıkarmaya ve erkeği korumaya yönelik özel bir kültürel işleve sahiptirler. Tecavüz mağdurlarına karşı aslında gizli bir düşmanlığı yansıtan bu inançlar, tecavüzün toplumda yaygınlığına da katkıda bulunurlar (Çamaş ve Meşe, 2016).

2.9.1. Cinsiyet Rollerine İlişkin Kalıp Yargılar

Tecavüz mitlerini doğrudan etkileyen cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar, toplumsal yaşama aslında var olmayan bir homojenlik yükler (Çoklar, 2007). Kişiler, toplumun belirli bir cinsiyetten belediklerini bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde

yerine getirirken, olumlu-olumsuz özellikler taşıyan kalıp yargıların devamını sağlarlar. Erkekler daha güçlü benlikleri yansıtan ve istenir kalıp yargılarla (güçlü, kendine güvenli, korkusuz, bağımsız, gerçekçi); kadınlar ise daha zayıf benlikleri yansıtan kalıp yargılarla (bağımlı, pasif, kararsız, duygusal) tanımlanırlar (Sakallı Uğurlu, 2002).

Kalıp Yargılara dayalı cinsel ayrımcılık (sexism), kendini 'düşmanca' ve kadını erkekten daha zayıf kabul etmesi nedeniyle 'koruyucu' olmak üzere iki şekilde gösterebilir (Yancı Sağlam, 2019). Aynı zamanda kadının bedenini kendi kullanımına tahsis eden erkek egemen zihniyete göre, tecavülden sonra bu mülkiyet kullanıldığından, kadın artık daha az değerlidir (Çamaş ve Meşe, 2016). Türkiye'de yapılan bir çalışmada (Yancı Sağlam, 2019), tecavüz mitlerinin kabulü ile kadınların sosyal rollerini ve haklarını kısıtlayıcı inançlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

2.9.2.Cinsel Muhafazakârlık

Cinselliğe karşı muhafazakâr tutumlara sahip kişilerin tecavüz mağduruna ve failine yönelik atıfları incelendiğinde, tecavüz mağdurunu cinsel olarak daha fazla uyarıcı, istekli, aktif, baştan çıkarıcı, tepkisel ve daha az arzulanır buldukları görülmüştür. Tecavüzcü ise, daha az cinsel cazibeye sahip, daha fazla cinsel reaktif, sosyal olarak yetersiz, daha sorumsuz ve daha az güvenilir bir kişi olarak algılanmıştır (Çamaş ve Meşe, 2016). Bir erkekle cinsel ilişkiye girmek isteyen bir kadın muhtemelen daha önceden de cinsel ilişkide bulunmuştur; bir kadın cinsel ilişki için kendini bir erkeğe çabuk teslim etmemelidir, aksi takdirde erkek, kadının ahlaksız biri olduğunu düşünebilir; bir kadının duygusal bağı bulunmayan bir erkekle cinsel ilişkiye girmesi hoş karşılanmaz (Yancı Sağlam, 2019).

2.9.3. Düşmanca Cinsel İnançlar ve Kadına Karşı Düşmanlık

Tecavüz mitlerinin kabul edilmesinde rol oynayan düşmanca cinsel inançlar, cinsel ilişkilerin özünde sömürücü, manipülatif, kurnazca, hilekâr ve güvenilmez olduğuna dair inançları içerir. Tecavüz mitlerinin kabul edilmesinde rol oynayan düşmanca cinsel inançlar, cinsel ilişkilerin özünde sömürücü, manipülatif, kurnazca, hilekâr ve güvenilmez olduğuna dair inançları içerir. Örneğin; kadınlar, erkekleri tavlayana kadar sevimli görünürler fakat daha sonra gerçek yüzleri ortaya çıkar;

erkeklerin bir kadından istedikleri tek şey cinselliktir, onu elde ettikleri an kadına karşı ilgilerini kaybederler. Feminist kuram, ne tür bir düşmanlık ortamı kadınların kendi mağduriyetlerinden dolayı suçlanmasına katkıda bulunmaktadır sorusu üzerinde durmuş ve kadına karşı düşmanlığın sadece açıkça düşmanlıktan değil, kadına karşı 'güvensizlik, sevgisizlik ve korkuyu' içeren üç alt bileşenden oluştuğu kanaatine varmıştır (Çoklar, 2007). Düşmanca cinsiyetçilik (hostile sexism), baskıcı ataerkillik (kadını yönetme ve kontrol etme arzusu), cinsiyetler arası rekabetçi farklılaştırma (kadın ve erkek arasındaki farklılıkların algılanması ve abartılması eğilimi ile bu farklılıkları sunarken kadını değersizleştirme) ve düşmanca heteroseksüel ilişkilerden (kadını seks nesnesi olarak görmenin yanı sıra kadının cinsel çekiciliğini kullanıp erkeği manipüle edeceği korkusundan) kaynaklanır (Sakallı Uğurlu, 2002).

Ülkemizde yapılan bir çalışmada düşmanca cinsiyetçilik kadar koruyucu-yardımsever cinsiyetçiliğin de (benevolent sexism) tecavüz mağdurlarına karşı olumsuz tutumların yordayıcısı olduğu görülmüştür (Sakallı Uğurlu, 2002). Gise'nin (1988) belirttiği üzere koruyucu cinsiyetçilik kadınlar hakkında olumlu imajları barındırır gibi görünmekle beraber, kadını idealize ederek onun saflığına ve ahlakına vurgu yapar. Böylelikle tecavüz mağdurunun dalgalanmasına, düşmanca cinsiyetçilikten daha fazla sebep olur. Kadına karşı saygısızlığın ve saldırganlığın açık bir ifadesi olarak tanımlanabilen kadına karşı düşmanlık, feminist hareket sonucu değişime uğramış, eskiden açıkça ve korkusuzca ortaya konan cinsiyetçi tutum ve davranışlar, şekil değiştirerek daha gizli ve üstü kapalı hale gelmiştir (Sakallı Uğurlu, 2002).

2.9.4. Kişilerarası Şiddetin Kabulü

Kültürel geleneklere katı şekilde bağlılık, geleneksel cinsiyet rollerini kabul, yüksek otoriterlik ve bazen maçoçluk olarak gösterir. Güç ve cinselliği bir tutan ve ikisini ayrılmaz gören inançlara sahip erkeklerin, tecavüz mitlerini daha yüksek oranda kabul ettikleri, cinsel saldırganlığı daha kabul edilir gördükleri ve tecavüze daha meyilli oldukları görülmüştür. Gerçekleşen tecavüz vakalarında cinsel şiddetin yanı sıra çoğunlukla fiziksel şiddetin kullanıldığı, saldırganın dürtüsünün sadece

cinsel tatmin değil, aşağılama, acı verme, hükmetme ve gücünü gösterme olduğu görülür (Çoklar, 2007).

Tecavüz mitlerinin kabulü bağlamında bu kavram, kadının giyimi ya da davranışları nedeniyle, erkeğin kendi cinselliğinin gücünü 'kontrol edilemez' olarak tanımlaması (Çoklar, 2007) ve erkeklerin yakın ilişkilerde kadınları yola getirmek için güç ve şiddet kullanmayı meşru görmeleri ile ilgilidir (Özdemir, 2010). Gerçekten de, tecavüz eden erkekler, tecavüz esnasında kendilerini 'normalde olduğundan çok daha güçlü' hissettiklerini beyan etmişlerdir (Çoklar, 2007).

2.10. Tecavüz Mitlerinin Kabul Edilmesinde Tutum Değişkenleri

İnsanları birbirinden ayıran önemli bir kategori olarak kullanılan 'toplumsal cinsiyet', sosyalleşme sürecinde kişilerin kadın ya da erkek kimliklerini geliştirmeleri ve belirli sosyal rollere uygun kalıp yargıları öğrenmeleri ile oluşur (Çamaş ve Meşe, 2016). Bu nedenle tecavüz mitlerinin kabulünde, cinsiyet rollerine ilişkin kalıp yargılar, kadına karşı düşmanlık ve cinsel muhafazakarlık önemli tutum değişkenleri sayılırlar.

2.10.1. Toplumsal Cinsiyet Roller

Psikoloji ve sosyal bilimler cins ile sosyal cinsiyet kavramlarını birbirinden ayırır. Bu ayırım aslında bir faraziyenin yansımasıdır. Buna göre hem biyolojimizin ve hem de yaşadığımız toplumun, kendimizi ve etrafımızdakileri, kadın erkek olarak yaşamanın ve böyle anlamının üstündeki etkisi büyüktür (Beauvoir, 1949). Cins - kadın cinsi erkek cinsi (sex) terimi biyolojik olarak doğdunuz cinsiyet anlamında kullanılır. Dünyaya ya kız bebek ya da erkek bebek olarak gelirsiniz. İngilizcede 'gender' olarak tabir edilen terim Türkçede cinsiyet ya da sosyal cinsiyet olarak çevrilmiştir; çünkü bu cinsiyet biyolojik olarak belirlenmemiştir, toplumun normatif cinsiyet rol tarifleri ve kurallarıdır. Toplum içinde uygun görülen ve uygun görülmeyen davranışlardan oluşur. Cins terimi biyolojik kadın ve biyolojik erkek cinsiyetine ve aralarındaki biyolojik farklılıklara işaret eder. Sosyal cinsiyet ya da cinsiyet terimi ise bir kadın ya da erkek olmanın ne demek olduğunu tarif etmeye ve ayırımını kavramaya teşebbüs eden, sosyal ve kültürel olarak yerleşik anlayışlarımızı tarif eder. Sosyal cinsiyet ile cins arasındaki ayırım sık sık biyolojiyi 'doğal' olan ve değişmeyen, kararsız ve sürekli değişen noktasına koyan anlamlar çıkartır (Beauvoir,

1949). Bu ayırım 'biyolojinin kader olduğu' iddialarıyla doğa/çevre tartışmalarının cazibe, çekim noktasıdır.

Pek çok toplumda bir "kadın" olmak, erkeklerle kıyaslandığında daha fazla şiddete uğrama ve toplumda saygın kabul edilen meslekler başta olmak üzere mesleki dışlanma gibi davranışlardan mağdur olmayı beraberinde getirmektedir (Vatandaş, 2007). Aslında kadın olmak, cinsiyetten ziyade toplumsal cinsiyetten kaynaklı bir dezavantaj olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsiyet (sex), kadınlar ve erkekler arasındaki biyolojik (hormonal ve genetik) farklılıklara karşılık gelmektedir. Toplumsal cinsiyet (gender) ise, Toplum içinde uygun görülen ve uygun görülmeyen davranışlardan oluşur (Vatandaş, 2007) Alanda bu konu başlığı ile ilgili özellikle bazı sorular üzerinde durulmaktadır; cinsiyet rolleri fikriyle, sözgelimi kesin bir cinsiyet farklılığının olup olmadığı, kadın ve erkeğin sosyal faaliyetlerde ve davranışlarında (kadınların daha yumuşak erkeklerin daha sert tavırlı olması gibi) neden farklılıklar gösterdikleri gibi sorular sorulmaktadır.

Popüler kitaplar, çok izlenen televizyon programları, televizyon dizileri sürekli bu iki cinsiyet arasındaki farklılığı konu edinir konuşur, tartışır (Çamaş& Meşe, 2016). Dükkanlarda, alışveriş mağazalarında giyinme odaları cinsiyete göre ayrılmıştır, işyeriniz de dahil olmak üzere eviniz dışındaki her yerde tuvaletler ayrıdır, çok sıkıştığı halde boş olan erkekler tuvaletini kadınlar kullanamazlar. Benliğimizin belirleyici bir vasfı gibidir kadın ya da erkek oluşumuz; gündelik hayatımızın her tarafında bu ayırımlarla yaşamaktayız ve de bu ayırımı sıradanlaştırmışızdır. Öyle ki ana akım sosyal psikolojideki araştırmacılar araştırma sorularını ve araştırma düzenlerini bu ayırım ya da fark üzerinden kurmaktadırlar. Sözgelimi erkeklerin kadınlardan daha saldırgan olduklarını ya da yabancılara kadınlardan daha fazla yardım etme eğiliminde oldukları gibi neticeler elde edecekleri araştırma düzenleri kurmaktadırlar. Bir başka ifade ile kadın erkek farkını inceleyecekleri her türlü soruyu sormaktadır. Genelde ana akımın bu konuda sorduğu esas soru şudur: Kadın ile erkek arasındaki farklar ne derecede biyoloji esaslıdır ne derece sosyal esaslıdır? Bedenen farklılıklar dünyayı yapılandırıp ona cevap vermede etkili midir? Sözgelimi fizyolojimiz ile gündelik işleri, rolleri ve sorumlulukları toplumsal cinsiyet üzerinden ayrılışımız arasında bir bağlantı var

mıdır? (Çamaş ve Meşe, 2016). Sokaklarda dahi bir erkeğin kadını taciz edişi, erkek tarafından hak edilmiş özgürlük olarak kabul edilebilmektedir. Eşine karşı gelen bir kadının eşi tarafından öldürülmesi, kız çocuklarının evlendirilmesi, yalnız olan bir kadının tecavüze uğraması gibi kadına yönelik istismarın uç vakalarına neredeyse her gün kitle iletişim araçlarında rastlanılmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleriyle uyumsuz özelliklere sahip olan kadınlar ve erkekler, bu durumu ilişki içerisinde karşılıklı olarak telafi etmektedirler. Connell ve ekibi tarafından ergenlik dönemindeki bireylerle gerçekleştirilen başka bir çalışmada ise, kız çocuklarının erkek çocuklara kıyasla ev işlerine iki kat daha fazla yardım ediyor oldukları gösterilmiştir (Vatandaş, 2007). Yapılan çalışmada erkeğin evi geçindiren ve karar veren, kadının ise ev işlerinden sorumlu olarak değerlendirildiği gözlenmiştir. Günindi Ersöz'ün (1997), kadın yöneticilerle gerçekleştirdiği bir çalışmadaki katılımcıların yaklaşık yüzde doksanının, kadınların eşlerinden daha üst statülü bir mesleğe sahip olmalarının erkekleri olumsuz etkileyeceği görüşüne katıldığı gözlenmiştir. Hem kadınlar hem de erkekler tarafından temizlik yapmak, çocukla ilgilenmek, yemek yapmak gibi işler kadınlar için uygun görülürken; evin geçimiyle ilişkili işler erkeklere daha uygun olarak değerlendirilmiştir. Vatandaş (2007), evli akademisyen kadınlarla gerçekleştirdiği güncel bir çalışmada, katılımcıların iş-yaşam dengesi incelenmiştir. İş-yaşam dengesi, iş hayatından ve özel yaşamdan duyulan tatmin gibi değişkenlerle ölçümlenmiştir. Çalışmanın sonucunda, katılımcıların %72,4'ünün iş-yaşam dengesini insanlara yardımcı olmanın ve insanlarla iletişim kurmanın ön planda olduğu mesleklerin kadınlarla ilişkilendirildiği, girişkenlik ve zekâ gibi özellikler gerektiren mesleklerin erkeklerle ilişkilendirildiği gözlenmektedir (Vatandaş, 2007). Matematik, bilim ve mühendislik alanları kadınlara kıyasla erkeklere daha uygun olarak değerlendirilmektedir. Kadınların ve erkeklerin farklı alanlarla ilişkilendirilir olmalarına rağmen gerçekte bu alanlardaki becerilerin cinsiyetler arasında farklı olmadığı görülmektedir. Buna göre örneğin, matematik yeteneğinin kız ve erkek çocukları arasında farklı olmadığı bir meta analiz çalışmasında ortaya konulmuştur (Vatandaş, 2007). Öte yandan, karşı cinsiyetle ilişkilendirilen alanda başarısız olacağına dair bir beklenti içine giren katılımcıların gerçekten de karşı cinsiyettekilere kıyasla daha başarısız oldukları, bu beklentiye girmeyenlerin diğer cinsiyetteki ile eşit performans sergiledikleri gözlenmektedir

(Çelik Ok, 2019). Amerika'daki üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcılara, farklı alanlarda öğrenim gören erkek ya da kadın öğrencilerle ilgili birtakım bilgiler sunulmuştur. Bu alanlardan ilki kadınlarla ilişkilendirilen hemşirelik iken, diğeri erkek cinsiyet rolleriyle uyumlu olan doktorluktur. Ardından katılımcılardan, söz konusu alanlardan mezun olan öğrencilerin gelecekte neler yaşayabileceklerini yazmaları istenmiştir. Hedeflerin geleceğine ilişkin “koru” ifade eden terimler araştırmacılar tarafından kodlanmıştır. Çalışma sonucunda doktorluk alanında öğrenim gören erkeklere kıyasla kadınların geleceğine yönelik daha fazla korku ifade edildiği bulunmuştur. Benzer biçimde, hemşirelik alanında öğrenim gören kadınlara kıyasla erkeklerin geleceğine yönelik daha fazla korku ifade edilmiştir (Çelik Ok, 2019).

Erkekler yalnızca kadınsı meslekleri gerçekleştirme ihtimallerini daha fazla korkulu bir durum olarak değerlendirmiştir. Gerçekleştirilen diğeri çalışmalarda matematik ve bilim alanlarında kız çocuklarına kıyasla erkek çocuklarının ebeveynleri tarafından daha yetenekli algılandığı saptanmıştır (Çelik Ok, 2019). Bir diğeri çalışmada, matematik alanında çocukların becerilerine dair cinsiyete özgü yanlı tutumların ebeveynlerin yanı sıra öğretmenler tarafından da paylaşıldığı bu beklentilerin çocukların kendi becerilerine dair beklentilerini pozitif yordadığı gözlenmiştir (Altınova ve Duyan, 2013). Geleneksel cinsiyet rolleriyle uyumsuz meslek gruplarında öğrenim gören bireylerin gelecekte problemlerle karşılaşacaklarına dair inanç düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmalarda özellikle erkeksi meslek gruplarında öğrenim gören erkek öğrencilere kıyasla kadın öğrencilerin kariyerlerinde daha fazla problemle karşılaşma beklentisine sahip oldukları gözlenmiştir (Altınova ve Duyan, 2013). Kadınlar ve erkekler tarafından kendileri için uygun görülen özellikleri ve rolleri benimseme eğilimi sergilendiği açık bir biçimde gözlenmektedir. Bu eğilim temelde aile ve toplumsal yapılar arasındaki etkileşimlerin bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynleri tarafından çocuk, kendi iyiliği adına toplumsal cinsiyet rollerine uygun olarak eğitilirken; toplumsal cinsiyet rollerini benimseyerek yetişen bireyler tarafından toplumsal cinsiyet rollerinin sürekliliği toplumdaki tüm yapılara yansıtılmaktadır.

Geleneksel rolleri içselleştiren bireyler eğer toplumsal cinsiyetlerine uygun olmayan özelliklere sahip olurlarsa, toplumdan dışlanacakları korkusuna sahip olmaktadır. Basit bir ifade ile kendileri için biçilmiş rolleri sergiledikleri sürece mutlu olacaklardır, aksi takdirde cezalandırılmayı hak ettiklerini düşünmektedirler. Tam da bu zihniyet kadına yönelik şiddet gibi en yıkıcı sosyal olayların temel taşı oluşturmaktadır. Özel ve kamusal alana hâkim olan erkeğin sözünü dinlemeyen, yani toplumsal cinsiyet rollerini ihlal ettiğine inanılan bir kadın, cezalandırılmayı hak edecektir. Kadın da bunun bilincindedir ve bu nedenle kendisine biçilen roller ile uyumlu kalmaya çalışmaktadır (Çamaş ve Meşe, 2016).

2.10.2. Ataerkil Sistemde Tecavüz Mitlerine Bakış

Ataerkil kavramının kökeni on yedinci yüzyılda Hobbes, Filmer ve Locke siyaset bilimci düşünürlere dayanmaktadır. Smith, Marx, Engels; eski aile yapılarını ve eski üretim tarzlarını ifade etmek için ataerkil kavramına başvurmuştur (Altınova ve Duyan, 2013). Sosyoloji alanında Weber eski otoriter yapılarını tanımlamak için ataerkil kavramını kullanmıştır. Feminist yaklaşım “ataerkil” kavramını, erkek egemenliğini adlandırmak üzere yeniden anlamlandırmıştır. Farklı feminist yaklaşımlar ataerkil kavramı farklı içerikler ile tanımlamıştır. Ataerkil kavramını feminist literatüre kazandıran radikal feministler ataerkil kavramını tarih dışı, evrensel, ideolojik, biyolojik olarak açıklanan bir yapı olarak tarif ederken, sosyalist feministler ataerkil kavramını tarihselliği içinde, sınıf analiziyle ilişkilendirerek, toplumsal üretim ilişkileri ile bağlantılı yapısal bir sistem olarak yeniden tanımlamıştır (Çoklar, 2007).

Feminist yaklaşım erkek egemen toplumu işaret etmek üzere kullanılan bir kavram olan ataerkil kavramın, kökenini kapitalizm öncesine uzanan, erkeklerin, kadınların emeklerinin ve bedenlerinin üzerinde tahakküm kurduğu eşitsiz cinsiyet ilişkileri sistemini ifade eder. Ataerkil kavramı feminist yaklaşımın ürünüdür ve pek çok feminist yaklaşımı destekleyenler için temel bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet “kadınlık” ile “erkeklik” rol ve davranışlarının toplumsal ilişkilerle kurulan bir bağdır, bundan dolayı değiştirilebilir (Çoklar, 2007). Ataerkil kavramının feminist yaklaşım çalışmalarında yaygınlık kazanması kadınların toplumsal konumunun çeşitli veçheleri, kadın emeği ve kadın bedeni üzerine yeniden düşünmeyi

sağlamıştır. Toplumsal cinsiyet kavramı, cinsler arası eşitsizliklerin yapısal ya da tarihsel analizinden çok, yansız bir yapısını sunmaktadır (Çamaş ve Meşe, 2016). Türkiye de kadın emeğini ve bedenini tahakküm altına almaya çalışan esnek üretim biçimlerinden, kürtaj yasağı liberal–muhafazakâr politikalarına karşın feminist yaklaşım ataerkil kavramı üzerine yeniden düşünülmesinin gerekli olduğunu belirtmiştir. Kadınlarla erkekler arasında, hayatın farklı alanlarındaki eşitsiz ilişkileri tanımlamaktadır. Marksizm yaklaşımdan beslenen feministler ataerkilin içeriğini genişleterek, kapitalist üretim biçimiyle bağını kurmuştur. Kendini Marksist olarak tanımlayan feministler arasında bir ayrışma ortaya çıkmıştır (Çoklar, 2007). Bir kanat ataerkil ideoloji ile ya da cinsellikte temellendiren, tarih dışı bir olgu olarak görüp reddetmiştir. Marksist feminist adıyla anılan bu gruba göre kapitalist toplumda kadınların ezilmesi, kadınların erkeklerle değil sermayeyle ilişkisi ile bağlantılıdır (Çamaş ve Meşe, 2016). Diğer kanat, feminist yaklaşım ile Marksizm arasındaki ilişkinin çelişkili yanına dikkat çekerek, kadınların ezilmesini, sınıf sömürüsüyle erkek egemenliğini sentezleyerek açıklamaya çalışmıştır. Sosyalist feminist olarak adlandırılan bu grup, toplumunda kadınların ezilmesini kapitalizmle ataerkilin ilişkisi temelinde açıklamaktadır (Çoklar, 2007). Bundan ataerkil, radikal feministlerle sosyalist feministlerin cinsiyet eşitsizliğini açıklamada başvurduğu temel kavramdır. Ataerkilin bu iki feminist yaklaşım da tanımı aynı değildir. Sosyalist feministleri radikal feministlerden ayıran iki kritik nokta bulunmaktadır (Cameron ve Frazer, 1994).

Sosyalist feminizm, ataerkil kavrayışın da temellenir. Radikal feministler ataerkili evrensel, ideolojik, biyolojiyle açıklanan bir yapı olarak tarif ederken, sosyalist feministler ataerkili tarihselliği içinde, toplumsal üretim ilişkileri ile bağlantılı yapısal bir sistem olarak yeniden tanımlamıştır. İkincisi kadınları ezilmesinin nedenine dairdir ve feminist mücadeleyi, feminist politikaları belirler (Sichtermann, 1983). Radikal feministler günümüzde cinsiyet eşitsizliğini sadece erkek egemenliği sistemi olarak ataerkili açıklayıp, feminist mücadeleyi ataerkile karşı bir mücadele olarak yürütürler. Sosyalist feministler ise günümüz toplumunu karakterize eden iki sistemi, kapitalist üretim ilişkileri ile ataerkil toplumsal ilişkileri birlikte ele alırlar. Bu ayrım, sosyalist feministlerin günümüz toplumunu ataerkil kapitalizm ya da kapitalist ataerkil biçiminde kavramlaştırması ile kendini dışa vurur

(Çoklar, 2007). İngilizce literatürün de patriarchy terimi babanın egemenliğinden üretim biçimine uzanan çeşitliliği içermekle birlikte, feminist teori ve mücadele bu terimi erkek egemenliği sistemi olarak kavramlaştırarak literatüre kazandırmıştır (Çoklar ve Gülgün, 2015). Ataerkilin ortadan kalktığını ileri süren yaklaşımlar olduğu gibi, ataerkili kadınların ezilmesinin temeli olarak gören yaklaşımlar da mevcuttur. Türkçe de ataerkili bir ideoloji ya da tarihsel kalıntı olarak kabul eden çalışmalar bulunmaktadır. Kavramın Türkçe 'de (İngilizcede olduğu gibi) barındırdığı bu içeriklere karşılık, feminizmin bu kavramı erkek egemenliği sistemi olarak tanımlayarak literatüre kazandırılması politik bir kazanım olarak görülmektedir (Çoklar, 2007).

Ataerkil sözcüğünün Türkçe olması sözcüğü kullanmak için bir nedendir. Ataerkil kavramın orijinal anlamı “babanın egemenliği” ile köken ilişkisini yansıtması bakımından önemli görünmektedir. TDK sözlüğünde “ata” sözcüğünün ilk karşılığı baba, ikinci karşılığı “dedelerden ya da büyük babalardan her biri “olarak verilmiştir. Sözcük “ata”, yani babalar, dedeler üzerinden aktarılan erkek egemenliğine işaret etmektedir. TDK sözlüğü de ataerkilliğe “soyda temel olarak babayı alan ve ailede çocukları baba soyuna mal eden topluluk düzeni” biçiminde tanımlamaktadır. Bu köken ilişkisi, kavramın arkaik yapısının yanı sıra, günümüzün kapitalist toplumunda kadınların ezilmesinin erkeklerle bağlantısını da açık hale getirmektedir (Vatandaş, 2007).

Ataerkil sistem içinde erkekleri, kadınları korumakla yükümlü tutan şey namuslarını kendi başlarına korumaları konusunda kadınlara güvenilmeyeceği inancıdır. Böyle bir durumda kirlenen yalnızca kadının namusu değil, aile fertlerinden tüm erkeklerin namusudur (Sakallı Uğurlu, 2002). Benzer olarak ülkemizdeki hâkim ataerkil anlayışın hukuka yansımalarının bir sonucu olarak, eski Türk Ceza Kanunu'nda, tecavüze uğrayan kadının saldırganına cezanın ağırlığı, mağdur kadının sırasıyla evli, bakire, dul ve fahişe olmasına bağlı olarak değişmektedir (TCK, 2022).

Evli bir kadına yönelik tecavüzün en ağır cezayı gerektirmesinin sebebi, o kadının bir başka erkeğin mülkiyetinde olduğu inancıdır. Tecavüz mitlerinin kabul edilmesinde rol oynayan düşmanca cinsel inançlar, cinsel ilişkilerin özünde

sömürücü, manipülatif, kurnazca, hilekâr ve güvenilmez olduğuna dair inançları içerir (Çoklar ve Gülgün, 2015). Örneğin; kadınlar, erkekleri tavlayana kadar sevimli görünürler fakat daha sonra gerçek yüzleri ortaya çıkar, erkeklerin bir kadından istedikleri tek şey cinselliktir, onu elde ettikleri an kadına karşı ilgilerini kaybederler. Feminist yaklaşım, ne tür bir düşmanlık ortamı kadınların kendi mağduriyetlerinden dolayı suçlanmasına katkıda bulunmaktadır sorusu üzerinde durmuş kadına karşı düşmanlığın sadece açıkça düşmanlıktan değil, kadına karşı ‘güvensizlik, sevgisizlik ve korkuyu içeren üç alt bileşenden oluştuğu kanaatine varmıştır (Çelik Ok, 2019).

Düşmanca cinsiyetçilik (hostile sexism), baskıcı ataerkillik (kadını yönetme ve kontrol etme arzusu), cinsiyetler arası rekabetçi farklılaştırma (kadın ve erkek arasındaki farklılıkların algılanması ve abartılması eğilimi ile bu farklılıkları sunarken kadını değersizleştirme) ve düşmanca heteroseksüel ilişkilerden (kadını seks nesnesi olarak görmenin yanı sıra kadının cinsel çekiciliğini kullanıp erkeği manipüle edeceği korkusundan) kaynaklanır (Sakallı Uğurlu 2002). Yapılan bir çalışmada düşmanca cinsiyetçilik kadar koruyucu-yardımsever cinsiyetçiliğin de (benevolent sexism) tecavüz mağdurlarına karşı olumsuz tutumların yordayıcısı olduğu görmüştür. Düşmanca ve koruyucu cinsiyetçiliğin ikisi de geleneksel cinsiyet ideolojisinden beslenir. Glick ve diğerlerinin (2000), belirttiği üzere, koruyucu cinsiyetçilik kadınlar hakkında olumlu imajları barındırır gibi görünmekle beraber, kadını idealize ederek onun saflığına ve ahlakına vurgu yapar. Böylelikle tecavüz mağdurunun dalgalanmasına, düşmanca cinsiyetçilikten daha fazla sebep olur (Sakallı Uğurlu, 2002).

Kadına karşı saygısızlığın ve saldırganlığın açık bir ifadesi olarak tanımlanabilen kadına karşı düşmanlık, feminist hareket sonucu değişime uğramış, eskiden açıkça ve korkusuzca ortaya konan cinsiyetçi tutum ve davranışlar, şekil değiştirerek daha gizli ve üstü kapalı hale gelmiştir (Sakallı Uğurlu, 2002). Kadının yaşı, güzelliği, becerisi, cinselliği, çok konuşması gibi özellikleri üzerine yapılan şakalar, cinsiyetçi kalıp yargısal inançlardan beslenen kadına karşı düşmanlığın örtülü bir ifadesi haline gelmiş (Sakallı Uğurlu, 2002), buna bağlı olarak değişen modern tecavüz mitlerini de mağduru daha az suçlayan ama tecavüzcüyü de daha az sorumlu tutan bir şekle dönüştürmüştür (Çolak, 2007).

Ataerkillik, erkeklerin kadınları yöneten ve baskılayan temel otorite figürü olarak görüldüğü sosyal sistemlere verilen isimdir. Bu sistemin hâkim olduğu toplumlardaki cinsellik anlayışları da kaçınılmaz olarak erkekleri merkeze alan, kayıran ve güçlendiren; kadınları ise görmezden gelen, aşağılayan ve baskılayan bir erkek hâkim bakış açısını yansıtır (Sapp, Farrell, Johnson ve Hitchcock, 1999). Ataerkil cinselliğin yaygın anlayışı, erkek cinselliğini baskın, kadın cinselliğini ise itaatkâr olarak görür. Kadın ve erkek cinselliğine dair bu ataerkil görüşler, erkekleri doğal ve güçlü cinsel ihtiyaçlara sahip, herhangi bir cinsel davetin peşinde koşmaya ve bunu sömürmeye istekli olarak betimler; kadınlar ise daha az cinsel isteğe sahip, cinsel olarak uyarılması ve tatmin edilmesi daha zor olarak resmedilir (Byers, 1996). Cinsellik, erkekler için daha önemli, merkezi, hatta vazgeçilmez olarak algılanırken, kadın için o kadar da hayati ve gerekli olarak görülmez (Kaşdarma, 2018). Bu dengesiz anlayış, çoğu zaman cinselliğin biyoloji tarafından belirlendiği ve biyolojinin cinsellik üzerindeki etkilerinin erkekler için kadınlara göre daha kuvvetli olduğu varsayımına dayanır (Gross, 1986).

Erkeklerin daha yüksek libidoya sahip olduğu ve cinsel isteklerinin daha sıkça tatmin edilmesine ihtiyaç duydukları düşünülür. Diğer yandan, ataerkil görüş, kadınların anatomileri ve fizyolojileri gereği pasifliğe daha uygun olduğunu iddia eder (Sakızcıoğlu, 2019). Kadın vücudunu sadece üremeye yarayan, cinsel hazza ihtiyaç duymayan bir hazne olarak gören 19. yüzyıl tıbbi bakış açısı da erkek vücudunu ve cinselliğinin kadınınkine üstün olduğunu, bu yüzden de ona hâkim olması gerektiğini iddia eden ataerkil ideolojiye hizmet eder (Gross, 1986). Ataerkil cinsellik anlayışı aynı zamanda erkek cinselliğini saldırgan ve yırtıcı olarak resmeder ve bu normal, doğal ve kabul edilebilir görülür (Cameron ve Frazer, 1994). Erkekler, cinsel aktivitenin aktif, hatta kimi zaman saldırgan başlatıcıları olarak görülürken; kadınlara bu aktivitenin savunmacı, pasif, itaatkâr, hatta bazen rızası olmayan kabul edicisi rolü biçilir (Byers,1996). Bu zihniyet erkeklerin, kadınların ihtiyaç ve isteklerini göz önüne almadan, onlara sınırsız cinsel erişim hakkına sahip oldukları algısına yol açar (Cameron ve Frazer, 1994). Diğer yandan, kadınlar, erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını karşılamaya her zaman hazır olan, erkeklere cinsel olarak hizmet vermeye “borçlu”, bu sözde doğal ve yadsınamaz görevlerini reddetme veya erteleme hakkına sahip olmayan hizmetkarlar olarak görülür (Cameron ve Frazer, 1994).

Ataerkil cinsellik anlayışında cinsel deneyim kadının değerini düşüren, ama erkeğin statüsünü artıran bir olgu olarak görülür (Byers, 1996).

Cinsellik erkekler için erkeksilik, güç, kontrol, hakimiyet ve canlılık gibi alkışlanan özelliklerle ilişkilendirilirken; kadınlar için hafifmeşreplik, duygusal dengesizlik ve ahlaksızlık gibi istenmeyen özelliklerle anılır (Byers, 1996). Ataerkil anlayış, erkeklığı erkek cinselliğiyle eş tutar ve erkekleri “erkekliklerini” kanıtlamaları ve gerçek bir erkek olarak kabul edilmeleri için toplumun beklediği cinsel başarıları elde etmeye, cinselliklerini devamlı ifade ve ifa etmeye zorlar (Gross, 1986). Erkekler erken yaşlarda ve çok sayıda cinsel partner edinmeye teşvik edilir, cinsel zaferlerinin sayısı ile değerlendirilir, evlilik öncesi ve dışı cinsel ilişkiye girmelerine göz yumulur (Sakallı Uğurlu, 2002).

Kadın cinselliği, evlilik öncesi ve dışı cinsel ilişkiyi yasaklayan, bekaret ve saflığı öven, seks işçiliğini aşağılayan toplumsal kurallar ve zorunlu bekaret kontrolü, taşlanma ve kadın sünneti gibi uygulamalarla sürekli olarak inkâr edilir ve cezalandırılır. Ataerkil anlayışların dini kurallarla da beslendiğini iddia etmek mümkündür. Ataerkillik, erkeklerin kadınları yöneten ve baskılayan temel otorite figürü olarak görüldüğü sosyal sistemlere verilen isimdir (Uğurlu Sakalı, 2002). Kadınlar, erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını karşılamaya her zaman hazır olan, erkeklere cinsel olarak hizmet vermeye “borçlu”, bu sözde doğal ve yadsınamaz görevlerini reddetme veya erteleme hakkına sahip olmayan hizmetkârlar olarak görülür (Byers, 1996).

2.10.3. Ataerkil Cinsellik Anlayışı ile Cinsel Şiddet Arasındaki İlişki

Erkeklere hâkim rolü veren ve istediği zaman cinsel tatmin talep etmenin erkeğin doğal hakkı olduğunu iddia eden ataerkil cinsellik anlayışı, erkeğe cinselliğin “borçlu” olunduğu ve erkeğin istediği zaman bu borcun ifasını talep etmeye yetkili olduğu şeklinde yaygın bir varsayıma yol açmaktadır (Sakallı Uğurlu, 2002). Toplumca onaylanan cinsel aktivite “hakkı”, erkeklerin kendi istedikleri zaman, çoğunlukla kadınların ihtiyaç ve isteklerini dikkate almadan, kadınlardan cinsel erişim “talep” etmelerine neden olur. Eğer bu sözde haklı talep karşılanmazsa, erkeksi zorlama, hafif ikna çabalarından yaralayıcı şiddet eylemlerine kadar uzanan bir yelpazede kendini gösterir. Bu yüzden feminist yaklaşım, erkeklerin kadınlara

sürekli cinsel erişim hakkı olduğu, hatta bu hakkı ararken onlara hükmedebileceği yönündeki ataerkil cinsellik anlayışının cinsel taciz veya tecavüz gibi cinsel şiddet eylemlerine sebep olduğunu iddia ederler (Scully, 1994).

Byers (1996), toplumsal tutumlar ve geleneksel cinsiyet rolleri gibi sosyalleşme süreci ile öğrenilen “Geleneksel Cinsel Senaryo” nun cinsel zorlamaya sebep olduğunu, bunu desteklediğini ve hoş gördüğünü iddia eder. Ataerkil cinsellik anlayışı, toplumun kadınları cinselliğe istekli olmayan ve cinsel olarak müsait olduğunda değersizleşen bireyler olarak algılanmasına sebep olduğu için, toplumsal kurallar kadınlara cinsel aktivitelerini kısıtlamalarını ve en azından başlarda erkeklerin cinsel davetlerine karşı çıkmalarını emreder (Scully, 1993). Diğer yandan, erkeklerin, erkekliklerini sözde hakları olan cinselliği ifa ederek kanıtlamaları beklendiği için, onların kadınların bu ayak diremeleriyle mücadele etmelerine izin verilir, hatta bu desteklenir. Ataerkil düzen erkeğin kadını cinsel aktivitede bulunması için zorlamak, ikna denemelerinden şiddet eylemlerine kadar uzanan bir yelpazede, güç kullanmasını meşrulaştırır (Byers, 1996).

Cinselliğe dair bu anlayışların erkeklerin kadınlar “hayır” dediğinde ne beklmeleri gerektiği konusunda bir çelişkiye düşmelerine sebep olduğu iddia edilir: kadının cinsel aktivite için çok istekli görünmemesi gerektiğini öğütleyen ataerkil anlayış, kadınların “hayır” dediğinde aslında “evet”, ya da en azından “belki” demek istediği yaygın varsayımına yol açmaktadır (Sakallı Uğurlu, 2002). Bu yüzden erkekler zorlamaya devam etmeye izinleri olduğunu, hatta bunu yapmalarının beklendiğini düşünürler; bu kafa karışıklığı kadınların, cinsel tatmine her zaman hakkı olan erkeklerin malı olduğu eril düşüncesiyle birleştiğinde, erkekler “hakları olanı” güç kullanarak almayı meşrulaştırırlar ve cinsel şiddet kaçınılmaz olarak gerçekleşir (Gross, 1986). Kadınların cinsel fantezilerinin tecavüz edilmeyi de içerdiği ve tecavüz fikrinin kadınları da erkekler kadar tahrik ettiği şeklindeki şovenist fikirleri ve tecavüz kurbanlarının aslında bundan zevk aldığı yönündeki iddiaları içeren yaygın tecavüz mitleri cinsel şiddetin meşrulaştırılmasına katkıda bulunmaktadır (Sichtermann, 1983). Ataerkil sistem, cinsel şiddeti, kendi koyduğu kurallara uyulmamasının cezalandırılmasının bir yolu olarak kullanır; eğer kadınlar ataerkil düzenin onlara izin verdiği şekilde davranmaz, giyinmez, konuşmaz, sosyalleşmezse tecavüz ile cezalandırılmayı hak etmiş sayılırlar (Cameron ve Frazer;

1994). Ataerkil görüş cinselliği hem zevk hem de güç kaynağı olarak gördüğü için, cinsel aktivitenin kadın kurbanların korkutularak ve aşağılanarak zorla gerçekleştirilmesi erkekler tarafından kadınlar üzerinde kontrol ve hakimiyet kurmak için bilinçli olarak uygulanır (Sichtermann, 1983).

2.11. İlgili Araştırmalar

Dünya da ve Türkiye’de milyonlarca kadının insan hakları ihlal edilmekte ve bu durum giderek önemli bir sosyal problem halini almaktadır (Uluslararası Af Örgütü, 2004). Yapılan çalışmalar 16-44 yaş arası kadınların ölüm ve sakatlanmalarının ana sebebinin, cinsel şiddet, aile içi şiddet olduğunu ve bunun kanser ya da trafik kazalarındaki ölüm ve sakatlanma oranından daha yüksek olduğunu; her üç kadından birinin dayak yediğini, cinsel ilişkiye zorlandığını ya da tacize uğradığını ortaya koymuştur (Uluslararası Af Örgütü, 2004).

Uluslararası Af Örgütü (2004) kadına yönelik şiddete karşı uluslararası bir araştırma yayımlayarak, birçok Avrupa ülkesinde rıza olmadan cinsel ilişkinin yasalarda halen tecavüz olarak kabul edilmediğini belirtmiştir (Uluslararası Af Örgütü, 2004), kusurlu yasaların ve mağdur suçlayıcı tehlikeli kültürün Avrupa’da cezasızlığı kalıcı hale getirdiğini vurguladı. Uluslararası Af Örgütü (2004), yayımladığı araştırmada, 31 ülkedeki tecavüzle ilgili yasalar incelemiş ve bu ülkelerden yalnızca 8 ülkede tecavüzün rızaya dayalı bir tanımının olduğunu, ülkelerin çoğunluğunda ise yalnızca fiziksel şiddet, tehdit veya zorlama söz konusuysa tecavüzün tanındığını tespit etmiştir (Uluslararası Af Örgütü, 2004). Uluslararası Af Örgütü (2004), yaptığı araştırmada 31 Avrupa ülkesi arasında yalnızca İrlanda, Birleşik Krallık, Güney Kıbrıs, Almanya, İzlanda, Lüksemburg ve İsveç tecavüzü “rıza olmadan cinsel ilişki” olarak tanımlıyor. İsveç, Uluslararası Af Örgütü (2004) ve diğer örgütlerin yıllardır süren kampanyaları sonrasında geçen aylarda tecavüz tanımını değiştirmiştir.

Uluslararası Af Örgütü’nün (2004) araştırmasında ismi geçen diğer ülkeler: Avusturya, Bulgaristan, Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Letonya, Litvanya, Malta, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, İspanya ve İsviçredir (Uluslararası Af Örgütü, 2004). Tüm bu ülkelerin yasalarındaki tecavüz tanımı kaba kuvvete ve kaba kuvvet uygulamaya veya zorlama tehdidine; ya da

tecavüze uğrayan kişilerin kendilerini savunamayacak durumda olmasına dayanıyor. Bazı ülkeler endişe verici şekilde rıza olmadan cinsel ilişkiyi ayrı ve daha hafif bir suç olarak sınıflandırıyor ve böylece “gerçek tecavüzün” yalnızca fiziksel şiddete başvurulmuş durumlarda yaşandığına yönelik güçlü bir mesaj veriyor. Hırvatistan’ da tecavüz suçunun cezası on yıl iken, “rıza olmadan cinsel ilişki” en fazla beş yıl hapis cezası öngörüyor (Uluslararası AF Örgütü, 2004). Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı’nın yaptığı araştırmada, AB’deki her 20 kadından birinin, 15 yaşından sonra tecavüze uğradığını ve bu oranın, yaklaşık 9 milyon kadına tekabül ettiğini belirtti. İstatistik sonuçlar birkaç Avrupa ülkesinde tecavüz suçunu yasal anlamda gerektiği gibi ele alındığını gösteriyor (Uluslararası Af Örgütü, 2004).

Türkiye’de milyonlarca kadının insan hakları ihlal edilmekte ve bu durum giderek önemli bir sosyal problem haline almaktadır. Kadına ve erkeğe belirli rollerin biçildiği, bu roller aracılığıyla kadının gerek ev içerisine hapsedilip, erkeklere kıyasla daha aşağı bir konumda görüldüğü erkek egemen toplum içerisinde farklı boyutlarda varlığını hep korumuştur. Toplumsal değer yargıları (“Kol kırılır, yen içinde kalır”, “Kocandır, döver de sever de” gibi) kadınların yaşadıkları şiddeti anlat (a)mamalarının önemli bir nedeni olmuş ve bu da kadına yönelik şiddete ilişkin gerçek verilerin açığa çıkmasını engellemiştir (Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008) Türkiye’de ise kadınların %15,3’ ünün cinsel şiddete maruz kaldığını göstermektedir (Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008). Kadına yönelik şiddette olduğu gibi, cinsel şiddet vakalarının önemli bir bölümü de cinselliğin toplumda tabu olması, failin kendilerine zarar verebileceği korkusu, olayı ihbar ettiklerinde ve olay duyulduğunda karşılaşacakları muameleden endişe duyulması ötürü devlet organlarına bildirilmemektedir. Kadınların yaşadıkları şiddeti adli makamlara bildirmelerini engelleyen temel unsurlardan biri toplumun cinsel şiddet olayına bakış açısıdır (Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008).

Türkiye’de yapılan bir çalışmada (Sakızcıoğlu, 2019), tecavüz mitlerinin kabulü ile kadınların sosyal rollerini ve haklarını kısıtlayıcı inançlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çünkü tecavüz mitlerini kabul düzeyi yüksek olan bireylerin, geleneksel cinsiyet rollerine daha fazla sahip oldukları ve kurbanı daha fazla suçladıkları saptanmıştır. Ataerkil sistem içinde, erkekleri, kadınları korumakla yükümlü tutan şey, namuslarını kendi başlarına korumaları konusunda kadınlara

güvenilmeyeceği inancıdır. Böyle bir durumda kirlenen yalnızca kadının namusu değil, aile fertlerindeki tüm erkeklerin namusudur (Akbaş ve Sakallı Uğurlu, 2013). Ülkemizdeki hâkim ataerkil anlayışın hukuka yansımasının bir sonucu olarak, eski Türk Ceza Kanunu'nda, tecavüze uğrayan kadının saldırganına verilen cezanın ağırlığı, mağdur kadının sırasıyla evli, bakire, dul ve fahişeye olmasına bağlı olarak değişmektedir (Kırbaş Canikoğlu, 2013).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama deseni uygulanmıştır. İlişkisel tarama deseni; iki ya da daha fazla değişken arasında birlikte değişim olup olmadığını ve değişim varsa bu değişimin derecesini belirlemeyi hedefler (Karasar, 2018). Araştırmada ilişkisel tarama modeli ile yetişkin bireylerin farklı demografik özellikleri açısından tecavüz mitlerini kabul düzeyleri ve ayrıca yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmada; Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (İTMKÖ–KF), Toplumsal Cinsiyet Roller Ölçeği (TCRÖ) ve Kişisel Bilgi Formu (KBF); 18 ve daha üst yaşlarda 242 kadın ve 73 erkek toplam 315 yetişkin bireye uygulanmıştır. Katılımcılara ulaşmada elverişli örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Şenol'a (2012) göre zaman, para ve işgücü yönünden sınırlılıkların olduğu durumlarda örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesi, elverişli örnekleme olarak adlandırılır. Çalışma grubundaki yetişkin bireylerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo.1 Çalışma Grubundaki Yetişkin Bireylerin Demografik Özellikleri

Değişken		n	%
Cinsiyet	Kadın	242	76.8
	Erkek	73	23.2
Yaş	25 yaş ve altı	107	34
	26- 35 yaş arası	122	38.7
	36- 45 yaş arası	54	17.1
	46 yaş ve üstü	32	10.2
Medeni Durum	Bekar	192	61.0
	Evli	123	39.0
Yaşanılan Yerleşim Birimi	İlçe ve daha altı	61	19.4
	İl	99	31.4
	Büyükşehir statüsündeki il	155	49.2
Eğitim Durumu	Ortaöğretim ve altı	49	15.6
	Yüksek öğretim	266	84.4
Gelir Düzeyi	2500 TL ve altı	110	34.9
	2501- 7500 TL arası	112	35.6
	7501 TL ve üstü	93	29.5
Çalışılan Sektör	Kamu sektörü	75	23.8
	Özel sektör	64	20.3
	Çalışmayan	176	55.9
Cinselliğe Bakış Açısı	Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır	243	77.1
	Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir	39	12.4
	Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır	33	10.5

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılanların çoğunluğu kadındır. Diğer taraftan katılımcıların çoğunluğunun 25- 35 yaş arasındakiiler olduğu görülmektedir. Gelir düzeyine göre ise çoğunluk 2501- 7500 TL arasında gelire sahip olanlardır. Eğitim durumu açısından katılımcıların çoğunluğu yükseköğretim mezunudur. Medeni duruma göre ise bekâr katılımcılar çoğunluktadır. Araştırmaya katılanların çoğunluğu herhangi bir sektörde çalışmamaktadır. Cinselliğe bakış açısında ise katılımcıların çoğunluğunun “cinsel ilişkide tarafların gönüllüğünün” gerektiğini düşünmektedirler.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (ITMKÖ–KF) (Ek-A) Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği (TCRÖ) (Ek- B) ve Kişisel Bilgi Formu (KBF) (Ek-C) yetişkin bireylere araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Katılımcıların veri toplama araçlarını cevaplarırken içten olmalarını sağlamak amacıyla araştırmanın konusu ve önemi anlatılarak gerekli güdüleme sağlanmaya çalışılmıştır. Katılımcıların ölçme araçlarını dürüst bir şekilde ve içtenlikle yanıtlamalarını sağlamak amacıyla isim yazma zorunluluğu getirilmemiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (ITMKÖ–KF), Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği (TCRÖ) ve Kişisel Bilgi Formu (KBF) kullanılmıştır. Aşağıda bu araçlar hakkında bilgi verilmiştir.

3.4.1. Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (ITMKÖ –KF)

Asıl formu Lonsway ve Fitzgerald (1994) tarafından geliştirilen ölçme aracı, Türk kültürüne Çoklar ve Meşe'nin (2014) araştırması ile uyarlanmıştır. Ölçme aracının 20 maddeden oluşan kısa formu Türk kültürüne uyarlanmıştır. Uyarlama sürecinde AFA işleminde madde gücü olarak .30 belirlenmiştir. Buna istinaden .30'un altında güce sahip üç madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin benzer ölçekler geçerliliği "Tecavüz Kurbanlarına İlişkin Tutumlar Ölçeği" ile gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının benzer ölçekler geçerliliği .69 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığı Cronbach Alfa Katsayısı ile hesaplanmış ve .90 olarak bulunmuştur. Ölçme aracının iki yarı güvenilirliği de çalışma kapsamında incelenmiş ve .89 olarak tespit edilmiştir. Yedili Likert tipinde ve 17 maddeden oluşan ölçme aracından elde edilen puan arttıkça bireyin tecavüz mitlerini kabul düzeyinin arttığı söylenebilir. Ölçme aracında ters puanlanan madde mevcut değildir (Yancı Sağlam, 2019). Ölçeğin bu araştırma kapsamında elde edilen veriler ile iç tutarlılık güvenilirliği Cronbach Alfa Katsayısı ile hesaplanmıştır. Cronbach Alfa Katsayısı .89 olarak bulunmuştur.

3.4.2. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği (TCRÖ)

Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011), tarafından geliştirilen bu ölçek, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumların belirlenmesini sağlamaktadır. Ölçek, toplamda 38 maddeden oluşmaktadır ve beşli likert tipi bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutum cümlelerine; 'tamamen katılıyor' ise 5 puan; 'katılıyor' ise 4 puan; 'kararsız' ise 3 puan; 'katılmıyor' ise 2 puan; 'kesinlikle katılmıyor' ise 1 puan alacak şekilde puanlandırılmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ise; yukarıda belirtilen puanlamanın tam tersi gerçekleştirilmektedir. Bu puanlama sonucuna göre, alınabilecek en düşük puan 38, en yüksek puan ise 190'dır. Ölçekten alınan en yüksek puan katılımcının toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi

tutumuna sahip' olduğunu, en düşük puan ise; toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutuma sahip olduğunu ifade eder.

Ölçme aracının geliştirilme sürecinde 291'i kadın, 209'u erkek olmak üzere, yaş ortalaması 23.19 olan toplam 500 üniversite öğrencisi ile çalışılmıştır. Elde edilen verilere uygulanan açımlayıcı faktör analizinde ise faktör yükü .30'un altında olan maddeler, ölçekten çıkarılmıştır. Bu analizden sonra ölçek, maddelerin faktör yüklerinin .35-.79 arasında olduğu görülerek ölçeğin beş boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir. Bir diğer aşamada ise ölçeğin iç tutarlılığına yönelik yapılan çalışmalarda Cronbach α değeri .92 olarak bulunmuştur (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Ölçeğin bu araştırma kapsamında elde edilen veriler ile iç tutarlılık güvenilirliği Cronbach Alfa Katsayısı ile hesaplanmıştır. Cronbach Alfa Katsayısı .91 olarak bulunmuştur.

3.4.3. Kişisel Bilgi Formu (KBF)

Araştırmacı tarafından hazırlanan formda sekiz soru bulunmaktadır. Bu sorular katılımcıların; cinsiyet, yaş düzeyi, medeni durum, yaşanılan yerleşim birimi, eğitim durumu, gelir seviyesi, çalışılan sektör, cinsellikte zorlamaya bakış açısını belirlemeye yöneliktir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada ölçme araçlarından elde edilen veriler SPSS 25.0 programına aktarılarak çözümlenmiştir. Araştırma verilerinin normallik varsayımını karşılayıp karşılamadığını belirlemek amacıyla İTMKÖ–KF ve TCRÖ'den elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık katsayıları hesaplanmıştır. Sonuçlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. İTMKÖ–KF ve TCRÖ'ün Basıklık (Skewness) ve Çarpıklık (Kurtosis) Değerleri

Ölçek	Çarpıklık/ Basıklık	İstatistik	Standart Hata
İTMKÖ–KF	Çarpıklık (Skewness)	.850	.137
	Basıklık (Kurtosis)	-.255	.274
TRCÖ	Çarpıklık (Skewness)	1.185	.137
	Basıklık (Kurtosis)	.633	.274

Çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri -1.5 ile +1.5 aralığında ise verilerin normal dağılıma sahip olduğu kabul edilir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablo 2 incelendiğinde İTMKÖ–KF ve TCRÖ’den elde edilen verilerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri -1,5 ile +1,5 arasında olduğundan ölçeklerden elde edilen puanların normal dağılımda olduğu ifade edilebilir. Buna bağlı olarak gerçekleştirilen analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Verilerin analizinde iki boyutlu ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için t Testi kullanılmıştır. İki grupların örneklem ortalaması arasında farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Ayrıca araştırmanın bağımsız değişkeni olan toplumsal cinsiyet rolü ile bağımlı değişkeni tecavüz mitlerini kabul arasındaki ilişki basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir. Ölçeklerden elde edilen puanlar arasındaki ilişki, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Araştırmada bağımlı değişken üzerinde bağımsız değişkenin hangi oranda etkili olduğunu tespit etmek amacıyla etki büyüklüğü istatistikleri hesaplanmıştır (Büyüköztürk, 2010). Bu kapsamda, Cohen d değeri, t testi ile karşılaştırılan gruplar için hesaplanmıştır. Cohen d değeri; .20 olduğunda küçük (small), .50 olduğunda orta (medium) ve .80 olduğunda büyük (large) etki olarak değerlendirilir (Cohen, 1988). Eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı ANOVA ile karşılaştırılan gruplarda etki büyüklüğünü hesaplamak için kullanılmıştır. Eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı .01 düzeyinde bir değer ise küçük; .06 düzeyindeyse orta; .14 düzeyinde bir değer ise geniş etki büyüklüğü olarak yorumlanır (Büyüköztürk, 2018). Araştırmada alfa hata payı .05 olarak alınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle yetişkin bireylerin demografik niteliklerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerine ilişkin bulgular sunulurken ardından yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasındaki yordayıcı ilişkileri ortaya koyan sonuçlara yer verilmiştir. Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinsiyet, yaş düzeyi, medeni durum, yaşanan yerleşim birimi, eğitim durumu, gelir seviyesi, çalışılan sektör, cinselliğe bakış açısına göre incelenmiştir. Yetişkin bireylerin cinsiyetlerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo.3 Yetişkin Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri

Değişken	Düzye	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Cinsiyet	Kadın	242	39.90	20.95	313	1.41	.16
	Erkek	73	43.85	20.67			

Tablo 3'te görüldüğü gibi yetişkin bireylerin cinsiyetlerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($t=1.41$; $p>.05$). Buna göre kadın ve erkeklerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilebilir.

Yetişkin bireylerin yaşlarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo.4 Yetişkin Bireylerin Yaşlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Yaş	n	$\bar{X}$	S
25 yaş ve altı (A)	107	38.49	19.75
26- 35 yaş arası (B)	122	39.25	20.71
36- 45 yaş arası (C)	54	44.12	20.33
46 yaş ve daha üstü (D)	32	49.22	24.57

Tablo 4 incelendiğinde yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin yaş açısından değiştiği görülür. Gruplar arası ortalama farklılıklarının istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını tespit etmek için ANOVA uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Yetişkin Bireylerin Yaşlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Gruplarası	3656.01	3	1218.67	2.83	.04	.03	A-D
Gruplarıçi	132883.31	312	430.04				
Toplam	136539.33	315					

Tablo 5’te görüldüğü gibi yetişkin bireylerin yaşlarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F=2.83$; $p<.04$). Hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu belirleyebilmek için Scheffe Çoklu Karşılaştırma Testi yapılmıştır. Buna göre 46 ve daha üstü yaştaki yetişkin bireylerin tecavüz mitleri kabul düzeyleri puan ortalaması ile 25 ve daha alt yaşlarda olan yetişkin bireylerin puan ortalaması arasında farklılık saptanmıştır. Bu gruplara ait puan ortalamalarına bakıldığında 46 ve daha üstü yaştaki yetişkin bireylerin ($n=32$) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasının ($\bar{X}=49.22$); 25 ve daha alt yaşlarda olan yetişkinlerin ($n=107$) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasından ($\bar{X}=38.49$) daha yüksek olduğu görülür.

Katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde yaş değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla hesaplanan eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı .03 olarak bulunmuştur. Bu eta-kare (η^2) değeri, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde yaş değişkeninin düşük seviyede etkili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre 46 ve daha üst yaşlardaki yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin 25 ve daha alt yaşlarda olan yetişkinlere göre daha fazla olduğu ifade edilebilir.

Yetişkin bireylerin medeni durumuna göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri puan ortalamalarına ilişkin t Testi sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo.6 Yetişkin Bireylerin Medeni Durumlarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri

Değişken	Düzyey	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p	Cohen d
Medeni	Bekar	192	36.16	18.58				
Durum					313	5.21	.00	.59
	Evli	123	48.26	22.24				

Tablo 6’da görüldüğü gibi yetişkin bireylerin medeni durumlarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t=5.21$; $p<.01$).

Buna göre evli katılımcıların ($n=123$) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasının ($\bar{X}=48.28$), bekarların ($n=192$) puan ortalamasından ($\bar{X}=36.16$) istatistiksel anlamda daha yüksek olduğu söylenebilir. Katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde medeni durum değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla hesaplanan Cohen d değeri .59 olarak bulunmuştur. Bu değer, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde medeni durum değişkeninin orta seviyede etkili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre evli katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin bekarlardan daha fazla olduğu söylenebilir.

Yetişkin bireylerin yaşadıkları yerleşim birimine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo.7 Yetişkin Bireylerin Yaşadıkları Yerleşim Birimine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Yaşanılan Yerleşim Birimi	n	$\bar{X}$	S
İlçe ve daha altı (A)	61	43.52	21.10
İl (B)	99	43.88	23.67
Büyükşehir statüsündeki il (C)	155	37.94	18.55

Tablo 7 incelendiğinde yetişkin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin yaşadıkları yerleşim birimin açısından değiştiği görülür. Gruplar arası ortalama farklılıklarının istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını tespit etmek için ANOVA uygulanmış ve sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo.8 Yetişkin Bireylerin Yaşadıkları Yerleşim Birimine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Gruplarası	2660.86	2	1330.43	3.08	.04	.02	B-C
Gruplarıçi	134649.46	312	431.56				
Toplam	137310.33	314					

Tablo 8’de görüldüğü gibi yetişkin bireylerin yaşadıkları yerleşim birimine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($F=3.08$; $p<.05$). Buna göre il merkezinde yaşayan yetişkin bireylerin tecavüz mitleri kabul düzeyleri puan ortalaması ile büyükşehir statüsündeki illerde yaşayan yetişkin bireylerin puan ortalaması arasında farklılık tespit edilmiştir. Bu gruplara ait puan ortalamalarına bakıldığında ilde yaşayan yetişkin bireylerin ($n=99$) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasının ($\bar{X}=43.88$); büyükşehir statüsündeki illerde yaşayan yetişkinlerin ($n=155$) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasından ($\bar{X}=37.94$) daha yüksek olduğu görülür.

Katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde yaşanan yerleşim birimi değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla hesaplanan eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı .02 olarak bulunmuştur. Bu eta-kare (η^2) değeri, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde yaşanan yerleşim birimi değişkeninin düşük seviyede etkili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre illerde yaşayan yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin büyükşehir statüsündeki illerde yaşayan yetişkinlerden daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yetişkin bireylerin eğitim durumlarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamalarına ilişkin t Testi sonuçları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo.9 Yetişkin Bireylerin Eğitim Durumlarına göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri

Değişken	Düzye	n	$\bar{X}$	S	sd	t	p	Cohen d
Eğitim Durumu	Ortaöğretim ve altı	49	69.61	18.57	313	12.94	.00	.70
	Yükseköğretim	266	35.60	16.58				

Tablo 9’da görüldüğü gibi yetişkin bireylerin eğitim durumlarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($t=12.94$; $p<.01$). Buna göre ortaöğretim ve daha alt kademelerdeki eğitim kurumlarından mezun olan katılımcıların ($n=49$) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasının ($\bar{X}=69.61$), yükseköğretim kurumlarından mezun olan katılımcıların ($n=266$) puan ortalamasından ($\bar{X}=35.60$) istatistiksel anlamda daha yüksek olduğu söylenebilir. Katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde eğitim durumu değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla hesaplanan Cohen d değeri .70 olarak bulunmuştur. Bu değer, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde medeni durum değişkeninin üst seviyede etkili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre ortaöğretim ve daha alt kademelerde eğitim alan katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin yükseköğretim düzeyinde eğitim alanlardan daha fazla olduğu söylenebilir.

Yetişkin bireylerin gelir seviyelerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo.10 Yetişkin Bireylerin Gelir Seviyelerine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyi Puan Ortalamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Gelir Düzeyi	n	$\bar{X}$	S
2500 TL ve altı	110	40.69	20.14
2501- 7500 TL arası	112	40.04	22.42
7501 TL ve üstü	93	41.68	20.62

Tablo 10 incelendiğinde yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin gelir seviyesi açısından değiştiği görülür. Gruplar arası ortalama farklılıklarının istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını tespit etmek için ANOVA uygulanmış ve sonuçlar Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo.11 Yetişkin Bireylerin Gelir Seviyelerine Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplarası	141.52	2	70.76	.16	.85
Gruplarıçi	137168.80	313	439.64		
Toplam	137310.33	315			

Tablo 11’de görüldüğü gibi yetişkin bireylerin gelir seviyelerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır (F=.16; p>.05). Buna göre gelir seviyesi açısından yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilebilir.

Yetişkin bireylerin çalıştıkları sektöre göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo.12 Yetişkin Bireylerin Çalıştıkları Sektöre Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerinde İlişkin Betimsel İstatistikler

Çalışılan Sektör	n	$\bar{X}$	S
Kamu Sektöründe Çalışan	75	41.36	21.57
Özel Sektörde Çalışan	64	40.65	20.97
Herhangi Bir Sektörde Çalışmayan	176	40.77	20.71

Tablo 12 incelendiğinde yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin çalıştıkları sektör açısından değiştiği görülür. Gruplar arası ortalama farklılıklarının istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını tespit etmek için ANOVA uygulanmış ve sonuçlar Tablo 13’te sunulmuştur.

Tablo.13 Yetişkin Bireylerin Çalıştıkları Sektöre Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplarası	22.25	2	11.12	.02	.97
Gruplarıçi	137288.07	313	440.02		
Toplam	137310.33	315			

Tablo 13’te görüldüğü gibi yetişkin bireylerin çalıştıkları sektöre göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($F=.02$; $p>.05$). Buna göre çalıştıkları sektör açısından yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilebilir.

Yetişkin bireylerin cinselliğe bakış açılarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamalarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 14’te sunulmuştur.

Tablo.14 Yetişkin Bireylerin Cinselliğe Bakış Açılarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Değişken	n	$\bar{X}$	S
Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır (A)	243	34.51	16.54
Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir (B)	39	66.07	20.16
Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır (C)	33	58.12	18.67

Tablo 14 incelendiğinde yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin cinselliğe bakış açısından değiştiği görülür. Gruplar arası ortalama farklılıklarının istatistiksel olarak da anlamlı olup olmadığını tespit etmek için ANOVA uygulanmış ve sonuçlar Tablo 15’te sunulmuştur.

Tablo.15 Yetişkin Bireylerin Cinselliğe Bakış Açılarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeylerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	η^2	Anlamlı Fark
Gruplarası	44429.32	2	22214.66	74.62	.00	.32	A-B A-C
Gruplarıçi	92881.00	313	297.69				
Toplam	137310.33	315					

Tablo 15’te görüldüğü gibi yetişkin bireylerin cinselliğe bakış açılarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($F=74.62$; $p<.05$). Buna göre “Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır” diyen katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri puan ortalaması ile “Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir” ve “Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır” şeklinde görüş belirten yetişkin bireylerin puan ortalaması

arasında farklılık bulunmuştur. Bu gruplara ait puan ortalamalarına bakıldığında “Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır” diyen yetişkin bireylerin (n=243) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasının ($\bar{X}$ =34.51); “Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir” diyen yetişkinlerin (n=39) puan ortalaması ($\bar{X}$ =66.07) ve “Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır” şeklinde görüş belirten yetişkinlerin (n=33) tecavüz mitlerini kabul düzeyi puan ortalamasından ($\bar{X}$ =58.12) daha düşük olduğu görülür.

Katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde yaşanan cinselliğe bakış değişkeninin etkisini belirlemek amacıyla hesaplanan eta-kare (η^2) korelasyon katsayısı .32 olarak bulunmuştur. Bu eta-kare (η^2) değeri, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri üzerinde cinselliğe bakış açısı değişkeninin yüksek seviyede etkili olduğunu ifade etmektedir. Buna göre cinsellikte gönüllüğü benimseyen yetişkinlerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin cinsellikte zorlamaya olumlu bakan yetişkinlerden daha düşük olduğu söylenebilir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolü algıları arasında ilişki olup olmadığına ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur. Tecavüz mitlerini kabul düzeyleri ile toplumsal cinsiyet rolü arasındaki korelasyon ilişkisi Tablo 16 ve toplumsal cinsiyet rolünün tecavüz mitlerini kabul düzeyini yordamasına ilişkin basit doğrusal regresyon analizi sonuçları ise Tablo 17’de sunulmuştur.

Tablo.16 Yetişkin Bireylerin Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Rolü Algıları Arasındaki İlişkinin Korelasyon Sonuçları

		Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyi	Toplumsal Cinsiyet Rolü Algısı
Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyi	-		.763*
Toplumsal Cinsiyet Rolü Algısı	.763*		-

Tablo 16 incelendiğinde, yetişkin bireylerin Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu’ndan aldıkları puan ortalamaları ile Toplumsal Cinsiyet Rollerini Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamaları arasında ($r = .763$; $p < .01$) anlamlı ve orta düzeyde pozitif ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Tablo. 17 Toplumsal Cinsiyet Rolü Algısının Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyini Yordamasına İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayan	Yordanan	B	SE	B	t	p
	Sabit	49.106	4.370		11.237	.000
Toplumsal Cinsiyet Rolü Algısı	Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyi	.880	.042	.763	20.914	.000
R= .763	R ² = .583	F= 437.402	p< .01			

Tablo 17 incelendiğinde yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algılarının tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir (R= .763, R²=.583, p<.01). Tecavüz mitlerini kabul düzeylerine ilişkin toplam varyansın %58'inin toplumsal cinsiyet rolü algısı ile açıklandığı söylenebilir.

TARTIŞMA, YORUM VE SONUÇLAR

Bu bölümde çalışmanın başlıca alt problemlerine göre ulaşılan sonuçlar, ilgili araştırmalar çerçevesinde tartışılmış ve yorumlanmıştır. Tartışma ve yorum araştırmanın alt problemlerinin sıralaması doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Araştırmanın sonucunda katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı saptanmıştır. Alinyazında yapılan çalışmalar incelendiğinde erkeklerin kadınlardan anlamlı olarak daha yüksek düzeyde tecavüz mitlerini kabul düzeyinde olduğuna ilişkin sonuçlar elde edilmiştir. Örneğin, Çama ve diğerlerinin (2016) araştırmada erkek katılımcıların cinsiyet rollerinin ve sosyal hiyerarşinin sürmesini isteyen kişiler (özellikle toplumsal cinsiyet hiyerarşisinden avantajlı konumda olan erkekler), erkekler tarafından kontrol edilmesi gerektiğini düşündükleri, yetersiz gördükleri kadınların tecavüz olayını büyüttüklerini öne sürerek tecavüz olayını meşrulaştırma eğiliminde olduklarını gösteren sonuçlar elde etmiştir. Erkeklerin, kadınlara göre tecavüz mitlerini daha

fazla kabul ettikleri kadınların ise tecavüz mitlerini erkeklerden daha az kabul ettiklerine ilişkin çalışma bulguları mevcuttur (Yancı Sağlam, 2019). Bunun nedeni erkek katılımcıların geleneksel cinsiyet rollerini benimsemesinden kaynaklı olabilir çünkü geleneksel cinsiyet rollerine sahip bireyler cinsel saldırı olarak nitelendirilecek eylemi kabul etme makul sebep ve mağdurda olası hataları arama eğilimi oldukları ve cinsel eylemin hangi aşamada cinsel saldırıya dönüştüğü ya da kimler tarafından gerçekleştirildiği hususunda yanlış bilgilere sahiptirler (Sakızcıoğlu, 2019). Bu durum toplum yapımızın geleneksel cinsiyet rollerine sahip olmaları, ataerkil yapıya sahip olmakla birlikte hem korumacı cinsiyetçilik hem de düşmanca cinsiyetçilik unsurlarını içinde barındırması sebebiyle olabilmektedir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri yaş açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin elde edilen sonuçlarda, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Araştırmada 25 yaş ve altı ile 46 yaş ve üzeri arasındaki farkların anlamlı olduğu, diğer yaş grupları arasındaki farkların anlamlı olmadığı görülmektedir. Ayrıca anlamlı bu farkın etki büyüklüğünün de düşük olduğu gözlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde bu çalışmanın sonuçlarına benzer şekilde, Nagel ve McInntyre (2005) ile Boakye'nin (2009) yaptıkları araştırma sonucunda yaşlı katılımcıların genç katılımcılara göre tecavüz kurbanlarına karşı olumsuz tutumları destekleyici puanlarının yüksek olduğunu bulmuşlardır. İleri yaş grubunun tecavüz mitlerini kabul etmesinde en önemli etken geleneksel cinsiyet rollerinin yaygın olduğu bir kültür de yetişmelerinden kaynaklandığı söylenebilir. Daha genç katılımcılar tecavüz mağdurlarına karşı daha olumlu tutum sergilediği görülmüştür. Araştırmada ileri yaştaki katılımcıların genç katılımcılara oranla tecavüz mitlerini daha fazla kabul ettikleri ve yaştan ilerlemesi ile tecavüze maruz bırakılan kişiye yönelik olumsuz, suçlayıcı tutumlar ve sorumluluklarında arttığı görülmektedir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri medeni durumları açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Bu araştırmanın üçüncü alt problemine ilişkin elde edilen sonuçlarda, katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Buna göre evli katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri bekarlarınkinden anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Anlamlı çıkan bu farkın etki büyüklüğünün de orta düzeyde olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu durum, Sakızcıoğlu'nun (2019) tespitleri ile örtüşmektedir. Bu araştırmacıya göre, evlendikten sonra kadınların özellikle kaderci anlayışla 'kadının yeri kocasının yanındır, gelinlikle girdiğin evden kefenle çıkarsın' gibi kaderci inançlar ve eşyle cinsel ilişkiye girmenin kadınlar ve erkekler tarafından şiddet olarak tanımlanmaması, karı-koca arasında yaşanan cinselliğin evlilik ve aile içinde kalması gerektiği düşüncesinden ve karı-koca arasındaki cinsellik mahremdir

inancı evlilikte cinsel şiddetin normalleşmesine neden olmaktadır. Bunlar ile birlikte 'istemese de eşyle cinsel ilişkiye girmek kadının 'kadınlık' görevidir, eş istediğinde kadın eşyle cinsel ilişkiye girmezse 'günahdır' inancında evlilik içinde cinsel şiddetin meşrulaşması ve kabulünü kolaylaştırmaktadır. Bireyin yaşadığı ya da doğup büyüdüğü coğrafya, tecavüze ve tecavüz mitlerine ilişkin görüş ve tutumlarını etkilemektedir. Yancı Sağlam (2019), ise yaptığı çalışmada bekar ve evli katılımcılara oranla eşinden ayrılmış katılımcıların tecavüz mitlerini daha çok desteklediğini tespit ettiği farklı yönde sonuçlar elde etmiştir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri yaşadıkları yerleşim birimi açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Bu araştırmanın dördüncü alt problemine ilişkin elde edilen sonuçlarda, katılımcıların yaşadıkları yerleşim birimine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında anlamlı fark gözlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde, katılımcıların yaşadıkları yer büyüdükçe (ilçeden şehre, şehirden büyükşehire gibi) kadına yükledikleri sorumluluk ve suçlama azalmaktadır. Yancı Sağlam'ın (2019) araştırmasında bireylerin yerleşim yerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyi açısından anlamlı bir fark saptanmıştır. Bunda küçük ve kapalı toplumların daha konservatif ve cinsel yönden daha gelenekçi olabilmesi, geleneksel aile yapılarında yetişmeleri ve geleneksel ilişkileri nedenler olarak sıralanabilir. Büyükşehire kıyasla daha küçük yerleşim yerlerinde ataerkil sistemin varlığından da söz edilebilir. Büyükşehirlere de bireysel yaşamın ön plana çıkması ile geleneksel kültürel değerler zayıflamaktadır. Sosyal çevrenin ve imkânların artmasıyla birlikte bilinç seviyesi yükselmektedir. Kadın ve erkeklerin eğitim ve iş imkânlarına ulaşabilmeleri bireylerin güçlenmesini sağlamaktadır. Daha küçük yerleşim yerinde yaşayan bireyler için itaat etme, otoriter tavır takınma zorunluluğu büyükşehirlere de azalmakta olup bireylerin düşünce, davranış ve tutumlarını da değişikliğe yol açabilmektedir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri eğitim durumu açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Araştırmanın bir diğer sonucunda eğitim seviyesinin artması ile tecavüze ilişkin olumsuz tutumların azaldığı görülmüştür. Eğitim seviyesi arttıkça tecavüz mitlerine olan inanç azalmakta ve düşmektedir. Bunun nedeninin genç bireylerin eğitim ve kültür açısından daha donanımlı olmalarından, kadına yönelik şiddeti daha iyi kavrayan bir kültürde yetişmelerinden kaynaklandığı düşünülebilir. Eğitim bireylerin davranış şekillerinde değişiklik meydana getiren bir süreçtir. Bireyin eğitim seviyesi yükselmesi ile birlikte geleneksel cinsiyet rollerini sorgulaması ve insan haklarının farkına varması da önemli bir etken oluşturmaktadır (Yancı Sağlam, 2019). Çoklar (2007) eğitim düzeylerine göre katılımcıların genel ve cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırma eğilimi içinde oldukları tespit edilmiştir. Düşük eğitilmiş katılımcıların yüksek eğitilmiş katılımcılardan daha fazla cinsiyetle ilgili sistemi meşrulaştırdıkları saptamıştır. Mağduru suçlama ve sorumlu tutma eğilimi ise eğitim düzeyi yükseldikçe azalmaktadır. Johnson (2003) ise farklı yönde sonuçlar elde etmiştir; eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınların, partnerlerinin fiziksel ve cinsel şiddetine maruz kalma risklerinin daha fazla olduğunu saptamıştır. Bunun nedeni olarak da kadının eğitim seviyesi yükseldikçe daha fazla özgürleşmesi ve bilinçlenmesi nedeniyle şiddetin erkek tarafından kadına yönelik bir kontrol aracı olarak kullanılmasıdır.

Elde edilen sonuçlar, genç bireylerin eğitim ve kültür açısından daha donanımlı olmalarından ve cinsel şiddetin yanlışlığını daha iyi kavrayan bir kültürde yetiştiklerinin göstergesi olabilir. Eğitim düzeyi düştükçe tecavüz mitlerinin kabul düzeyi artmaktadır, eğitim düzeyi arttıkça tecavüz mitlerine olan inanç azalmaktadır, bu da eğitimin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bireylerin eğitim seviyesinin artmasıyla içinde yaşadıkları toplumun mitlerini ve süregelen inançlarını sorgulamadan kabul etmeme eğiliminde olmaları sonucunda partnerin rızası olmadan cinsel birlikteliğe zorlamaması gerektiğine olan inançları artmaktadır (Özdemir, 2010).

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri gelir seviyesi açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Bu araştırmanın altıncı alt problemine ilişkin elde edilen sonuçlarda, katılımcıların gelir seviyelerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Alinyazın incelendiğinde, Naçar (2009), düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip kadınların şiddete maruz kalma oranınının 2,1 kat daha fazla olduğunu, benzer bir biçimde Efe Yaman ve Ayaz (2010) ise gelir durumu düşük olan ve eşi çalışmayan kadınlarında daha fazla şiddet gördükleri belirlemiştir. Sosyo-ekonomik düzeyin düşük olması ve gelir yoksulluğunun çeşitli fırsatlara erişimi engellediği için insan yaşamında şiddeti artacak bir etken olabilmektedir. Ekonomik özgürlüğü olmayan birçok kadın cinsel şiddete maruz kalabilir. Özellikle bir erkeğin çalışmaması, maddi imkânların kısıtlı olması gibi etkenler stres yaratmaktadır. Toplumsal yapı erkeğe güçlü olmayı, evi geçindirmesini görev kılmıştır. Böyle bir durum da erkek kendini yetersiz, işe yaramayan biri gibi hissetmesine yol açabilir. Çalışmayan erkek bu olumsuz duygularını kapatmak için eşine şiddet uygulayabilir. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırma raporunda hem erkeğin hem de kadının çalışıyor olması aile içi şiddette önleyici bir rol oynadığını kadının ekonomik bağımsızlığını kazanmış olmasının aile içi şiddetin azalmasına katkı sağladığı bildirilmiştir. Buna, cinsel şiddetin de dahil olduğu yorumu yapılabilir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri çalıştıkları sektör açısından anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Bu araştırmanın yedinci alt problemine ilişkin elde edilen sonuçlarda, katılımcıların çalıştıkları sektöre göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Alanyazın incelendiğinde, erkekler de (özellikle erkeklikle ilgili toplumsal beklentilere uymadıklarında) bu tür şiddet ve taciz olaylarına maruz kalabilmektedir. Bununla birlikte, çalışma yaşamında, özellikle de cinsel nitelikte olan ve toplumsal cinsiyete dayanan şiddet ve taciz vakalarının büyük çoğunluğu kadınlar tarafından bildirilmektedir. Bu vakalar; genelde toplumsal cinsiyete dayalı güç eşitsizliklerini güçlendiren ayrımcı sosyal norm ve yapılardan

kaynaklanmaktadır (BM Kadın Birimi & ILO, 2019). Çalışma yaşamında kadınlara yönelik şiddet ve taciz, kadınların insan haklarının ciddi bir şekilde ihlali olmasının yanı sıra, fırsat eşitliğinin sağlanması ve kadınların saygın ve insana yakışır işlere erişiminin önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır (BM Kadın Birimi & ILO, 2019). Kadın çalışanların sağlığı, esenliği ve iş performansı üzerinde yıkıcı bir etkiye sahiptir. Şikâyetle bulunan birçok mağdur, etkisiz sistemlerle veya prosedürlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bazı mağdurlar ise misillemeye veya daha fazla şiddete ya da tacize maruz kalmakta veya işini kaybetmektedir. Bunun yanı sıra, zorla tahkime ilişkin hükümler içeren sözleşme maddeleri ya da zorlayıcı gizli sözleşmeler bazı mağdurların deneyimlerini paylaşmasını engellemekte, hissettikleri psikolojik sıkıntıyı artırabilmekte ve sorunun gizli kalmasına neden olabilmektedir (WHO, 2017).

Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri hakkında konuşan kadınları etiketleyen ya da mağdurları suçlayan sosyal normlar; şiddet ve taciz konusundaki sessizliğin devam etmesine yol açmaktadır. İş dünyasında kadınlara yönelik şiddet ve taciz; kadınların güvenliği, sağlığı, esenliği ve nihayetinde çalışma hayatına katılımları üzerinde yıkıcı etkiler yaratabilmektedir. Ekvador'un ihracata yönelik çiçek üretim sektöründe, ankete katılan çiçek işçilerinin yüzde 55'inden fazlası cinsel taciz yaşadıklarını ifade etmiştir. Bu oran, 20-24 yaşları arasındaki genç işçiler arasında yüzde 70'e kadar çıkmakta, Hintli ve Bangladeşli hazır giyim fabrikası çalışanlarının yaklaşık yüzde 60'ının "çalışma hayatında bir tür taciz, sözlü istismar veya fiziksel istismar" yaşadığı, Kamboçya'da 1.287 konfeksiyon işçisinin (1.085 kadın ve 198 erkek) katıldığı bir anketin sonuçlarına göre, kadın konfeksiyon işçilerinin yaklaşık üçte biri, son bir yıllık süreçte işyerinde cinsel tacize maruz kaldığını belirtmiştir. Şikago'da farklı ten renklerine sahip ve göçmen kadınlardan oluşan yaklaşık 500 otel çalışanının katıldığı bir araştırmada, cinsel taciz ve saldırının sektörde düzenli olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir (BM Kadın Birimi & ILO, 2019). Araştırma sonuçlarına göre tecavüz ve taciz olgusu farklı sektörlerde meydana gelebilmektedir.

Yetişkin bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinselliğe bakış açılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Araştırmanın sekizinci alt problemi için katılımcıların cinselliğe bakış açılarını belirlemek adına sorulan soruda cevaplar; “Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır”, “Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir”, “Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır” seçeneklerinden oluşmuştur. Buna ilişkin elde edilen sonuçlarda, katılımcıların cinselliğe bakış açılarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı farklılık gözlenmiştir. Tecavüz mitlerini kabulde en düşükten en yükseğe sıralamalar birinciyi, üçüncüyü ve ikinciyi tercih edenler şeklindedir. “Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır.” diyen grubun tecavüz mitlerini kabul düzeyleri diğer iki gruptan anlamlı olarak daha düşüktür. Alanyazın incelendiğinde gelişmiş toplumların birçoğunda cinsellik biyolojik bir olgu olarak algılanmakta ve kabul görmektedir. Oysa ki cinsel içgüdünün insanlarda, hayvanlarda olduğu gibi belli dönemlere bağlı olmaması ve duygusal yoğunlukla beraber daha şiddetli yaşanıyor olması cinselliğin biyolojik kökeni olmayıp, tarihsel, toplumsal ve kültürel kökenleri olan bir olgu olduğunu göstermektedir. Freud bu konudaki görüşünü; “Cinsellik hayvanlarda belli dönemlere bağlıdır, insanlarda ise böyle bir kısıtlama yoktur. İnsanoğlu hemen her zaman cinsellik içgüdüsünün tatmini veya kontrolü ile uğraşır” şeklinde belirtmiştir. İçinde yetiştirildiğimiz kültür, din ve toplumdan alınan mesajlar etkili olmaktadır. Bir kişinin yetiştirilme biçimi cinselliğini etkilemektedir. Ancak en dokunulmaz alanlardan biri olması bu alanda çalışmalar yapmayı da güçleştirmiştir. Bununla birlikte konuşulması ve ikinci bir kişiyle paylaşılmasının zor olmasına karşın cinsellik tarih boyunca merak uyandırmıştır. Bunun en önemli nedeni bireylerin yetiştirilme koşulları ve geleneksel erkek cinsel rolü algısı, yetersiz-yanlış cinsel bilgiler, tabular, mitler, yanlış inanışlar, bireylere önceki kuşak ve akranlardan aktarılan yanlış, yetersiz ve eksik cinsel bilgiler, ergenlikte işitilmiş kötü şakalar ve en önemlisi ataerkil aile kurumu aracılığıyla üretilen cinsellik söylemi şeklindedir. Eksik ve yetersiz cinsel bilgilendirme aynı zamanda cinsel mitlerin ve tecavüz mitlerinin toplum tarafından kabulünü sağlamaktadır.

Ataerkil aile yapısı, kadın bedenini denetleyerek, soyu ve soy çizgisini esas olarak özel mülkiyetin denetimini sağlamaktadır. Kadınların üzerinde kurulan denetim ilişkisi içerisinde ataerkil yapıyı örgütlenmektedir. Hedefi denetim olduğu için cinselliğin kendisi doğal olarak eşitsizlik ve şiddet içermektedir (Kaşdarma, 2018). Bundan ötürü cinsellikte zorlamayı haklı bir yaptırım olarak görebilmektedir. Cinsel zorlama ilişkide fiziksel şiddet ve psikolojik şiddeti barındırmaktadır. Ülkemizde egemen olan kadın-erkek eşitsizliği, kadının isteyip istememesi gibi durumlar önemsenmemekte olup cinselliği sadece erkeğe mâl etmekte erkeği haklı olarak görmektedir (Yancı Sağlam, 2019). Cinsellik evlilikte meşru tanındığı için cinsellik eşlerin birbirlerine karşı görevi olarak algılanmaktadır (Sakızcıoğlu, 2019). Oysa ki eşlerin birbirlerine cinsellik konusunda rıza göstermesi gereken eşlerin karşılıklı olarak birbirlerini tatmin edebilecekleri bir ilişki biçimidir. Yabancı, tanımadığı bir kişi tarafından gelen saldırıya kıyasla, bireye yakın kişiler tarafından uygulanan cinsel şiddet mağdur üzerinde daha yıkıcı ve olumsuz zararlara yol açmaktadır. Bireylerin eğitim seviyesinin artması ile içinde yaşadıkları toplumun mitlerini ve süregelen inançlarını sorgulamadan kabul etmeme eğiliminde olmaları ile birlikte partnerini rızası olmadan cinsel birlikteliğe zorlamaması gerektiğine inancı artmaktadır. Cinsel şiddet, şiddet kültürünün bir sonucu ve erkek egemenliğinin ifadesidir (Özdemir, 2010).

Yetişkin bireylerin toplumsal cinsiyet rolü algıları tecavüz mitlerini kabul düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır? Alt problemine ilişkin tartışma ve yorum

Yetişkin bireylerin cinsiyet rolü algılarının tecavüz mitlerini kabul düzeylerini yordamasına ilişkin dokuzuncu alt problem incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu anlamlı ilişkinin sonucu olarak toplumsal cinsiyet rolü algılarının tecavüz mitlerini kabul düzeyini anlamlı olarak yordamaktadır. Alanyazın incelendiğinde, geleneksel cinsiyet rollerine sahip bireyler cinsel saldırı olarak nitelendirilecek eylemi kabul etme makul sebep ve mağdurda olası hataları arama eğiliminde oldukları ve cinsel eylemin hangi aşamada cinsel saldırıya dönüştüğü ya

da kimler tarafından gerçekleştirildiği hususunda yanlış bilgilere sahiptirler (Sakızcıoğlu, 2019).

Toplumsal cinsiyet, toplumsal ve kültürel olarak belirlenmiş cinsiyeti, biyolojik cinsiyetten ayırmak üzere kullanılan bir kavram olup; kültürün içinde edinilen kadın ve erkek olma özelliklerine işaret eder, kadının ve erkeğin rollerini, sorumluluklarını tanımlar, konum ve davranışları belirler (Yancı Sağlam, 2019). Bireyin içinde yaşadığı toplumun kültürü bir kadının ve erkeğin nasıl davranacağını, nasıl düşüneceğini, nasıl hareket edeceğine ilişkin beklentileri ortaya koyan, kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandırmasıdır. Bir erkekle cinsel ilişkiye girmek isteyen bir kadın muhtemelen daha önceden de cinsel ilişkide bulunmuştur; bir kadın cinsel ilişki için kendini bir erkeğe çabuk teslim etmemelidir, aksi takdirde erkek, kadının ahlaksız biri olduğunu düşünebilir; bir kadının duygusal bağı bulunmayan bir erkekle cinsel ilişkiye girmesi hoş karşılanmaz gibi düşünceler toplumsal cinsiyet eşitliğinin tersine ifadelerdir. Birey dışı ya da eril cinsiyetle doğar ancak yetiştirilirken toplumun cinsiyetlerine özgü beklediği roller çerçevesinde sosyalleşerek büyür (Terzioğlu, 2016).

Toplumsal cinsiyeti oluşturan bir başka olgu da rol kavramıdır. Dökmen'e (2007) göre, kadın ve erkeğin yaşamda üstlendiği roller bellidir ve kesin çizgiler ile ayrılmıştır. Öyle ki kadın ve erkek tuvaletleri ayrıdır, hiçbir kadın ne kadar zor durumda kalsa da erkekler tuvaletine girmez. Bu görünmez bir kural ve öğretilerdir. Geleneksel cinsiyet rollerine sadık olan bireyler, toplumun belirli bir cinsiyetten beklediklerini bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde yerine getirmektedir. Erkeklerin daha güçlü, kadınların daha duygusal olmaları, kadın hanımefendi olmalı, erkek evi geçindirmeli gibi rollere ve inançlara sıkı sıkıya bağlı olan bu kişiler bu rollerin devamını sağlamış olur. Bu kalıp yargılar cinsel ayrımcılığın meydana gelmesine neden olmakta birlikte tecavüz mitlerinin kabulünde de etkin bir rol oynamaktadır. Tecavüz mağdurlarına karşı aslında gizli bir düşmanlığı yansıtan bu inançlar, tecavüzün toplumda yaygınlığına da katkıda bulunurlar (Kaşdarma, 2018).

İnsanların tecavüz olayına, tecavüzden hayatta kalan kadına bakışına ve saldırgana yönelik atıflarında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakışları önemli bir rol oynar. Toplumun tecavüze ilişkin yanlış inançları, tecavüz sonrasında kadının gereken desteği görmemesine, tam tersine suçlanmasına yol açmakta ve onun şikâyetçi olma olasılığını düşürmektedir. Toplum tarafından şekillenen rolleri benimseyen kişilerde cinsiyetçiliğin daha fazla olduğu bilinmektedir. Geleneksel erkek cinsiyet rollerini benimseyen kişilerin daha fazla tecavüz mitlerine inandıklarını ileri sürmektedir. Mitler, kadının cinsel mağduriyetini haklı çıkarmaya ve erkeği korumaya yönelik özel bir kültürel işleve sahiptirler (Yancı Sağlam, 2019). Bireyin edindiği toplum cinsiyet rolü onun birçok algısını şekillendirdiği gibi tecavüz mitlerini kabul düzeylerini de etkileyebilmektedir.

Bu araştırmanın sonucunda katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bu çalışmada elde edilen bir başka bulguya göre katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin yaş gruplarına göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Özellikle genç yaş grubu ile orta yaş ve üstü denilebilecek grup arasındaki farkların önemli ve anlamlı olduğu gözlenmiştir. Genel olarak da yaş arttıkça tecavüz mitlerine kabul düzeyi ortalamalarının yaşla birlikte arttığı görülmektedir.

Bu çalışmadaki bir başka sonuç katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin medeni durumlarına göre anlamlı olarak farklılaştığı şeklindedir. Evli katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin bekarlarından önemli ve anlamlı ölçüde yüksek olması dikkat çekici ve üzerinde çalışılması gereken bir sonuçtur.

Bu çalışmada elde edilen sonuçlara göre, katılımcıların yaşadıkları yerleşim birimine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri önemli sayılabilecek ölçüde değişmektedir. Büyükşehirlerde yaşayan bireylerin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin daha küçük yerleşim yerlerine göre oldukça düşüktür.

Bu çalışmada önemli bir başka sonuç da katılımcıların eğitim düzeylerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu yönündedir. Buna göre yükseköğretim kurumlarından mezun olan katılımcıların tecavüz mitlerini

kabul düzeyleri ortaöğretim ve daha alt kademelerde eğitim düzeyine sahip katılımcılarınkinden anlamlı bir şekilde daha düşüktür. Bu durum eğitim düzeyinin yükselmesinin bu konudaki bakışı olumlu etkileyeceği yönündedir.

Bu araştırmada katılımcıların gelir düzeylerinin tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde önemli bir değişikliğe neden olmadığı şeklindedir. Bu durum pek çok araştırmada kullanılan gelirin kültür ve yaşama bakış açısında önemli değişikliğe neden olmadığına işaret etmektedir.

Gelirde olduğu gibi katılımcıların çalışma durumlarına göre de (kamu-özel-çalışmayan) tecavüz mitlerini kabul düzeyleri önemli ölçüde farklılaşmaktadır.

Bu araştırmada katılımcıların cinselliğe bakış açılarındaki farklılık (1.“Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır.” 2.“Partner zaman zaman cinsel ilişkiye zorlanabilir.” 3.“Partneri cinsel ilişkiye zorlamak kaçınılmazdır.”) tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde önemli ve anlamlı bir şekilde farklı çıkmıştır. “Cinsel ilişkide tarafların gönüllüğü esastır.” şeklinde görüşü olan grubun tecavüz mitlerini kabul düzeyleri diğer iki gruptan anlamlı olarak daha düşüktür.

Bu çalışmayla katılımcıların cinsiyet rolü algıları ile tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında önemli ve anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre toplumsal cinsiyet rolü algıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerini önemli ölçüde açıklamaktadır.

1. Bu çalışmada cinsiyete göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde ve mağdurların çoğunun kadın olduğu düşünüldüğünde kadınlar lehine anlamlı fark beklenmekte iken anlamlı farkın çıkmaması nitel ve karma araştırmalar yapılarak neden fark olmadığı derinlemesine, kültürel ve sosyolojik açıdan incelenebilir.

2. Bu çalışmada özellikle gençlerle orta yaş ve üzerindekiiler arasında tecavüz mitlerini kabul düzeyleri bakımından anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu farkın nedenlerine yönelik yeni nitel çalışmalar yapılabilir.

3. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre evli katılımcıların tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin bekarlarınkinden anlamlı olarak yüksek çıkması dikkat çekici ve üzerinde çalışılması gereken bir sonuçtur. Medeni duruma göre tecavüz

mitlerini kabul düzeylerine yönelik nitel çalışmalar yapılması araştırmacılara önerilmektedir.

4. Katılımcıların yaşadıkları yerleşim yerinin büyüklüğü de tecavüz mitlerini kabul düzeylerini etkilemektedir. Bu durumun nedenlerinin araştırılmasına yönelik yeni çalışmalar yapılabilir. Yapılacak yeni çalışmalarda katılımcıların dünya görüşüne ilişkin değişkenler de kullanılabilir.

5. Bu çalışmada cinselliğe bakış açısı kategorik olarak üç grupta ele alınmış ve tecavüz mitlerini kabul düzeylerinin bu gruplara göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yeni yapılacak çalışmalarda cinselliğe bakış açısı bir ölçme aracıyla ölçülerek tecavüz mitlerini kabul düzeylerine yönelik yordama çalışmaları yapılabilir.

6 Katılımcıların gelir düzeyine göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri arasında anlamlı farklar bulunmamıştır. Yapılacak yeni çalışmalarda gelir düzeyi yerine, sosyo-ekonomik düzey (SED) alınarak SED değişkeni içinde yer alacak kitap okuma, sosyal etkinliğe katılma, eğitim düzeyi gibi değişkenler de dikkate alınarak daha kapsamlı bir inceleme yapılmış olur.

1. Araştırma sonucunda katılımcıların eğitim düzeylerine göre tecavüz mitlerini kabul düzeylerinde anlamlı bir farklılık olması bu konulara ilişkin daha alt eğitim kademelerinde de eğitim verilmesi gerektiği şeklinde yorumlanabilir ve bu konularda eğitimler verilmesi önerilir.

2. Yaş gruplarına göre tecavüz mitlerini kabul düzeyleri farklılaşmaktadır. Özellikle orta yaş ve üzerindeki bireylerin ortalamasının yüksek olması bu gruba yönelik eğitim çalışmalarının yapılmasını gerektirmektedir. Bu konularda kamu spotları, medya ve sosyal medya yoluyla geniş kitlelere bilinçlendirici mesajlar ulaştırılabilir.

3. Bu çalışmada cinsiyet rolü algılarının tecavüz mitlerini kabul düzeylerini anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla bireylerin cinsiyet rolü algılarına yapılacak olan müdahale ve eğitimler tecavüze yönelik bakış açılarını da daha doğru hale getirecektir. Bu nedenle cinsiyet rolü konusunda eğitimler verilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, G. & Sakallı Uğurlu, N. (2013). Cinsiyetçilik: Kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6 (11-12), 1-20.
- Allen, M., Emmers, T., Gebhardt, L., Giery, M. A. (1995). Exposure to pornography and acceptance of rape myths, *Journal of Communication*, 45(1), 5-26.
- Altınova, H. H. & Duyan, V. (2013). Toplumsal cinsiyet algısı ölçeğinin geçerlilik güvenirlik çalışması. 24 (2), 9-24.
- Avrupa Konseyi (2017). Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi).
- Beauvoir, S. (1949). *İkinci cinsiyet*. Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Berger, R. J., & Searles, P. (1987). "The current status of rape reform legislation: An examination of state statutes". *Women's Rights Law Reporter*, 10, 25-43.
- Birleşmiş Milletler [BM] Kadın Birimi ve Uluslararası Çalışma Örgütü [ILO]. (2019). Çalışma Yaşamında Kadınlara Yönelik Şiddet ve Tacizle Mücadele El Kitabı.
- Boakye, K. E. (2009). Attitudes toward rape and victims of rape, a test of the feminist theory in Ghana. *Journal of Interpersonal Violence*, 24, 1633-1651.
- Bohner, G. (1993). Salience Of Rape Affects Self-Esteem: The Moderating Role Of Gender And Rape Myth Acceptance. *European Journal of Personality*, 23, 561-579.
- Bolak, H. (2000). Cinselliği toplumsal bağlamda anlamak: Sosyal-psikolojik açılımlar. Cinsel Eğitim Tedavi Araştırma Derneği [CETAD] Günleri-II, 24-26 Kasım, İstanbul.
- Brownmiller, S. (1984). *Cinsel zorbalık*. (Çev. S. Öncü). Cep Kitapları. İstanbul.
- Burt, M. R. (1987). "Dimensions of Recovery From Rape: Focus on Growth Outcomes". *Journal of Interpersonal Violence*, 2, 57-81.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Pegem Akademik Yayıncılık. Ankara.

- Byers, E. S. (1996). How well does the traditional sexual script explain sexual coercion? Review of a program of research. *Journal of Psychology and Human Sexuality*, 8, 7-25.
- Cameron, D. E. & Frazer E. (1994). *Masculinity, violence, and sexual murder. Polity reader in gender studies*. Cambridge: Polity Press.
- Campbell, R. (2008). The psychological impact of rape victims. *American Psychologist*, 63 (8), 702.
- Cantürk, G. (2011). Cinsel İstismara Uğrayan Çocuklara Karşı Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adli Tıp Dergisi*, 24(2), 22-29.
- Christiansen, K. (1998) Behavioural correlates of testosterone. in: E. Nieschlag, Behre, H.M. (Ed.), *Testosterone: action, deficiency, substitution*. 107–142, Springer Verlag, Berlin, Heidelberg, New York.
- Çamaş, G. & Meşe, G. (2016). Sosyal Hiyerarşi: Cinsel Şiddet Mitlerini Anlamak. *Türk Psikoloji Dergisi*, 31(78), 62-74.
- Çelik Ok, M. (2019). *Kadının yaşam tarzının ve cinsiyet kalıp yargılarının etkinleştirilmesinin tecavüze uğrayan kadının suçlanması ve ahlaki öfke üzerindeki etkisi*, (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Endüstitüsü, Ankara.
- Çoklar, I. (2007). *Tecavüz ve kadına yönelik cinsel şiddetin meşrulaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çoklar, I., & Gülgün. M. (2015). Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeğini Türkçeye Uyarlama Çalışması, *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 34(2). 3-64.
- Dökmen, Z. Y. (2007). Bem Cinsiyet Rollerini Envarteri Kadınsılık ve Erkeksilik Ölçekleri Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Kriz Dergisi*, 7 (1), 27-40.
- Erler, S. (2008). *Kadın eşe karşı yapılan cinsel saldırı suçu*, (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Endüstitüsü, İstanbul.
- Efe-Yaman, Ş., & Ayaz, S. (2010). Kadına yönelik aile içi şiddet ve kadınların aile içi şiddete bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(1), 23-29.
- Faust, B. (1986). *Kadınlar seks ve pornografi*, (Çev. A. Erdem Bagatur). Yaprak Yayınevi, İstanbul.

- Gillan, P.(1993).*Cinsel sorunlar ve tedavileri el kitabı*. (Çev. Eker, E., Özmen, M., Özmen, E.). Menteş Kitapevi, İstanbul.
- Gise, L. (1988). Rape, sexual abuse and it'svictims. *Psiyc.Clin of North Ame*, 11(1), 626-648.
- Glick, P., Fiske, S. T., Mladinic, A., Saiz, J. L., Abrams, D., Masser, B., ... & López, W. L. (2000). Beyond prejudice as simple antipathy: hostile and benevolent sexism across cultures. *Journal of personality and social psychology*, 79(5), 763-779.
- Godenzi, A. (1989). *Cinsel Şiddet Yaşayanların Yaşatanların Anlatımlarıyla* (Çev.Sultan Kurucan Coşar, Yakup Coşar). Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Gross, A. E. (1978). The male role and heterosexual behavior. *Journal of Social Issues*, 34, 87-107.
- Günindi Ersöz, A. (1997). *Cinsiyet rolleri ilişkin beklenti, tutum, davranışlar ve arası sorumluluk paylaşımı* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırmaları Uygulama Ve Araştırma Derneği, (2012). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı. Ankara.
- Johnson, H. (2003). The cessation of assault on wives. *Journal of Comparteative Family Studies*, 34(1), 75-91.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Kaşdarma, E. (2018). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Sosyal- psikoloji unsurlar ve sistemi meşrulaştırma kuramı ekseninde bir analiz. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi (OPUS)*. 9 (16), 2438-2460.
- Krahé, B. (2000). Sexual scripts and heterosexual aggression. T. Eckes ve H. M. Trautner, (Ed.), *The developmental social psychology of gender* içinde (273-292). London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Kırbaş Canikoğlu, S. (2013). Feminist Bir Perspektifle Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı Suçu, *Fe Dergi*, 5(1), 61-73.
- Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1994). Rape myths: In review. *Pscchology of Women Quarterly*, 18(2), 133-164.
- Mackinnon, C. A. (2003). *Feminist bir devlet kuramına doğru* (Çev. Türkan Yöney, Sabir Yücesoy), Metis Yayınları, İstanbul.

- Naçar, M., Baykan, Z., Poyrazoğlu, S. & Çetinkaya, F. (2009). Kayseri İnde iki Sağlık Ocağı Bölgesinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(2), 131-138.
- Nagel, B., & McInntyre, K. O. (2005). Attitudes Toward victims of rape: Effects of gender, race, religion, and social class. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(6), 725-737.
- Özdemir, O. (2010). *Bir iktidar tekniği olarak kadına yönelik tecavüz tehdidi*, (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Palmer, C. T. (1989). Rape in nonhuman animal species: Definitions, evidence, and implications. *Journal of Sex Research*, 26(3), 355-374.
- Rose, O. S. (2018). *Toplumsal cinsiyet tarihçiliği nedir?* Can Yayınları, İstanbul.
- Rozee, P. D., & Koss, M. P. (2001). Rape: A century of resistance. *Psychology of Women Quarterly*, 25(4), 295-311.
- Sakallı Uğurlu, N. (2002). Çelişik duygulu cinsiyetçilik ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk psikoloji dergisi*, 17(49), 47-58.
- Sakallı Uğurlu, N. (2003). Cinsiyetçilik: Kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 6(11-12), 1-20.
- Sakızcıoğlu, S. (2019). *Evlilik içi tecavüzün incelenmesi*. Hacettepe Üniversitesi, (Doktora Tezi) Ankara.
- Sapp, M., Farrell, W. C., Johnson, J. H. & Hitchcock, K. (1999). Attitudes toward rape among African American male and female college students. *Journal of Counseling and Development*, 77, 204-208.
- Scully, D. (1994). *Cinsel şiddeti anlamak*. Mentis Yayınları, İstanbul.
- Sichterman, B. (1983) *Femininity: The politics of the personal* (Oxford: Polity Press).
- Şenol, S. (2012). *Araştırma ve örnekleme yöntemleri*. Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. USA: Pearson Education Limited.
- T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü. *Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı*. (2008), Ankara.
- Terzioğlu, F. (2016). Flört şiddeti tutum ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 225-232.

- Uluslararası Af Örgütü (2014). Af Örgütü: Kadına Yönelik Şiddet Sayacı.
- Vatandaş, C. (2007). *Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı. Cinsiyet Önyargıları ve Ayrımcılık*, Sosyoloji Konferansları. 32-56.
- Weiss, K. & Boges, S. S. (1973). Victimology and rape: The case of the legitimate victim. *Issues in Criminology*. 8, 71-115.
- Yancı Sağlam, F. (2019). *Tecavüze ilişkin tutumların tecavüz mitleri, adil dünya inancı, cinsiyet rolleri ve demografik değişkenler açısından incelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.
- Yavuz, M. F. (1997). *Cinsel suçlar ders notları*, İ.Ü Adli Tıp Endüstrisi, İstanbul.
- Zeyneloğlu, S. & Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özellikler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.

EKLER

EK-A

Illinois Tecavüz Mitlerini Kabul Ölçeği Kısa Formu (ITMKÖ –KF) Örnek Maddeleri

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma ‘Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rolü Algıları ve Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişki ’ konulu tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Yapılan çalışma akademik nitelikte olup çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmaya yapacağınız değerli katkılardan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

- 1.** Eğer bir kadın alkollüyken tecavüze uğradıysa, işlerin kontrolden çıkmasında az da olsa sorumludur.
- 4.** Pek çok kadın gizliden gizliye tecavüze uğramayı ister.
- 5.** Eğer bir kadın fiziksel olarak karşı koymamışsa, bunun gerçekten istemiştir.
- 7.** Tecavüz suçlamaları, çoğunlukla erkekleri geri getirmenin bir yolu olarak kullanılır.
- 8.** Tecavüze uğrayanlar genellikle sadece davetkar giyinen kadınlardır.
- 12.** Pek çok kadın erkeği tecavüze yönlendirir ve sonra tecavüzden ötürü ağlaşır.
- 13.** Erkekleri kışkırtan bir kadın, olabilecekleri hak eder.
- 16.** Açık saçık kıyafetler giyen kadınlar, bir erkek onları cinsel ilişkiye zorladığında şaşırılmamalıdır.

EK-B

Toplumsal Cinsiyet Rollerine Tutum Ölçeği (TRCÖ) Örnek Maddeleri

Bu sorular, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarınızı belirlemek için hazırlanmıştır. Sonuçlar yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Bu cümlelerden hiçbirisinin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi görüşünüzü yansıtmalıdır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz sonra, cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğuna karar veriniz.

Aşağıdaki cümleler size;

hiç uygun değilse ..... “Kesinlikle Katılmıyorum”

uygun değilse ..... “Katılmıyorum”

karar veremiyor iseniz..... “Kararsızım”

uygunsa ..... “Katılıyorum”

tamamen uygunsa ..... “Tamamen Katılıyorum”

1. Kızlar, ekonomik bağımsızlıklarını kazandıklarında ailelerinden ayrı yaşayabilmelidir.

5. Bir genç kızın evleneceği kişiyi seçmesinde son sözü baba söylemelidir.

6. Kadının erkek çocuk doğurması onun değerini artırır.

10. Kadınlar kocalarıyla anlaşamadıkları konularda tartışmak yerine susmayı tercih etmelidir.

11. Bir genç kız, evlenene kadar babasının sözünü dinlemelidir.

12. Ailenin maddi olanaklarından kız ve erkek çocuk eşit yararlanmalıdır.

17. Erkeğin en önemli görevi evini geçindirmektir.

18. Erkeğin maddi gücü yeterliyse kadın çalışmamalıdır.

19. Evlilikte, kadın istemediği zaman cinsel ilişkiyi reddetmelidir.

20. Evlilikte erkeğin öğrenim düzeyi kadından yüksek olmalıdır.

21. Bir kadın cinsel ilişkiyi evlendikten sonra yaşamalıdır.

22. Evlilikte gebelikten korunmak sadece kadının sorumluluğudur

EK-C

Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcı:

Bu çalışma ‘Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rolü Algıları ve Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişki ’ konulu tez çalışmasının uygulama kısmı ile ilgilidir. Yapılan çalışma akademik nitelikte olup çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaca yönelik olarak kullanılacak ve alınan cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır. Çalışmaya yapacağınız değerli katkılardan dolayı şimdiden teşekkür eder Saygılarımı sunarım.

İletişim: Kübra Güneş KARAMAN

1. Cinsiyetiniz?

- a. Kadın
- b. Erkek

2. Yaşınız kaçtır?

- a. 25 yaş ve altı
- b. 26-35 yaş arası
- c. 36-45 yaş arası
- d. 46 yaş ve daha üstü

3. Medeni durumunuz nedir?

- a. Evli
- b. Bekar

4. Yaşanız yerleşim birimi nersidir ?

- a. Köy-Kasaba
- b. İlçe
- c. İl
- d. Büyükşehir statüsündeki il

5. Eğitim durumunuz nedir ?

- a. İlköğretim (İlkokul, Ortaokul)
- b. Ortaöğretim (Lise)
- c. Yükseköğretim

6. Aylık gelir durumunuz aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- a. 2500 TL ve daha az
- b. 2501-3500 TL arası
- c. 3501-4500 TL arası
- d. 4501-5500 TL arası
- e. 5501-6500 TL arası
- f. 6501-7500 TL arası
- g. 7501 TL ve daha fazlası

7. Çalışma durumunuz aşağıdakilerden hangisine uygundur?

- a. Özel sektörde çalışıyorum
- b. Kamu sektöründe çalışıyorum
- c. Herhangi bir işte çalışmıyorum

8. Aşağıdakilerden hangisi cinselliğe ilişkin bakış açınıza daha uygundur?

- a. Cinsellikte zorlama kaçınılmazdır
- b. Cinsellikte zaman zaman zorlama olabilir
- c. Cinsellikte gönüllük esastır

EK-D

Ölçme Aracı Kullanımı İzin Yazışmaları

Nur Velidedeoglu Kavuncu
Kime: Siz

7.05.2023 Cum 13:05

Merhaba Kübra
invanteri kullanabilirsiniz.
İşaretler dilerim.

İbrahim Öneş Karaman 5 May 2021 Çar, 19:06 tarihinde günü yazdı:

Merhaba Nur Hocam,
Ben Kübra Güneş Karaman İstanbul Gelşim Üniversite Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisiyim. Tez çalışmam olan "Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rollerine Göre Tecavüz Altlarına Bakışı" tez konusunda örnekleme olarak belirledim.
18-65 yaş grubum için Türkiye'ye uyarladığımız "Bem Cinsiyet Rolü Envanteri Kadınsılık ve Erkeklik Ölçekleri" formunu kullanmak istiyorum. Eğer izniniz ve rızanız olursa ölçeği ve puanlamayı sizden rica ediyorum.

Sağlıcakla kalın.

3 ek (318 KB) ☁ Tümünü OneDrive'a kaydet ⬇ Tümünü indir

On Wed, 6 Apr 2022 20:12:03 +0000, kübragüneş karaman wrote

> Simge Hocam iyi akşamlar,

>

> Ben Kübra Güneş Karaman. İstanbul Gelişim Üniversite Psikoloji Yüksek Lisans

> öğrencisiyim. Tez çalışmam olan [WINDOWS-1254?]'Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rollerine Göre

> Tecavüz Mitlerine Bakışı [WINDOWS-1254?]' tez konusunda örneklem olarak belirlediğim ,18-65

> yaş grubum için Türkçeye uyarladığımız [WINDOWS-1254?]'Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum

> Ölçeği' formunu kullanmak istiyorum. Eğer izniniz ve rızanız olursa ölçeği ve

> puanlamayı sizden rica ediyorum.

>

> Sağlıcakla kalın .

Merhaba

Ölçeğe ilişkin bilgiler ektedir. İyi çalışmalar dilerim.

Prof.Dr.Simge ZEYNELOĞLU

Gaziantep Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Hemşirelik Bölümü

27310 Gaziantep

Tel: 0342 350 43 00 - 4006

Etik Kurul İzni

İSTANBUL GELİŞİM UNIVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 24.09.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-29

KARAR NO: 2021-29-09; Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı 190603098 numaralı Kübra Güneş KARAMAN' ın "Yetişkin Bireylerin Cinsiyet Rolü Algılarına Göre Tecavüz Mitlerini Kabul Düzeyleri" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 10.06.2021 tarih ve 2021-21 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.